

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

KIRANARDI KASABASI

**Tezi Hazırlayan
Yasemin DEKER**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Mustafa KESKİN**

**Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Temmuz-2009
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KIRANARDI KASABASI

**Tezi Hazırlayan
Yasemin DEKER**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Mustafa KESKİN**

**Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Temmuz 2009
KAYSERİ**

Prof.Dr.Mustafa KESKİN danışmanlığında **Yasemin DEKER** tarafından hazırlanan “**Kıranardı Kasabası**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

...14/07/2009...

JÜRİ:

Danışman : Prof. Dr. Mustafa KESKİN

Üye : Yrd.Doç. Dr. Hava SELÇUK

Üye : Yrd.Doç. Dr. Özen TOK

.....
.....
.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ...24/07/2009...tarih
ve.....22..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...24/07/2009...

Prof.Dr.H.Yunus APAYDIN

ÖNSÖZ

Kayseri, kuruluşundan günümüze kadar önemli bir şehir olma özelliğini korumuştur. Anadolu'nun tam ortasında binlerce yıllık bir tarihe sahip olan şehir, tarihi zenginlikler ile önemli bir kültür merkezidir. Bu nedenle Kayseri ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Ancak Kayseri sınırlarına dahil olan ve on altıncı yüzyılda kurulan, Kıranardı Kasabası'na dair geniş kapsamlı herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma ile Kıranardı Kasabası hakkında bilgiler vermeye çalıştım.

Kasabanın coğrafi konumu, yüzey şekilleri, bitki örtüsü, jeolojik yapısı, iklimi, tarihi, idari, iktisadi yapısı, sosyal kültürel yönleri, şehit ve gazileri, kurum ve kuruluşları, anlatılmıştır.

Kıranardı Kasabası hakkında yapılan ilk çalışma olması ve kaynaklara ulaşmada karşılaştığımız zorluklar münasebetiyle bazı eksiklikler olabilir. Kesin kaynak elde edilemeyen ve tereddütlü olan bilgi ve konulara yer verilmemiştir. Temennim Kayseri şehir tarihi açısından faydalı olması ve bu konu hakkında daha sonra yapılacak araştırmalara bir başlangıç teşkil etmesidir.

Bu çalışmaya beni teşvik eden ve hazırlanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen hocam Prof. Dr. Mustafa KESKİN'e, bilgi ve kaynak sağlamada yardımlarını esirgemeyen Kıranardı eski belediye başkanı Asım DİLBAZ'a ve Başbakanlık Osmanlı Arşivinde görevli olan Osman YALNIZ'a, babam Mustafa DEKER'e ve ismini sayamadığım çok sayıda kasaba halkına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yasemin DEKER

Temmuz 2009

Kayseri

KIRANARDI KASABASI

Yasemin DEKER

ÖZET

Kıranardı, İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Kayseri ili, Melikgazi Kaymakamlığına bağlı, şehir merkezinin güneyinde bulunan XVI.asırda kurulan bir yerleşim birimidir.Batısında Hisarcık Kasabası, doğusunda Endürlük Köyü, güneyinde Cebir ve Çömlekçi Köyleri, kuzeyinde ise Melikgazi İlçesi yer almaktadır.

Kayseri, Anadolu'nun tam ortasında binlerce yıllık zengin tarihi ile önemli bir kültür merkezidir.Bu nedenle Kayseri ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır.Ancak Kayseri sınırlarına dahil olan ve on altıncı yüzyılda kurulan, Kıranardı Kasabası'na dair herhangi bir araştırma yapılmamıştır.Bu çalışma ile Kıranardı Kasabasının coğrafi konumu, yüzey şekilleri, jeolojik yapısı, tarihi, sosyal ve kültürel yönleri, idari ve iktisadi yapısı, kurum ve kuruluşlarının anlatılması amaçlanmıştır.

Çalışmada, geçmişte ve günümüzde varolan bir durumu var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olan tarama modeli kullanılmıştır.Başbakanlık Osmanlı Arşivinden kaynak belge temin edilmiş ve kasaba ile ilgili mevcut kaynaklar kullanılmıştır, kaynak belgenin bulunamadığı durumlarda kasaba halkının sözlü yardımlarına başvurulmuştur.

Çalışma; giriş, yerleşim biriminin coğrafyası, tarihi, idari yapısı, iktisadi durumu, sosyal kültürel yönleri, halk edebiyatı olmak üzere 6 bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır.

Bu çalışma ile Kıranardı kasabasının tarihi, idari iktisadi yapısı, sosyal kültürel yönleri ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler : Kıranardı, Kayseri, Kültür.

KIRANARDI VILLAGE**Yasemin DEKER****ABSTRACT**

Kıranardı, Central Anatolia Region Department top Kızılırmak takes place. Kayseri province, is dependent on Melikgazi County. Is located in the south of the city center. Is the unit of a settlement established in the sixteenth century. Hisarcık town in the west, the east Endürlük Village, south of Algebra and the potter's village, is located in the north of the town of Melikgazi.

Kayseri is in the middle of Anatolia. Is the cultural center of thousands of years. There has been much research done by Kayseri. Kıranardı research is about. The town's geographical location, surface patterns, geological structure, history, social and cultural aspects, administrative and economic structure, institutions and organizations are described.

Screening model is used in the study. Existing resources were used. Prime Ministry Ottoman Archives was obtained from the source document. Public information was collected. Society has the verbal support.

Work consists of six sections. Residential units geography, history, administrative structure, economic status, social and cultural aspects of folk literature is described.

Keywords : Kıranardı, Kayseri, Culture

İÇİNDEKİLER

ONAY	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GENEL HATLARIYLA KIRANARDI KASABASININ COĞRAFYASI.....	3
1.1. Kasabanın Coğrafi Konumu	3
1.2.Yeryüzü Şekilleri	4
1.2.1.Dağlar ve Tepeler	4
1.2.2.Yaylalar.....	4
1.2.3.Yeraltı ve Yerüstü Suları	4
1.2.3.1.Tekir Göleti	5
1.2.3.2 Öküzçukuru Göleti	5
1.3.İklim	7
1.3.1.Sıcaklık	7
1.3.2.Yağışlar... ..	7
1.3.3.Güneşlenme.....	7
1.3.4.Basınç ve Nem.....	8
1.4.Jeolojik Durumu (Arazi Yapısı ve Arazi Dağılımı).....	8
1.4.1.Zemin ve Kaya Türlerinin Jeolojik Özellikleri... ..	11
1.4.1.1.Zeminler.....	11

1.4.1.2. Kaya Türleri.....	12
1.5. Bitki Örtüsü ve Ağaçlandırma Çalışmaları.....	13

II. BÖLÜM

2.TARİHİ YÖNLERİYLE KIRANARDI.....	15
2.1. Kiranardı`nın Kuruluş Yeri ve Adının Menşei.....	15
2.2. Şer`iyye Sicillerinde Kiranardı.....	20

III. BÖLÜM

2.İDARİ YAPI VE SOSYAL HİZMETLER	25
2.1.Belediye	25
2.2.Nüfus	29
2.3.Ulaşım ve Haberleşme.....	30
2.4.Eğitim... ..	30
2.5.Sağlık.....	31
2.6.Camiler.....	31
2.7.Vakıf ve Dernekler.....	31

IV.BÖLÜM

4.İKTİSADİ DURUM.....	33
4.1.Tarım ve Hayvancılık.....	33
4.2. Ticaret.....	34
4.3. Küçük Sanatlar ve İmalathaneler.....	34
4.4. Madenler.....	35

V.BÖLÜM

5.SOSYO.KÜLTÜREL YÖNLERİYLE KIRANARDI...	39
5.1. Doğum ile İlgili Gelenekler.....	39
5.1.1.Beşik.....	39
5.1.2 Diş Hediği.....	40
5.2.Sünnet.....	40
5.3.Askere Gitme.....	40
5.3.1 Kasabanın Şehit ve Gazileri.....	40
5.3.1.1.Şehitler.....	42
5.3.1.2.Gaziler.....	43
5.4.Evlilik ile İlgili Gelenekler.....	43
5.4.1 Kız İsteme Ve Şerbet İçme.....	44
5.4.2 Nişan.....	44
5.4.3 Düğün.....	45
5.5.Hacı Uğurlama ve Karşılama.....	47
5.6.Ölüm ve Ölüm İle İlgili Gelenekler.....	47
5.7.Günlük Hayatla İlgili Gelenekler ve İnanışlar.....	48
5.8.Halk Hekimliği.....	49
5.9.Halk Takvimi.....	51
5.10.Mahalli Kıyafetler.....	51
5.11.Ev Mimarisi ve Donanım.....	51
5.12.Spor, Oyun ve Eğlence.....	53
5.12.1 Sayı Sarkıtma Oyunu.....	53
5.12.2 Koza Oyunu.....	54
5.12.3 Sekelleme Oyunu.....	55
5.12.4 Beş Taş Oyunu.....	55

VIII

5.12.5 Met Oyunu.....	56
5.12.6 Aç Kilit Oyunu.....	56
5.12.7 Elim Elim Öpelek Oyunu.....	57
5.12.8 Tin Tin Oyunu.....	57
5.12.9 Saklambaç Oyunu.....	57
5.12.10 Kuş Lastiği Oyunu.....	58
5.12.11 Bir Eş Bir Can (Yakar Top).....	58
5.12.12 İstop Oyunu.....	58
5.12.13 Kör Ebe Oyunu.....	59
5.12.14 Elim Sende Oyunu.....	60
5.12.15 Birdir Bir Oyunu.....	60

VI.BÖLÜM

6.HALK EDEBİYATI.....	61
6.1.Dualar.....	61
6.2.Beddualar.....	62
6.3.Atasözleri	64
6.4.Batıl İnançlar.....	65
6.5.Kasabada Kullanılan Deyim.....	66
6.6.Kasaba ile İlgili Şiirler.....	67
6.7.Maniler.....	67
6.8.Kullanılan Sözcükler.....	68
6.9.Lakaplar.....	77

SONUÇ	79
BİBLİYOGRAFYA	82
İNDEKS	85
EKLER	87
Ek 1 : BA MAD TD 20 vr.23a; TD 387, s.206.....	87
Ek 2 : Kayseri Nüfus Müfredat Defteri 1831.1860.....	88
Ek 3 : H.1250/M.1834 Tarihli Temettuat Defterine Göre Kıranardı Köyü..	90
Ek 4 : Kıranardı Belediye Başkanları.....	99
Harita 1 : Kıranardı Kasabası Sınırları.....	103
Harita 2 : Kıranardı Kasabası Uydu Haritası.....	104
Harita 3 : Tekir Göleti ve Sulama Alanları.....	105
Harita 4 : Öküzçukuru Göleti.....	106
Harita 5 : Kıranardı Kasabası Jeolojik Etüt Haritası.....	107
Harita 6 : Kıranardı Kasabası Toprak Analiz Haritası.....	108
Harita 7 : Kıranardı Kasabası Eğim Analiz Haritası.....	109
Harita 8 : Kıranardı Kent Ormanı.....	110
Resimler.....	111
ÖZGEÇMİŞ	129

KISALTMALAR

BA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
D	: Dernek
D.S.İ	: Devlet Su İşleri
H	: Hicri
Ha	: Hektar
haz	: Hazırlayan
hm ³	: Hektometre k�p
KASKİ	: Kayseri Su ve Kanalizasyon İdaresi
kg	: Kilogram
km	: Kilometre
km ²	: Kilometre kare
m	: Metre
M	: Miladi
m ²	: Metre kare
MAD	: Maliyeden Müdevver Defteri
Mh	: Mahalle
mm	: Milimetre
MTA	: Maden Tetkik Arama
Onrm	: Onarma
s	: Sayfa
S	: Sayı
sad	: Sadeleştiren

TD	: Tapu Tahrir Defteri
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vr	: Varak
vs	: Vesaire
y.y.	: Yüzyıl
Yaptr	:Yaptırma
Yaşt	: Yaşatma
Yay	: Yayınları

GİRİŞ

1. KONU

Kayseri, Anadolu'nun tam ortasında binlerce yıllık zengin tarihi ile önemli bir kültür merkezidir. Kültür, milleti bir araya getiren maddi ve manevi değerler bütünlüğüdür. Dil, örf ve adetler, inançlar, sanat ve edebiyat bir toplumun geçmiş yüzyıllarından akıp gelen sosyal ve kültürel değerleridir. Zengin tarih ve kültüründen dolayı Kayseri ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır.

Kayseri sınırlarına dahil olan ve on altıncı yüzyılda kurulan, Kıranardı Kasabası'na dair herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma ile Kıranardı Kasabasının coğrafi konumu, yüzey şekilleri, jeolojik yapısı, tarihi, sosyal ve kültürel yönleri, idari ve iktisadi yapısı, kurum ve kuruluşlarının anlatılmıştır.

2. AMAÇ VE ÖNEM

Bu çalışma ile Kıranardı Kasabasının coğrafi konumu, yüzey şekilleri, jeolojik yapısı, tarihi, sosyal ve kültürel yönleri, idari ve iktisadi yapısı, kurum ve kuruluşlarının anlatılması ile Kıranardı'nın; Kayseri tarihinde, sosyal ve kültürel yapısında nasıl ve ne şekilde yer aldığının aydınlatılması amaçlanmıştır.

Kayseri sınırlarına dahil olan ve on altıncı yüzyılda kurulan, Kıranardı Kasabası'na dair daha önce herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma kasaba hakkındaki geniş kapsamlı ilk çalışmadır. Kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede tarihinin, sosyal ve kültürel yapısının aydınlatılmasında önemli bir kaynak olacaktır.

3. YÖNTEM

Çalışmada, geçmişte ve günümüzde varolan bir durumu var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olan tarama modeli kullanılmıştır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivinden kaynak belge temin edilmiş ve kasaba ile ilgili mevcut kaynaklar kullanılmıştır. Kaynak belgenin bulunamadığı durumlarda kasaba halkının sözlü yardımlarına başvurulmuş, kesin kaynak veya bilgi elde edilemeyen ve tereddütlü olan bilgi ve konulara yer verilmemiştir.

I. BÖLÜM

1. GENEL HATLARIYLA KIRANARDI KASABASININ COĞRAFYASI

1.1. KASABANIN COĞRAFİ KONUMU

Kıranardı, İç Anadolu Bölgesi`nin Yukarı Kızılırmak Bölümü`nde yer alan Kayseri ili, Melikgazi Kaymakamlığına bağlı, şehir merkezinin güneyinde bulunan bir kasabadır. Yerleşim biriminin batısında Hisarcık Kasabası, doğusunda Akçakaya, Zincidere ve Endürlük Köyü, güneyinde Cebir Köyü, kuzeyinde ise Melikgazi İlçesi yer almaktadır. (Bakınız Harita:1-2, Resim:1)

Kıranardı Hisarcık hududu 02.11.1911 yılında tespit edilmiştir. Buna göre; Gümüşlü Burun, Senir Sırtı, Düvenkoyacak Tepesi, Yünlü Tepe, Küçük Sarıkaya, Büyük Sarıkaya, Namlıtarla, Mazerinbaşı, Öküzçukuru ve Koç Dağının nirengi noktasından, doğu tarafı Kıranardı arazisi, batı tarafı Hisarcık arazi olmak üzere iki yerleşim biriminin sınırları çizilmiştir.

Kıranardı Endürlük hududu, Ali Dağından başlayarak Koramaz Tepesi, Ağbayır Sırtları, Tatlar Yaylası ve Kurt büküşü olarak çizilmiştir.

Kıranardı Zincidere hududunu; Bügelekliğin Dere, Coplam Sırtı ve Hangul Sırtı oluşturur.

Kıranardı Cebir sınırları; Çiçekliyurt Yaylası, Hacı Bekir Yaylası, Su dönen Yaylası, Yukarı Başpınar Yaylası, Dadalıdan, Koç Dağına kadar uzanan araziden oluşur.

Kıranardı, Kayseri Erciyes karayolu üzerinde Hisarcık`ın doğusunda engebeli bir arazi üzerinde ve Ali Dağının eteklerinde kurulmuştur. Kasabanın deniz seviyesine

göre yüksekliği 1450-1500 metre arasında değişmektedir. Kasabanın toplam 2852 Ha arazisi vardır.

1.2. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

1.2.1. Dağlar ve Tepeler

Erciyes eteklerinde bulunan kasaba engebeli ve dağlık bir yapı arz eder. Kasaba sınırları içinde bulunan dağ ve tepeler; Ağbayır Sırtları, Ali Dağı, Büyük Sarıkaya, Coplam Sırtı, Düvenkoyacak Tepesi, Gümüşlûburun Tepeleri, Hangul Sırtı, Koç Dağı, Koramaz Tepesi, Küçük Sarıkaya, Namlı Tarla Tepesi, Senir Sırtı ve Yünlü Tepe`dir.

1.2.2. Yaylalar

Yaylalar kasabanın güneyinde bulunmaktadır. Yerleşim biriminden güneye doğru ilerledikçe yaylalar Tatlar Yaylası, Kızılhelik Yaylası, Şih Mehmet Yaylası, Çukur Ağıl Yaylası, Alaçayır Yaylası, İskender Yurdu Yaylası, Aşağı Avgın ve Yukarı Avgın Yaylaları, Tozluyurt Yaylası, Çiçekliyurt Yaylası, Dumanlıyurt Yaylası, Havuzluyurt Yaylası, Hacı Bekir Yaylası, Sudönen Yaylası, Çeşmeli Yayla ve Başpınar Yaylası olarak sıralanır. Kasabanın bu güney bölgesinde buğday, arpa, çavdar, patates ekilerek tarım yapılmakta iken günümüzde küçük ve büyük baş hayvanların otlatılması yapılmaktadır.

1.2.3. Yeraltı ve Yerüstü Suları

Kasaba sınırları içerisinde devamlı su taşıyan ırmak yada dere bulunmamaktadır. Yağışa bağlı su taşıyan Kıranardı Deresi ve Hisarcık Deresi (Deli Çay) en önemli drenajlarıdır. Derelerin yatak derinliklerinin fazla olmaması bölgenin eğiminin fazla olmasına bağlanmaktadır. Boşalım çabuk olmaktadır. Kıranardı Deresinde ilk bahar sellenmeler olmaktadır.

Kasabada Yağlı Pınar, Murat Pınarı, Şih Mehmet, Çukur ağıl, Yörüklüoğlu, Tatlıpınar, Alaçayır Boğaz, Yukarı Başpınar, Aşağı Başpınar ve Yukarı Avgın isimlerinde pınarlar mevcuttur.

Kasabanın yamaç üzerine kurulması, yer altı sularının kuzeye Kayseri Ovasına doğru akışı ve depolanması yer altı suyu seviyesinin çok aşağılarda olması nedeniyle yer altı sularından yeterince yararlanılamamaktadır. 2002 yılında D.S.İ. XII. Bölge Müdürlüğü

tarafından kasaba içerisinde yapılan sondaj çalışmaları sonucunda çıkartılan yer altı suyu sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır.

1.2.3.1. Tekir Göleti

“Hisarcık Tekir Göleti Kayseri il merkezinden 26 km. mesafede Erciyes kayak evinin 1 km. güneyindedir. Tipi zonlu toprak dolgudur. Homojen kil dolguyla yapılmıştır. Yağış alanı 14,9 km² dir. Yıllık ortalama su miktarı 2 hm³ tür. Gövde dolgusu 200000 m³ tür. Talvegten gölet yüksekliği 16 metre, temelden gövde yüksekliği 19,50 metredir. Depolama hacmi 2,75 hm³ tür. Aktif hacmi 2,40 hm³, ölü hacmi 0,35 hm³ tür. Maksimum su seviyesi 2,77hm³ tür. Kret uzunluğu 383 metre, kret yüksekliği 19,5 metre, tünel uzunluğu 104 metredir. Dolusavak sol sahilde, karşıdan akışlı, kontrolsüz, dipsavak, sağ sahilde Ø 500 mm çapında 60 metre uzunluğunda çelik boru ile dir. Gölet yapımı 1983 yılında başlamış ve 1993 yılında tamamlanmıştır.

Gölet sulama amacı ile yapılmıştır. Hisarcık, Kıranardı, Endürlük ve Talas ekonomisine hizmet amacı ile su ve toprak kaynaklarından tam olarak faydalanılması amacı ile yapılmıştır. Kayseri ilinin yoğun bağcılık ve sebzeçilik merkezi olan bu alanlarda su kıfayetsizliği ve su ihtiyacı çok fazladır. Gölet ile 3719 dönüm arazi sulanacaktır.

Gölet aks yerinde kum, çakıl, blok ve andezit birimleri oldukça geçirimlidir. Andezit birimleri sağ yakada oldukça killeşmiştir. Geçirimlilik yönünden sağ yakada sorun yoktur. Geçirimliliğin önlenmesi için zemin sıkıştırılmıştır. Göletin tabanı su sızmasını önlemek için 1,20 cm kalınlığında blanket kille kaplanmıştır.

Gölet yağın kar ve yağmur sularıyla beslenmektedir. Az miktarda da olsa göleti beslemek için kanallarla su getirilmektedir. Suyun tasarrufu Hisarcık Belediyesine aittir.”¹ (Bakınız Harita: 3)

1.2.3.2. Öküzçukuru Göleti

Erciyes`te ikinci bir gölet yapılarak Kıranardı Kasabasının su sıkıntısının giderilmesi amacıyla 2002 yılında kasaba belediye başkanı Asım Dilbaz`ın girişimi ile D.S.İ. XII.

¹ Kayseri – Hisarcık Tekir Göleti Planlama Raporu 1994, T.C. Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 1994, s. 1-24.

Bölge Müdürlüğü tarafından Öküzçukuru havzasına gölet yapımı için teknik ve jeolojik çalışmalar başlamıştır.

Gölet alanı Öküzçukuru mevkiinde Çaylakçukuru deresi üzerindedir. Gölet aks yeri Kırnardı Kasabasının 8 kilometre güneyinde yer alır. Gölet aks yeri Namlılarla ve Bekçilik Tepeleri arasında olup $38^{\circ} 33'55''$ kuzey enlemi ile $35^{\circ} 33'00''$ doğu boylamları ile sınırlandırılmıştır.

Tipi kil çekirdekli kaya dolgudur. Sulama amacı ile yapılmaktadır. Talvegten yüksekliği 25,5 metre, temelden yüksekliği 31,50 metre, kret 2216,50 metre, kret uzunluğu 198 metre, kret genişliği 8 metre, memba ve mansap şev eğilimleri 2/1, gövde dolgu hacmi 145567,50 m³tür.

Göletin minimum su seviyesi 2198 metre, normal su seviyesi 2214 metre, maksimum su seviyesi 2215,15 metre, kret kotu 2216,59 metre, ölü hacim 0,05 hm³, normal depolama hacmi, 1,55 hm³, maksimum depolama hacmi 1,70 hm³, minimum su seviyesinde göl alanı 0,01 km², normal su seviyesinde göl alanı 0,205 km², maksimum su seviyesinde göl alanı 0,225 km² dir.

Dolusavak yeri sol sahil, tipi karşıdan alışı kontrolsüz, genişliği 4 metre, eşil kotu 2214 metre, taşkın yinelenme süresi 1000 yıl, dolusavak taşkın debisi 10,50 m³/s, hidrograf hacmi 0,051 hm³, dolusavak su yükü 1,15 metre, dolusavak boşaltım kanalı tipi dikdörtgen kesitli, boşaltım kanalı taban genişliği 4 metre, boşaltım kanalı uzunluğu 105 metre, boşaltım kanalı eğimi 0,05-0,32-0,42`dir.

Derivasyon (dipsavak kondüvisi) yeri sağ sahil, tipi sepet kulpu, çapı 2 metre, uzunluğu 152 metre, su alma ağzı kotu 2198 metre, boyutları 1,50x1,50 metre, iletim borusu cinsi cebri boru, boyu 120 metre, çapı 0,50 metredir.

Aks yerinde geçirimsizliğin tam olarak temin edilebilmesi için sağ ve sol sahilde enjeksiyon blanket kil kaplama yapılması uygun görülmüştür.

Gölet suyu Çaylakçukuru Deresi`nin ve Öküzçukuru kaynaklarının tamamından sağlanacaktır.

Göletin dipsavak çıkışından alınan sular 7850 metrelik iletim kanalı ile 6900 metrelik sağ sahil kanalı ile sulama alanına iletilecektir.

Gölet ile Kıranardı Kasabası, Endürlük Mahallesi ve Akçakaya Köyü'nün 324 Ha tarım alanı basınçlı borulu sistem ile sulanacaktır.² (Bakınız Harita: 4, Resim 2a-b)

1.3. İKLİM

Kasabada, İç Anadolu Bölgesi'nin karakteristik iklimi olan step (bozkır) iklimi görülür. Bu iklim tipinde yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve kar yağışlıdır. Kasabada görülen iklim Kayseri merkezine göre yazları daha serin, kışları daha soğuk ve serttir. Bozkır ikliminden dolayı gece ve gündüz sıcaklıkları arasındaki farklılık oldukça yüksektir. Don olaylarına sıklıkla rastlanır. Kar yağışları Kasım ayının başlarından Nisan ayının ortalarına kadar devam etmektedir. En çok yağışı ilkbahar mevsiminde alır.³

1.3.1. Sıcaklık

Yerleşmede yıllık ortalama günlük sıcaklık 10 °C'dir. Yerleşmede yıllık en yüksek ortalama sıcaklık 35 °C ile Temmuz ve Ağustos aylarında, en düşük ortalama sıcaklık 25 °C ile Ocak ayındadır.

1.3.2. Yağışlar

Kasabada karasal iklim hakimdir. İklim özelliğinden yağışlar kış ve ilkbahar aylarında etkilidir. Kış aylarında kar ve yağmur, bahar aylarında ise yağmur ve dolu şeklinde görülür. Yıllık yağış miktarı 366 mm dir.

1.3.3. Güneşlenme

Kasabada en fazla güneşleme süresinin Temmuz ayında yaklaşık 13 saat, en az Aralık ve Ocak aylarında 3 saat olduğu görülmektedir.

² Kayseri – Melikgazi Kıranardı Öküzçukuru Göleti Planlama Raporu 2008, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 2008, s. 1-10.

³ Kayseri Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü Bilgileri.

1.3.4. Basınç ve Nem

Kasabada yıllık ortalama nisbi nem %65`dir. Nisbi nemin en az olduğu aylar Temmuz ve Ağustos, en fazla olduğu ay ise Aralıktır.

1.4. JEOLJİK DURUMU (ARAZİ YAPISI VE ARAZİ DAĞILIMI)

Kasabanın jeolojik etüdü İller Bankası Genel Müdürlüğü, İmar Planlama Dairesi tarafından 2001 yılında yapılmıştır. (Bakınız Harita: 5-6-7)

Kasabada jeolojik yapıyı Neojen`den günümüze kadar devam eden Erciyes Dağı volkanizması faaliyetine bağlı ürünler oluşturmaktadır.

Volkanik kayaçların gözleendiği bölgeler ve çevresinde, çakıl boyutundan blok boyutuna kadar değişen bazalt ve andezit parçalarının tüf bağlayıcısıyla bağlanmasıyla oluşan aglomera seviyeleri bulunmaktadır. Bu birim üste doğru volkanik kayaç parçalarının küçülmesi daha da yukarılarda tamamen bitmesiyle konkordan bir şekilde tüf biçimine geçiş göstermektedir. Volkanik faaliyetler sırasında küçük boyutlu volkanik küllerin çökmesiyle meydana gelen tüf geniş alanlarda yayılım göstermektedir. Genel olarak sarımsı beyaz renkli, kolay kırılabilen özelliği ile arazide kolayca tanınabilmektedir.

Kayseri havzasında bulunan Erciyes yanardağına bağlı gelişmiş bir çok küçük bacacıklar kasaba alanına yakın çevrelerde gözlenebilmektedir. Günümüzde sönmüş durumda olan Erciyes yanardağı 5.6 milyon yıl önce (Pliyosende) faaliyete geçmiş ve yaklaşık 2000 sene öncesi tarihsel zamanlara kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. Bu süre içerisinde 300 metre kalınlığında volkanik malzeme (tüf, lav, piroklastikler) çıkarmış ve bu maddeler Orta Anadolu`da 15000 km² lik bir alana yayılmıştır.

Erciyes`teki volkanik faaliyet 400 metre kalınlıkta tortullarla ara tabakalı tüfit, iğnimbirit (camsı akıntılı riolitik tüf) serisini oluşturan piroklastiklerin püskürmesi ile başlamıştır, bunu bazaltik bir lav akıntısı izlemiş, daha sonra merkez konisiyle onu çevreleyen ikincil konileri oluşturan uzun süreli asıl andezitik lav çıkışı vukua gelmiştir ve bunu yüksek alüminalı bazalt akışı izlemiştir. Yanardağ faaliyetinin son safhası tekrar riolitik vitfor (camsı asit lavlar) cüruf ve genç piroklastiklerin püskürmesiyle sona ermiştir.

Erciyes hakkındaki bu bilgiler kasaba çevresinde gözlenen volkanik kayalar hakkında da bilgi vermektedir. Makraskobik olarak arazide andezit kahverengimsi rengi ve sertliği ile bazalt siyahımsı gri rengi ve yine sertliği ile tanınmakta ve yüzey kesimlerinde her ikisi de alterasyona uğramış çatlaklı bir şekilde gözlenmektedir. Bazalt bloklarının bazı seviyelerinde, ters derecelenmeli hava boşlukları arazide gözlemek mümkündür.

Volkanizma ile eş zamanlı çökelen kum, kil, çakıl, kireçtaşı, marn birimlerinden oluşan Neojen çökeller birbiriyle yanal ve düşey geçişler göstermektedirler. Litolojileri; beyazımsı, boz renkli kireçtaşları, marn ve sarımsı pembe renkli silt ve kum taşlarından oluşmuştur. Tabaka kalınlıkları 0,5 santimetre ile 5 metre arasında, laminadan kalın tabakaya kadar değişmektedir. Kumtaşı ve silttaşı olarak gözlenen tabakaların bağlayıcısı gözenekli, karbonatlı bir yapı sunmaktadır.

Havzada volkanik kayaç ve Neojen çökellerinden fiziksel ve kimyasal ayrışma ve aşınma sonucu kopan kum, kil, çakıl boyutundaki malzemenin taşınıp çökmesiyle oluşan alüvyon zemin geniş alanlar kaplamaktadır. Alüvyon birikim içerisinde kilden çakıl boyutuna kadar değişen taneler iyi yuvarlaklaşmış ve dereceli bir geçiş göstermektedir.

Kasaba alanı ve yakın çevresinde bulunan volkanikler ve Neojen çökelleri Alpin Orojenezi etkisinde kalarak kıvrımlı, kırıklı bir yapı kazanmışlardır.

Kasabanın jeolojik durum haritasında “and” simgesi ile işaretlenen bölgede genel olarak andezitler egemendir. Lav akıntıları şekline, yer yer masif, çoğunlukla iri bloklar halinde (tüf çimentosu içinde) gözlenen andezitler; sertliği ve kahverengiden griye değişen renklere sahiptir.

Bazalt jeolojik durum haritasında “bz” simgesi ile gösterilmiştir. Bazalt daha ziyade yüksek kesimlerde kütleler halinde, çoğunlukla lav akıntısı şeklinde, yer yer masif yada yamaç molozları içerisinde iri bloklar halinde gözlenmektedir. Çatlaklı, çatlakları tüf yada kalsit dolguludur. Kooperatif alanında tipik olarak gözlenmektedir.

Andezitler ve bazaltlar genelde birlikte ve karışık şeklinde gözlenmektedir. Andezit ve bazaltların üst kısımlarında alterasyon ve ayrışma gözlenmektedir.

Jeolojik durum haritasında “and+bz” simgesi ile gösterilmekle birlikte “UOA” simgesiyle de işaretlenip eğik çizgi ile taranan bölge çok eğimli yamaçlardan

oluşmaktadır. Bu bölge yüzeyinde andezit ve bazaltlardan oluşmakla birlikte tabana doğru moloz yığını, tuf, killi-çakıllı kum, bims, cüruf, aglomera istifi şeklinde olduğu (özellikle yol yarmalarında) gözlenebilmektedir. Bu bölgenin volkanik püskürme ile dik yamaçlarda biriken piroklastiklerin yağmur ve buzulların erimesi ile kayması sonucunda akması, daha sonra ince malzemenin dış etkenlerle taşınarak daha aşağılarda depolanması, eğimin fazla olduğu yamaçta ise andezit. bazaltın taban topografyasına uygun istiflenerek üstlerde örtü şeklinde kalması ile oluşmuştur. Tabandaki ince malzemenin ayrışma ve taşınma süreci devam etmektedir. Bu nedenle çoğu yamaçlarda iri bloklar halinde andezit ve bazaltlar kayma tehlikesi arz etmektedir.

Jeolojik durum haritasında “vss” simgesi ile gösterilen bölgede üstte ince bir toprak örtüsü, alta doğru andezit.bazalt bloklu tuf çimentolu (yöre halkının tirem adını verdiği) istif, daha alta doğru çakıllı.kumlu.bloklu, gri renkli, düşey geçişli olarak bims ve en alta krem.bej renkli çakıllı kum taşı gözlenmektedir.Malzemenin tamamına yakını volkanik kökenli olup, tabakalı yapı sunmaktadır. Tabaka kalınlıkları her bir birimde yaklaşık birer metre civarındadır. Bu bölgede Kıranardı deresi dar vadi boyunca çökme olmuştur. Dere eğiminin fazla olmasından dolayı ince malzeme (kil-silt) ortamdan uzaklaşmış ve daha iri; kum, çakıl, blok boyu malzeme çökelmiştir. Birim volkanik malzemeden oluşması nedeniyle de “volkano sedimenter seri” olarak ayırtlanmıştır.

Jeoloji durum haritasında “yçm” simgesi ile gösterilen bölgelerde kil boyundan blok boyutuna kadar değişken tane boyunda karışık malzemeden oluşan birim “yamaç molozu” olarak ayırtlanmıştır. Ancak her ne kadar bu birim yamaç molozu olarak ayırtlansada kalınlığının fazla olmadığı bir çok inşaat temel kazısı ve yol yarmalarında gözlenmektedir. Birimin üst seviyelerinde 30-50 cm civarında bitkisel toprak örtüsü (çoğunlukla kaya blokları içeren) bulunmakta, tabana doğru 0,5-1,5 metre kalınlığında kil, kum, köşeli çakıl, köşeli blokun düzensiz karışımından oluşan yamaç molozları bulunmaktadır. Yamaç molozundaki malzemenin ekseriyeti volkanik kökenlidir. Yamaç molozunun altında akma breşi olarak tanımlanan yöre halkının “tirem” dediği sıkışmış molozlar bulunmaktadır. Kalınlığı 1,5-3,0 metre arasında değişmektedir. Tamamı volkanik kökenli tanelerden oluşan kum, çakıl, özellikle kötü boylanmalı andezit.bazalt blokları içeren ayrışmış tuf yığınları şeklindedir. Birim içerisinde bulunan andezit ve bazaltlar kötü boylanmalı, köşeli ve genellikle 30-50 cm büyüklüğündedir. Akma

yapıları ve boşluklu yapı sunmaktadır. Çatlakları tuf ile yer yer kalsit ile dolmuştur. Birimin sıkışması çok iyi, zor kazılan, nemsiz yada az nemli görünümü vardır. Andezit ve bazalt bloklarının tuf bağlayıcısı içerisinde düzensiz dağılım gösterdiği birim zor kazılan sağlam, dayanıklı yapıdadır.

Kasabada alüvyon bağ ve bahçelerde bir miktarda Kıranardı deresi civarında gözlenmekle birlikte 30-40 cm yi geçmeyen fazla bir kalınlık arz etmez.⁴

1.4.1. Zemin ve Kaya Türlerinin Jeolojik Özellikleri

1.4. 1. 1. Zeminler

İnce Taneli Zeminler (Kil-Silt) : Kasaba alanında alüvyon içerisinde bulunan kil.silt boyu malzeme ince taneli zeminleri oluşturur. 30-40 cm kalınlığında olan bu birim ayrışma zonu olarak gözlenmektedir. Bu sebeple yapılaşma esnasında bu kısım kaldırılarak bina temeli sağlam zona oturtulmalıdır. Kıranardı deresi içerisinde çok küçük bir alanda gözlenmektedir.

İri Taneli Zeminler (Kum, Çakıl, Bims) : Kasaba içerisinde özellikle “vss” simgesi ile gösterilen bölgede Kıranardı Deresi boyunca iri taneli zeminler gözlenmektedir. Üzerinde ince bir bitkisel toprak örtüsü ile birlikte yamaç molozu ve ayrışma zonu dikkate alınmazsa zemin iri taneli, az siltli, az bloklu kum ve çakıldan oluşmaktadır. Taneler orta.iri boylanmalı, orjini tamamen volkanik (bazalt, andezit, tuf) az çimentolu, çimentosu tuf, nadiren kireç, tanelerin %50`den fazlası kum çakıl ebadında, çok iyi geçirimli,sıkı, orta sıkışmış, nemsiz, kohezyonsuz zeminlerdir. Alt seviyelerinde kalınlığı bir metre civarında olan köşeli, silt boyundan büyük çakıl ebadına değişen tane boyu dağılımında, kürekle işlenebilen oturmuş, sıkışmış, ancak işletme anında dağılgan kolay işletilebilen krem gri, krem bej renk değişikliği veren köpüklü, hava boşluklu gevrek bir yapı sunan, yanal geçişli bims katmanları da kohezyonsuz, iri taneli zeminler sınıfında kabul edilmiştir.

⁴ Ömer Şahan; Kayseri İli Melikgazi İlçesi Kıranardı Kasabası İmar Planına Esas Olacak Jeolojik Etüt Raporu, İller Bankası Genel Müdürlüğü, 9. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 2001, s. 1-8.

1.4.1.2. Kaya Türleri

Andezit Bazalt : Kasaba alanı içerisinde görülen kaya türlerinden andezitler ve bazaltlar genellikle masif değildirler. Yanal ve düşey geçişli andezit. bazalt yığınları oluşturdıkları gibi, tuf hamuru içerisinde bloklar halinde ve yamaç molozu içerisinde yine irili ufaklı, köşeli bloklar halinde yer almaktadırlar. Andezit ve bazalt kendi içerisinde sınırları belirlenmemiş konumda bulundukları gibi, genellikle andezit ve bazalt olarak ayrı ayrı da görülebilmektedir.

Andezit kahverengimsi.pembemsi rengi ve sertliği ile makroskobik olarak bazalttan ayırt edilebilmektedir. Bazalt ise siyahımsı.koyu gri rengi ile, yer yer ters derecelenmeli küçük hava boşlukları alterasyonda şistoziteli iç doku sunmaları ve daha sertliği ile ayırt edilebilmektedir. Zirvelerde ve yamaçlarda ince malzemenin taşınması ile yamaca uygun tabakamsı bir konum kazanmışlardır. Daha aşağılarda ise bloklar halinde yuvarlanarak tuf bağlayıcı ile tutturulmuş bloklar halinde gözlenmektedir. Bazaltların genel olarak mineralojik bileşimleri, plajioklas ve piroksen ana bileşendir. Apatit, zirkon, granat diğer tali minerallerdir. Yer yer tabakamsı yer yer bloklar halinde bulunurlar. Çatlaklı, çatlakları tuf ve kalsit dolgululu, geçirimsiz, çok sağlam, dayanıklı, masif olan yerlerde yapı taşı olarak işletilebilecek kayalardır. Üst seviyelerde bozuşmuş, alta doğru sağlamdırlar.

Tuf Bağlayıcılı Volkanik Breş : Kasabanın doğusu, Kıranardı Deresi akış istikametinin sağ tarafında kooperatif alanında gözleendiği gibi üstte ince (30-40 cm) nebati toprak örtü ve yamaç molozu (0,5-1,5 metre arasında değişen) tuf bağlayıcı içerisinde yer almakta ve breş görünümündedirler. Bloklar köşeli, yer yer altere olmuş ayrıışmış, çatlaklı çatlakları kalsit ile dolmuş, tuf bağlayıcı krem.beyaz arası renkte, kırılğan, dağılğan, iyi sıkılaışmıştır. Nemsiz, zor kazılabilen, tabaka şeklinde gözlenen bir yapıdadır. Yöre halkı bu özelliğinden dolayı tirem adını vermiştir.

Tuf : Yamaç molozu ve andezit.bazaltların altında tabakalı bir yapı sınırlar, kalınlığı değişkendir. Bazen de andezit.bazalt bloklarını bağlayan hamur şeklinde görülmektedir. Beyazdan kirli kreme değişken renkte, gözenekli, çatlaklı, geçirimli yada az geçirimlidir. Tabakalı yapı sundukları bölgelerde (kaya düşmesi olan bölgelerde) tabaka kalınlıkları 1,5-2,0 metre civarında, alttan ve üstten kumtaşı bims ve benzeri tabakalar tarafından örtülmektedir. Tüfler yer yer kazılabilir, yer yer de zor kazılabilen özellik

göstermektedirler. Nemsiz, kuru iken çok sert, su ile temasta yumuşaktır. Yöredeki en sağlam zemini tüfler veya tuf bağlayıcılı breşlerin olduğu bölgeler oluşturmaktadır.

1.5. BİTKİ ÖRTÜSÜ VE AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARI

Kayseri ilinde iklime bağlı olarak bozkır (step) bitki örtüsü egemendir. Kayseri, orman yönünden oldukça fakir durumdadır. Toplam 105314 hektarlık orman alanı mevcuttur. Orman ve fundalık alanlar il yüzölçümünün % 6,23'ünü oluşturmaktadır. Oldukça düşük olan bu oranın 1988 yılında uygulamaya konulan Kayseri Yeşil Kuşak Projesi ile yükseltilmesi amaçlanmıştır. Bu proje kapsamında Erciyes Dağı etekleri, Yılanlı Dağı, Ali Dağı ve civarı, organize sanayi bölgesi, Boğazköprü mevkii ve Hisarcık ve Kıranardı civarının ağaçlandırılması planlanmıştır.

1998 yılında Senir mevkine Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı ve belediye ile ortaklaşa olarak 4000 adet meşe palamudu dikilmiştir.⁵ Kayseri Yeşil Kuşak Projesi kapsamında kasabada 2001 yılında Senir Tepesinde 12000 m² alan ağaçlandırılmıştır

Kayseri Yeşil Kuşak Projesi kapsamında kasaba belediyesi ile ortak çalışma sonucunda 2001-2002 yıllarında Yünlü Tepe, Aşağı Sarıkaya, Yukarı Sarıkaya, Murat Pınarı ve Kızılhelik mevkiinde 220 Ha alana 450000 adet fidan dikilmiştir. Sahaya 350000 adet çam familyasından, 150000 adet de badem, mahlep, ceviz gibi sosyal ve ekonomik kalkınmayı beraberinde sağlayacak yapraklı ve meyveli ağaçlar dikilmiştir. Sahanın rakımı 1500 ile 1900 metreler arasındadır. Bu saha dikenli tel çit ile koruma altına alınmıştır ve Maliye Ormanı olarak kayıtlara geçmiştir.⁶

Kıranardı Kasabası Senir Mevkiinde bulunan ormanlık alan 2005 yılından itibaren Kadir Has Kent Ormanı adıyla Kayseri Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Dairesi tarafından düzenlenmeye başlanmıştır. 20 hektarlık bölümü kent ormanı konseptine uygun olarak düzenlenmiş ve halkın hizmetine sunulmuştur. Mevcut alan içerisinde 80000 m² alan çimlendirilmiş ve 1000 adet ağaç dikilmiştir. Orman sahası içerisindeki doğal kanyon yeniden düzenlenmiştir. 330 adet kamelya, kır kahvesi ve sosyal tesisleri kent ormanı konseptine uygun olarak inşa edilmiştir. Kent ormanı içerisine 8000 metre

⁵ Kıranardı Kabası Belediye Dergisi, S.1, Kayseri Şubat 1999, s.36.

⁶ Zafer Atilla; T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Kayseri Yeşil Kuşak Projesi Kıranardı Ağaçlandırma Raporu, s. 1.

yürüyüş alanı ile 1000 araç kapasiteli açık otopark yapılmıştır. 2 adet basketbol sahası ile ziyaretçilere spor yapma imkanı sağlanmaktadır. Kadir Has Kent Ormanı 2009 yılı sonunda tamamlanacaktır.⁷ (Bakınız Harita: 8, Resim 3)

Kasabada Arif Akşehirlioğlu'na ait bahçede bulunan Toros Sediri kasaba ile özdeşleşmiştir. 1,50 metre çapında olan ağaç 60 yaşında olmasına karşılık 150 yıllık bir görünüm sergiler.

Kayseri'deki en eski çam ağaçlarından. Eskiden, Kayseri'de iklim müsait değil, çam ağacı yetişmez, diye bir kanaat vardı. 1940'lı yılların başında, Arif Akşehirlioğlu Kayseri Belediyesi'nde çalışırken, bu kanaati değiştirmek için birkaç kamyon çam ağacı getirip Cumhuriyet Meydanı'nda halka bedava dağıtmayı düşünürken; kurur, emeğimiz boşa gider diye kimse almak istememiştir. Birkaç kişiye adeta zorla verilmiş geri kalanını da Vilâyet binasının önüne, Mimarsinan'ın yaptığı Kurşunlu Cami'nin etrafına ve şehrin çeşitli yerlerine dikilmiştir. Birkaç tanesini de Arif Akşehirlioğlu Kıranardı'na getirip buraya dikmiştir.⁸ İşte bu çam ağacı onlardan biridir ve 1954 yılında dikilmiştir.⁹ (Bakınız Resim 3-b)

Kıranardı Kasabasının 4777 dekar arazisi ile ilgili olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Kayseri Tarım İl Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu tarımsal etüt raporunda bahse konu olan arazinin sulu tarım alanları, kuru tarım alanları, kayısı ağaçlarının bulunduğu alanlar, mera alanları ve fundalık alanlar olarak incelenmiştir.

Aynı doğrultuda Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 4. Bölge Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu toprak etüt raporunda ise, söz konusu arazinin 259 dekarının ikinci sınıf sulu tarım alanı, 495 dekarının üçüncü sınıf kuru tarım alanı, 612 dekarının dördüncü sınıf kuru tarım alanı, 368 dekarının dördüncü sınıf bağ bahçe alanı, 175 dekarının yedinci sınıf kuru tarım alanı, 302 dekarının yedinci sınıf mera kullanımlı alan, 604 dekarının yedinci sınıf fundalık, 599 dekarının yedinci sınıf mera ve fundalık kullanımlı alan, 1254 dekarının ise yerleşim alanı olduğu ifade edilmektedir.¹⁰

⁷ Abdullah Eren; Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yapım İşleri Daire Başkanlığı Kayseri Kadir Has Kent Ormanı Raporu, Kayseri 2007, s. 1.

⁸ <http://www.haberx.com/Yazarlar/Ahmet.Rasim.Kucukusta/Subat.2009/DR.RIF.AKSEHIRLIOGLUNU.N.ARDINDAN.aspx>

⁹ Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü Teknik Bülteni, S. 68, Ankara Temmuz 1999, s. 2.

¹⁰ Hüseyin Ali Çelikesir; Kayseri Kıranardı İlave Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu, Kayseri 2002, s. 61.

II. BÖLÜM

2. TARİHİ YÖNLERİYLE KIRANARDI

2.1. KIRANARDI'NIN KURULUŞ YERİ VE ADININ MENŞEİ

Kayseri şehrinin güneyinde, batı ve güney kesimlerinde Erciyes'in silsilesi olan küçük dağ ve tepelerle çevrili dik bir sırtın doğu yamacına kurulmuştur. Batısında Hisarcık Kasabası, doğusunda Endürlük Köyü, güneyinde Cebir Köyü, kuzeyinde ise Melikgazi İlçesi yer almaktadır.

XVI. asrın başlarında kurulmuş olan yerleşim biriminin coğrafyasında daha önce bir yerleşim olduğunu kanıtlayan bir belge yoktur.

Halk arasında anlatılan rivayetlere göre; kasabanın güneyinde Yünlütepe ile Yağlıpınar arasında Çanlı Kilise mağaraları bulunmaktadır. Burada 4.5 adet mağara ve yerleşim kalıntıları vardır. Mağaranın girişinde bir adet kilit taşı bulunmaktadır. Mağara duvarları Horasan harcı olarak isimlendirilen sıva ile sıvanmıştır. Burası Roma dönemine ait yerleşim yeridir ve bir kilise ile çanı bulunmaktadır. Bölgeye Çanlı Tepe ve Çanlı Kilise denmesi de bu rivayetten kaynaklanmaktadır. Halk arasında bu mağaraların Asar Kalesine kadar ilerlediği de rivayet edilmektedir. (Bakınız Resim : 4.a.b.c.d)

Hisarcık Asar mevkiinde derenin sarp ve dik yamacında kayalardan oyma 4 katlı ve su depoları bulunan bir kale vardır. 1938 yılında kalenin “ikinci katına bir insan geçebilecek kadar dar ve dik sekiz basamaklı merdivenle çıkılmakta diğer katlara buradan geçilmekte idi. Dördüncü kattan sonra dar bir dehlizden yüz metre aşağıya inilerek su alınmakta”¹¹ idi.

Bugün kalenin içine üçüncü katından girilebilmektedir. Üçüncü kattan dördüncü kata inilmektedir. (Kale katları yukarıdan aşağıya doğru sayılmaktadır) İkinci kattaki merdiven yıkılmış olduğu için bu kata ulaşamamaktadır. İkinci katın tabanında yıkılmalar ve çökmeler olmuştur. Buralardan ikinci kat kısmen görülebilmektedir.

¹¹ Fahri Tümer; “Köy Tetkikleri; Hisarcık Köyü”, Erciyes Halkevi Dergisi, Kayseri Mart 1938, s. 27.

Kalenin birinci katının giriş ve diğer katlarına geçiş kapanmış olduğu için bu kata da ulaşılammaktadır.¹²

Kasabanın kuruluşu ve ismi ile alakalı halk arasında anlatılan rivayetler ise şu şekildedir:

Hisarcık ile Hacılar arasında bulunan Kızıltepe'nin kuzey kesiminde şimdiki Karacaören bağları mevkiinde Türkmenlik yapan Kayı boyundan bir Türk kabilesinin bu mezrada yaşadığı bilinmektedir. Mezrada yaşayan bu kabile zaman geçtikçe hayvanlarını otlatmakta güçlük çekmişlerdir. Sürekli olarak komşu mezra ve cemaatlerle hayvan otlatmak yüzünden kavga etmektedirler. Bu olaylar karşısında mezra halkından Mahmut oğlu Hazma Cim ile Mustafa oğlu Yusuf Cim yanlarına Yusuf oğlu Mehmet Mim ile Muhsin oğlu Yusuf Mim'i alarak sürüleri ile birlikte şu anda Hisarcık Kasabası sınırları içerisindeki Hasankayası denilen bölgedeki araziye yerleşmek istemişlerdir. Hisarcık köyü halkı buna karşı çıkarak şu kırım ardına yerleşin, orada hayvanlarınızı otlatacak yer ve su var. Hem de orada inler mağaralar var, demişlerdir. Hasankayası mevkiinden ayrılarak şu andaki kasabanın Nemezgah Caddesi Aşağı Cami bölgesindeki inlere bir aile, Seten bölgesindeki inlere ise diğer Türkmen ailesi yerleşmiştir.

Diğer bir rivayete göre ise köyün kurucuları yurt edinmek istediklerinde Hisarcık köyü halkı Senir Tepesini göstererek “şu kırım ardına yerleşin” demişlerdir.

Kasabanın ismi de Hisarcık Kasabası halkının bu kişileri kırım ardına göndermeleri ile bu coğrafyanın adı “kırım ardına” söyleminden Kıranardı olarak günümüze kadar geldiği rivayet olunur.

Kıranardı kelime olarak (kır) kelimesiyle başlamasına rağmen gövdesi anlamı itibariyle kırım arkasında olmayıp bir küçük tepe arkasındadır. Kelime anlamı esas olarak incelendiğinde ve bölge coğrafi konumuna bakıldığında (kara) eski Türklerde tepe, büyüklük, ululuk, anlamı ifade etmekle ve böylece (kara ardı) kelimesi itibariyle dağın arkasına konan oba, köy anlamındadır ve bu tespitle kasabanın isminin Kıranardı şeklinde isimlenmesi sonucunda telaffuz edilmektedir.¹³

¹² Yasemin Deker; Hisarcık Kasabası, Lisans Tezi, Kayseri 2005, s. 15.

¹³ http://www.kiranardi.bld.gov.tr/index.asp?gid=sayfa&sayfa_id=108

Kıran kelime olarak dağ sırtı, tepe, bayır anlamlarıyla birlikte birbirine paralel olarak uzanan iki akarsu arasında kalmış dağ sırtı anlamındadır.¹⁴

Kayseri'nin Osmanlılar tarafından fethini müteakip Kayseri'ye bağlı bir köy olan Kıranardı'da Osmanlı idaresine dahil edilmiştir. Kasabanın Osmanlı dönemindeki gelişimini takip etme imkanına sahibiz. Kayseri sancağı ilk defa 1476'da tahrir edilmiş olup bu tahrir defteri elimizde mevcut değildir. XIX. yüzyılın ortalarına kadar Karaman Eyaletine tabi olarak kaydedilen Kayseri'nin 1500 ve 1520 tarihli bir kanunnamesi vardır.

Kıranardı hakkındaki mevcut en eski bilgiyi Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliyeden Müdevver Defteri Tapu Tahrir Defteri, 20vr. 23a; TD387, s.206 nolu 1500 tarihli bu vergi belgesinden öğrenmekteyiz. (Ek: 1)

Bu vergi belgesine göre Kıranardı karyesini Hamza Veled-i Mahmud Cim, Mehmed Veled-i Yusuf Cim, Yusuf Veled-i Mustafa Mim, Yusuf Veled-i Muhsin Mim'den oluşmaktaydı.¹⁵ Köyün hasıl-ı divanisi; galle, resm-i çift, öşrü bağ, öşrü kovan ve bad-ı hava hasılı yekünü 432 akçe idi.

1520 yılı temettuat defterine göre Kıranardı malikanesi mülk ber mucib-i defter-i atik divanisi Yusuf Veled-i Mustafa Cim, Hacı Mehmed Veled-i Mehmed Cim, Taştımur Veled-i Sefer Kef'ten oluşmaktaydı. Hasılı öşr-i kovan 20, öşr-i bağat ve meyve 250, resm-i ganem 5, resm-i çift 84, öşr-i şair (arpa), öşr-i kendum (buğday), resm-i tapu ve bedestani 61, bad-ı hava 30, yekün 808 akçedir.¹⁶

Kıranardı XVI. yüzyılda Cebel-i Erciyes nahiyesine bağlıdır. Bu nahiye adını, Kayseri'nin ve İç Anadolu'nun simgesi olan Erciyes Dağından almıştır.¹⁷ 1500 ve 1520 yılları arasındaki dönemde Cebel-i Erciyes Nahiyesinde 8 köy ve 8 cemaat bulunmaktadır. Bu dönemde malikanesi mülke, divanisi tımara tahsis edilen köyde 1500'de 4 hane 1520'de 3 hane nüfus bulunmaktaydı. Ziraatle meşgul olan köy halkından alınan vergi hasılı 1500'de 432 akçe, 1520'de 808 akçedir. Köyün hane sayısında düşme olmasına rağmen alınan vergi hasılında %85'lik bir artış olmuştur.¹⁸

¹⁴ Türkçe Sözlük, C. II, TDK Yayınları, Ankara 1988, s. 853.

¹⁵ Cim evli, mim bekar anlamındadır.

¹⁶ Başbakanlık Arşivi, 13874 Numaralı Temettuat Defteri.

¹⁷ Ronald C. Jennigs; The Erciyes Mounts In The Sixteenth Century, s. 149.151.

¹⁸ Mehmet İnbaşı; XVI. Yüzyıl Başlarında Kayseri, İl Kültür Müdürlüğü Yay, Kayseri 1992, s. 97.

Kıranardı köyünde XVI. asrın başlarında arazinin tımar ve mülk arazi olmak üzere iki kısım olduğunu görüyoruz.

Tımar, herhangi bir toprak parçasının veya birden fazla toprak parçalarının yılda yirmi bin akçeden az olan gelir miktarının muayyen bir vazife ve gelir karşılığında ve belli şartlarda bir şahsa münferiden veya birden fazla kimseye müştereken tahsisi hakkında kullanılan bir tabirdir. Aynı tarzda yapılan tahsisin miktarı yirmi bin akçeyi geçer ve yüz bin akçeye varmazsa buna zeamet, yüz bin ve daha fazla olursa has denirdi.¹⁹

Osmanlı tımar sistemi, çeşitli kaynaklarda ve araştırmalarda belirtildiğine göre, Halifeler devri, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçukluları, İlhanlılar ve daha sonra kurulan Türk Beyliklerinin ikta sisteminin bir devamı şeklindedir. Tımar sahipleri tamamen merkezi idareye bağlı oldukları gibi, toprak üzerinde sadece kiracı durumunda idiler. Yetkileri devletin koyduğu kanunlar çerçevesinde sınırlandırılmıştı. Her zaman için toprakları ellerinden alınabilirdi.²⁰

Mülkiyeti şahıslara ait olan, haraç ve öşür alınmayan arazilere mülk arazi denilmekteydi. Osmanlı Devleti, yeni fethedilen yerlerdeki arazi sistemine dokunmamış; kendi arazi sistemini tedricen tatbik etme yoluna gitmiştir. Kayserinin fethinden sonra da bu aynen uygulanmıştır. Fethi müteakip, mevcut olan mülk araziler korunmuş, daha sonra bunlar Osmanlı arazi sistemine dahil edilmiştir.²¹

Köyün kuruluşunda 4 hane iken; köy halkından bir ailenin Andronik köyüne göçmüş olduğu için 1520`de 3 haneye düştüğü bilinmektedir.

1700-1730 seneleri arasında Kıranardı, Nahiye.i Köstere`ye bağlı otuz dokuz köyden biri idi.²²

Köy halkı arasında eşkiyalık yapanlar olduğunu; 21 Haziran 1728 tarihinde Endürlük köylülerinin eşkiyalardan Kıranatlı Mustafa, Saçcıoğlu Ahmet ve Mehmet Çelebi, Murat ve Ömer`in kendilerini tehdit ederek evlerini, hayvan ve yiyeceklerini

¹⁹ Midhat Sertoğlu; Osmanlı Tarih Lügati, İstanbul, 1986, s. 338.

²⁰ Yusuf Halaçoğlu; XIV.XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, TTK, Ankara 1998, s. 94.

²¹ Mehmet İnbaşı; XVI. Yüzyıl Başlarında Kayseri, İl Kültür Müdürlüğü Yay, Kayseri 1992, s. 154.

²² Mehmet Karagöz;"XVIII.Asrın Başlarında Osmanlı İdari Taksimatı İçerisinde Kayseri`nin İdari Durumu", I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri, Kayseri 1996, s. 143.

yağmaladıklarını bildiren ve Kayseri kadısına verdikleri dilekçelerinden öğrenmekteyiz.²³

1831-1860 tarihli “Kayseri Nüfus Müfredat Defteri”nde yer alan Kayseri ile ilgili belgelerde Kıranardı karyesi kamilen “Müslim” olarak belirtilmektedir.²⁴

1831 yılında yapılan nüfus sayımı ile Kayseri Kazasına tabi köyler hakkında umumi bilgilere ulaşılabilir. Ancak nüfus sayım defterinde birkaç varak kaybolmuştur. Bu varakların içinde Kıranardı`ya ait olanlar da vardır. Fihristte olup; sayfaları olmayan köyler için fihristten yararlanarak çok az bir hata ile şu sonuca ulaşılmaktadır. Tahminlere göre Kıranardı`ya iki varak ayrılmıştır. Çoğunlukla bir varaka kırk hane kaydedilmiştir. Bir hanede de beş kişinin olduğu varsayılarak ($2 \times 40 = 80$) hane ve ($80 \times 5 = 400$) nüfusu olduğu sonucuna varılmıştır.²⁵

19. y.y içerisinde köy sınırları içerisinde yetişen cehri bitkisi halkının geçiminde rol oynar. Bu yüzyılın içerisinde Kayseri kazasında cehrilik oldukça gelişmiş ve gelir getiren bir tarım kolu olmuştur.

Cehri bitkisi 1-1,5 metre boyunda susuz, kıraç, topraksız yerlerde, kayaların arasında yetişir. Bünyan`dan Erciyes`in eteklerine kadar uzanan doğrultudaki tepelerin yamaçlarında bu bitkinin tarımı yapılır. Cehrinin siyah bezelyeden küçük kurutulmuş tohumlarından boya ve boya maddesi elde edilir. Cehri ile sarı ve kırmızı renge boyanan sahtiyanlardan yapılan ayakkabılar İstanbul pazarlarında ve sarayda en çok aranan mallar arasında idi. Kayseri`de bol miktarda üretilen cehri bitkisi Avrupa`ya ihraç edilmektedir. 19. y.y. sonlarında bir batman (8 kg.) cehrinin 1 Osmanlı altın lirasına satıldığı, normal bir ailenin yıllık cehri üretimi 35.40 batmanı bulmaktadır. Cehriden 35.40 altın lira elde eden bir aile bu paranın 5.10 lirasına bir yıllık geçimini temin ederdi. Ancak bu yüzyılın sonlarında (19. y.y.) Avrupa`da boya ve boya maddelerinin sentetik yollardan imal edilmesi neticesinde cehri ihracı durmuş ve buna bağlı olarak 1930`lu yılların sonundan itibaren cehri üretimi tamamen terk edilmiştir.²⁶

²³ Ali Tuzcu; Karsu 2001 Kayseri Dünyu Bugünü Takvimi, Haziran Ayı.

²⁴ Mustafa Keskin; Kayseri Nüfus Müfredat Defteri (1831.1860), Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2000, s. XIV.

²⁵ Hüseyin Cömert; Kayseri`de İlk Nüfus Sayımı 1831, Kayseri İl Özel İdare Yayınları, Kayseri 1993, s:VII.

²⁶ Hüseyin Cömert; “19. Yüzyıl Kayıtlarında Talas”, III.Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (06.07 Nisan 2000), Kayseri 2000, s. 99.

2.2. ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE KIRANARDI

Şer'iyye sicilleri bir yörenin sosyal hayatı, halkın yaşayışı ve davranışları hakkında bilgi veren en önemli kaynaklardandır. Kayseri Şer'iyye Sicillerinde yer alan Kıranardı Kasabası ile ilgili kayıtlara örneklerden bazıları şunlardır:

Karye-i Kıranardıdan Mahmut bin Şaban nam kimesne meclisi şer'e gelip karye-i mezbure imamı Abdurrahman karye-i mezbure kurbunda namazgahda bir kavak budak kesib ol budak oğlum oğlum sagir Receb'in başına düşüp ol cerahatta vefat etdi kibel-i şerden üzerine varılıp keşf olunmasını talep ederim deyücek kibel-i şer'idin Molla Mehmet ta'in olunmağın mirliya canibinden Mustafa ve zeyli kitapta mesturu'l esami olan Müslümanlar ile mevzii mezbure varib mezbur Recep nazar ettikte başını yarmış beyni çıkıp ol cerahattan vefat edip beyni hahruf mevzii merkumede yazılunup mezbur Abdurrahman'a sual olundukta fi'l vaka kavak budağını ben kesdim oğlun altında idiğini bilemedim oğlunun üzerine düştü dedi mezbur Mahmut husus-u mezbure müte'allik Abdurrahman'dan gayri ahaliyi karyeden da'vam yok dediğini mezbur Mehmet gelip haber vermeğin ma huve'l vaka gıbbe't taleb ketb olundu.

Şuhudü'l hal

Şab Şerli Sefer bin Mustafa, Hazma Dede bin Hüseyin, Ali Beşe Çukadar, Mahmut Halife bin Himmet, Hazma Beşe bin Abdullah, Hüseyin Beşe bin Abdullah, ve gayrihum.

Fi'l-seb'in fi- 26 şehri mezbur.²⁷

Medine-i Kayseriyye muzafatından Kıranardı nam karye sükkanından baisü'l vesika Yusuf ibn-i Mustafa nam kimesne meclis-i şer'i hatir.i lazimü't.tevkirde karye-i mezbure ahalisinden Mustafa ibni Himmet üzerine dav'a ve takriri kelam edüb yine karye-i mezbure ahalisinden olub, bundan akdem bila veled-i zikr fevt olan Ali Sofu nam kimesnenin yine karye-i mezbure toprağında vaki` taht-ı tasarrufunda inde`l- ahali ve`l-ciran ma`lümü'l-hudud üç kıt'a tarlalarını müstehik tapu olmağ ile karye-i mezbure sipahileri Mustafa Ağa ve Yusuf Ağa nam şahıslar zikr olunan üç kıt'a tarlaları bana resm-i tapusun alub yedime mahza ve mahtum tapu temessükü vermişler idi. Halen

²⁷ Selahaddin Çördük; 20/1 Numaralı Kayseri Şer'iyye Sicili (H.1027/M.1617), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995, Sayfa No:93 Belge No:432.

mezbur Mustafa zabt ve tasarrufumdan men murad eder, yedimde olan temessüke ba`de`n nazar mezbur Mustafa`dan sual olunsun deyu mazmun-ı min külli`l-vucuh takdirine mutabık bulunmağın karye.i mezbure sipahileri Mustafa Ağa Yusuf Ağa`nın hat ve hatimlerini müştemil tarih-i mezkur ile müverreh tapu temessükünü ibraz etmeğın gıbbe`s-sual mezbur Mustafa cevabında zıkr olan tarlaları on beş seneden beru sahib-i arz-ı ma`rifetle zabt ve tasarruf ve ziraat ederim deyu daf ayla mukabele edecek, merkum Mustafa`dan minval-i muharrer üzere ma`rifet-i sipahi ile mutasarrıf olduğuna temessük taleb olundukda temessüküm yokdur bila temessük zabt ve tasarruf ederim deyu cevap vermeğın müdde-i mezbur Yusuf zikri mürur eden tarlaları ber muceb-i temessük zabt ve tasarruf edüb, mezbur Mustafa bi-vech.i muarazadan men`e tenbih birle gıbbe`t-tasdikîş-şer`i ma hüve`l- vaki bi`t taleb ketb olundu. Min şevval li sene 1094.

Şuhudü`l hal

Ebubekir el Muhdar, Salihlioğlu Muhdar Efendi, Seyyid Osman Çelebi, Ahmed Çelebi.²⁸

Mahruse-i Kayseriye`ye tabi Kıranardı nam karye sakinlerinden Muhammed bin Sefer nam kimesne mahfil-i kazada kızkarındaşı Fatıma nam hatun mahzarında da`va ve takrir-i kelim idüb; karye-i mezburede vaki inde`l-ciran ma`lumü`l-hudud babasından ırs-i şer` ile intikal iden bir kıta bağdan ve menzilden kendine isabet iden hisse-i şayiasını bana bir riyali kuruş ve bir mısır alacası ve bir çömleklik ketene badel bey` idüp hala zabtıma mani`olur sual olunup kasr-ı yed olunması muradımdır dedikde, gıbbe`s-sua`l mezbure Fatıma cevabında bağdan isabet iden hissemi verdim. Lakin menzil-i mezburdan isabet iden hissemi vermedim diye inkar ile cevap verdikde, müddei-i mezburdan da`vasına muvafık beyine taleb olundukda beyyineden aciz ve kasır olmağın mezbure Fatıma`ya yemin teklif olundukda yeminden nükul itmeğın bade`l-yevm mezbure Fatma huaraze men` olunub, ma.hüve`l-vaki bi`t-taleb ketb olundu. Tahriren fi evahir-i Zilkadeti`ş-şerife li sene hams ve hamsin ve elf.

²⁸ Muhittin Aydoğan; 91/1 Numaralı Kayseri Şer`iyye Sicili (H.1094.1095/ M.1683.1684), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2002, Sayfa No:124 Belge No:274.

Şuhudü'l hal

Ali Beğ bin Mustafa, İsa Beşe bin ..., Ebubekir bin Üveys, Osman bin Muhammed, Ramazan bin Mahmud.²⁹

Medine-i Kayseriyye`ye tabi Kıranardı nam karyenin imamı Es.Seyyid Mehmed halife ve cemaatten Mehmed ve Veli İbni Bayezid ve Musa bin Halil ve Mustafa bin Bekir ve Ali bin Kara Sefer ve Abdürrahman bin El-Hac Veli ve Veli bin Abdürrahim nam kimesneler ve sayirleri meclis-i şer`i şerifi lazimüt-teşrifde her biri takrir-i kelam ve tabir-i ani-l meram edip karye-i mezkur al`asında vaki Eşeközü ve Yumrutepe demekle ma`ruf olup karyemize müteheyi olan Gömü derenin al`asından ve evasıtında ve esfelinde Çokan hüda pınarlardan mütecemmi olup deresıra kadimi karyemiz cari olmağla yüz seneden mütecaviz eba an ceddin karyemiz kavmi istiklali zabt ve bağ ve bahçelerimizi ve ekin tarlalarımızı su vurup karye-i Endürlük zikr olunan suya ba`id olduğundan maada kendülere edecek suları var iken bizim cemaatimiz fukara olup ve karye-i mezbure zımmileri kesir ve kuvve olmağla birkaç sene mukaddem kesrete salık olmağla ittifak ve cemiyet ile zikr olunan suyumuzun önüne muhkem sed ve hark-ı azim etmekle taallüben karyelerine akıdıp ve bağ ve bostanlarını su vurup bizim bağ ve bostanlarımız ve ekinlerimiz kurutup kabil-i intifa` olmamağın zarar ve ta`dilini erkan-ı devlete ilam eylediğimizde şeyhül-islam hazretlerinden fetvay-ı şerife ve karye-i mezbure zımmilerinin zarar ve ta`dileri men olunmak babında emr-i şerif sadaka olunmuştu. Halen üzerine varılıp tayife-i mezburenin zarar ve ta`dileri men ve kadimi suyumuz yine uslub-ı sabık üzere karyemize icra olunmak matlubumuzdur deyu takriri meşruhuna mutabık fetvay-ı şerife mucibinceemr-i münif ibraz edip imtisalen li emri-l hak husus-u mezkurun keyfiyeti mütebeyyin olmak için canib-i şer`den fahrü-l müderrisinü-l kiram bab naibi Mevlana Mehmed Efendi İbn-i Ahmed Ağa irsal olunup ol dahi zeyl-i kitabta muharrerü-l esami cemaat-i müslimin ile zikr olunan suyun mahreci olan mevazın üzerine varıp etraf ve eknaına nazar eylediklerinde mevzi-i mezkur karye-i Endürlük`e ba`id Endürlük zımmilerinin mülki olmadığını ve karye-i Karaköse`ye karib ve dairesi dahilinde olduğunu ve karyeyi Enderlük zımmileri zikr olunan suyun önüne sed yapıp karyelerine icra için hark yapıp mecray-ı kadiminden

²⁹ Sefure Deveci; 55/2 Numaralı Kayseri Şer`iyye Sicili (H.1055/M.1645), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2002, Sayfa No:160 Belge No: 408.

tahvil eylediklerini mevlanay-ı mezbur mahallinde zabt ve tahrir ve badehu meclis-i şer`a gelip vuku üzere inha ve takrir etmeğin zımmiyyeteyn-i mezbureteyn ahalisi vafia-i şer` olmak için karye-i merkume Enderlük ahalisinden Küle veled-i Kül Murad ve Devlet veled-i Kayabani ve Kösdencil veledi Dükenci ve Hacı İskender veled-i Rumbeyi ve Hacı Sefer veled-i Seltaneşe ve Enyebek veled-i Hacı Kasarayıl ve Sefer veled-i Ruşan ve Murad veled-i Zekerriyya ve Kereki veled-i Yagobnam zımmiler ve sayirleri ihzar-ı şer`i şerif olup husus-u mezkur kendilerine sual olundukda cevablarında zıkr olunan suyun önüne sonradan sed edip ve hark kazıp karyelerine alıp kendileri ikrar edip lakin zıkr olunan suyu karye-i Kıranardı cemaati müddet.imedide eba-an ceddin istiklal zabt eylediklerini inkar eylediklerinde karye-i mezbure Kıranardı cemaatinden takrirlerine muvafık beyine taleb olundukta udul-i müsliminden olup hasen ve ihtiyar kimesnelerden halen şehirde sakin Ali bin Mustafa ve Karye-i Hisarcık`tan Hasan bin Musa nam kimesneler li eclü-ş-şehade meclis-i şer`a hazıran olup istişhad olunduklarında fi-l hakika zıkr olunan derenin al`a ve evasıtından çıkıp mütecemmi olan su kadim-i eyyamından dere suyu karye-i Kıranardı`ya akıp müddet-i medid zamandan berü aba an cedid karye-i Kıranardı cemaati istiklali zabt ve bağ ve bahçelerine ve ekinlerini su vurup gelirken karye-i merkume Enderlük zımmileri teallüben sonradan zıkr olunan suyun önüne sed çekip ve hark kazıp karyelerinin bağ ve bahçelerine icra ettirip karye-i Kıranardı Müslümanlarına gadr ve teaaddi ettiklerine şahidleriz şehadet dahi ederiz deyu her biri eda-i şehadet-i şer`iyye eylediklerinde bade riayet-i şerayitü-l kabul şehadetleri makbule olmağın ber mucib-i emr-i a`li fetvay-ı şerife karye-i Enderlük zımmileri zıkr olunan suya taarruzdan men birle ma hüve-l vaki bit-taleb ketb olundu. Fi-l yevmü-t-tasi`aşer min Saferül hayr sene 1078.

Şuhudül hal

Esseyyid Mustafa Çelebi bin esseyyid Mustafa Çelebi, Fahrül eşyan Halil Ağa ibni Elhac Kalender Ağa, Fahrül akran Süleyman Ağa ibni Ali Ağa, Hasan Bey Bin Çıplak Ali Bey, Abbas Bey bin Abdullah Akçakaya, Ahizade Ali dede, Mustafa Çelebi bin Bayram Bey, Hacı Hasan bin Hacı Mehmed, Bakkal Hasan bin Ali, Ahmed Çelebi bin

Hacı Musa, Yusuf Çelebi bin Ahmed, Hasan bin Mustafa Zülkadir, Hacı Ali bin Hacı Yusuf Develili Mahmud ve gayruhum.³⁰

³⁰ Adem Yıldız; 74/1 Numaralı Kayseri Şer`iyye Sicili (H.1077/M.1667), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2000, Sayfa No:124 Belge No: 137.

III. BÖLÜM

3. İDARİ YAPI VE SOSYAL HİZMETLER

3.1. BELEDİYE

Kıranardı, belediye olmadan önce Talas Bucağına bağlı bir köydür. Köyde Haziran 1966 tarihinde belediye kurulmuştur. Bu tarihten itibaren Talas Bucağından ayrılarak Kayseri ilinin merkeze bağlı belde belediyesi durumuna gelmiştir. İlk belediye başkanı belediye olmadan önceki en son köy muhtarı olan Ahmet Fidan'dır. Belediyenin ilk memurları; belediye muhasibi Hacı Salih Şen, belediye tahsildarı Sebahattin İlkaya, zabıta memuru Şükrü Topsakal ve elektrik memuru Mehmet Avcı'dır. İlhan Akşehirlioğlu ve Şaban Kulkuloğlu belediyenin ilk avukatlarıdır. İlk meclis üyeleri Ramazan Çayır, Ahmet Avşar, Ali Uslan, Mehmet Can, Ramazan Erdoğan, Süleyman Güllü, Mehmet Uzun, Şaban Bayram, Ömer Sevim, İbrahim Tekin ve Mehmet Niyaz'dır.

Belediye Encümeni ilk olarak 05.08.1966 tarihinde toplanmıştır. Toplantıya belediye başkanı Ahmet Fidan ve encümen azası olarak Ramazan Çayır ve Mehmet İloğlu katılmıştır.

Belediye Encümeni ilk toplantısında 3 madde görüşülmüştür. Bunlar:

1. Yeni teşekkül eden belediye için başkan ve muhasip masası, sumen ve yazı takımı, on dört adet sandalye, başkan sandalyesi, yazı makinesi, çelik dolap ve lüzumu kadar kırtasiye malzemesinin alınmasına ve bütçedeki faslından bedelinin ödenmesine ittifakla karar verildi.
2. Kasabanın manevi şahsiyetine ait tarlaların yazıya verilmiş bulunduğundan içerisinden çıkan mahsul arpanın ve samanın kilo hesabından (piyasaya uygun olarak) ihale suretiyle, ihalede layığı bulmazsa başka bir gün ihale edilmek suretiyle satılmasına ittifakla karar verildi.

3. Belediyeye ait sulama sularına iki kişi çıkarılmasına ve bu kişilere 200 lira aylık verilmesine, sulama sularının saati 200 kuruştan akıtılmasına ve geliri için makbuz alınmasına ittifakla karar verildi.

Belediye Encümeni 31.08.1966 tarih ve 2/6 kararı ile bir zabıta memuru, bir tahsildar ve muhasebecinin memur alma usullerine uygun şekilde alınarak ayrıca tahsildarın mutemet olarak da görev yapmasına karar verilmiştir.

Belediye Encümeni 31.08.1966 tarih ve 2/11 kararı ile bir bayrak direğinin yapılmasına ve belediye levhasının yazılması için teklif mektubu alınarak yapılmasına karar verildi.

Belediye zabıtası tarafından 07.10.1966 tarihinde zabıta talimatnamesinin 34. maddesine uymadıkları için belediye encümeninin 17.11.1966 tarih ve 33/43 maddesince Duran Deniz, Ali Demir, Ali Çolak, H.Ahmet Çiftçi, İbrahim Çolak, Yusuf Çiçek ve Kazım Çeşme`den yazılan 15 Lira cezanın tahsiline karar verilerek ilk ceza kararı uygulanmıştır. 18.10.1966 tarihinde yazılan itiraz dilekçesi kabul edilmeyerek cezanın tahsiline 17.11.1966 tarih ve 34/44.2 belediye encümen kararınca karar verilmiştir.

Belediye Encümeninin 09.02.1967 tarih ve 63/63.1 maddesince belediye 1967 bütçesinin görüşülmesi ile gelirinin 181.470 Lira ve yine giderinin 181.470 Lira olarak kabul edilerek ilk belediye bütçesinin kararı alınmıştır.

Belediye Meclisi ilk olarak 27.02.1967 tarihinde toplanmıştır. Belediye Meclisinin ilk başkanı aynı zamanda belediye başkanı Ahmet Fidan belediye meclisinin ilk katip üyeleri Mehmet İloğlu, İbrahim Tekin olmuştur.

Belediyenin ilk meclis toplantısında, belediye reis ödeneği müzakere edilerek yapılan gizli oylama neticesinde reis maaşının brüt olarak 2 oyla 400 Lira olmasına karşılık, 9 oyla 500 Lira olması kararına varılmıştır.

Belediye Encümeninin 31.03.1967 tarih ve 64/74.3 maddesinde “kasabanın eski ilkokulunun belediye binası olarak kullanılması için yapılmış olan müracaata karşılık İl Daimi Encümeninin 17.02.1967 tarih ve 147/142 karar no ile vermiş olduğu kararda 2500 Lira bedelle alınması uygun görülmüş olduğundan il makamının 23.02.1967 tarih ve Milli Eğitim Müdürlüğü 71502/2651 sayılı yazılarına binaen 32100 faslından İl Özel İdaresine 2500 Liranın ödenerek eski okulun belediye adına teslim alınmasına “ karar verilmiştir.

Belediye Encümeninin 31.03 1967 tarih ve 64/74.2 maddesinde “ana bütçenin 35/710 derneklere yardım faslında bulunan 500 Lira için İl Kızılay Başkanlığı ve Kasabanın Kültür Kalkındırma ve Turizm Derneği Başkanlığı birer yazı ile yardım talebinde bulunmuş olduklarından bütçede bulunan 500 Liranın 300 Lirasının kasabanın Kültür Kalkındırma ve Turizm Derneğine mütebaki 200 Liranın ise İl Kızılay Başkanlığına verilmesine” karar verilmiştir.

Belediye Encümeni 12.05.1967 tarih ve 69/79.4 maddesinde “Endürlük Köyü ile kasaba arasında devam eden sulama suyu davası için Bankalar Caddesi No:6 Arif Uslu`ya mahkemeye ibraz edilmesi amacıyla hudut krokisi ve bedeli olan 42.50 Lira ödenmesine” karar verilmiştir.

Belediye Encümeninin 07.07. 1967 tarih ve 77/87.8 maddesinde “kasabada halen silah altında bulunan 34 erin geride bıraktıkları 180 aile ve çocuklarının hepsinin de yardıma muhtaç bulunduğu göz önüne alınarak 4109 sayılı asker ailelerine yardım yapılması hakkındaki kanunun 8. maddesi gereğince İçişleri Bakanlığındaki fondan 17860 Lira yardım istenmesine” karar verilmiştir.

Belediye Encümeninin 04.08.1967 tarih ve 79/89.1 maddesinde “ilin muhtelif iş yerlerinde çalışan işçiler, esnaf, memur ve kasaba halkının alış verişlerini yapmak için gidip gelmek ve eşyaların taşımak üzere 1 adet şasele dizel araba alınmasına” karar verilmiştir. Ayrıca belediyenin ilk aracı olacaktır.

Belediye Encümeni 09.10.1967 tarih ve 97/3 sayılı maddesinde ”belediye hükmü şahsiyetine ait olup çalışmaya konulan arabaya binen ve inen müşterilere verilmek üzere A serili büyüklere 20 kuruşluk 01`den 50000 numaraya kadar 500 cilt, B serili 25 kuruşluk 01`den 10000 numaraya kadar 100 cilt talebelere bilet bastırılmasına ve bastırılan bilet bedeli olan 120 Liranın işletme bütçesinin 12. fasıl ve 15. maddesinden ödenmesine” karar verilmiştir.³¹

Kasabanın 1968 yılı belediye bütçesi 185.320 Lira, işletme bütçesi 36.760 Liradır. Kasabanın elektrik tesisatı, fenni içme suyu tesisatı vardır 12.500 Liralık bütçesi bulunmaktadır.³²

³¹ Kıranardı Belediyesi Encümen Defteri, 1966.1967

³² 1968 Kayseri İl Yıllığı, Kayseri 1969, s. 305.

Kasabada 26.02.1973 tarihinde Kıranardı Sınırlı Sorumlu, Üretim ve Pazarlama Tüketim Kooperatifi Mehmet Tekçe, Ahmet Eşkin, Nuh Kendirci, Hasan Harman, Şükrü Atsuzaltı, Ramazan Niyaz ve Recep Buğday tarafından kurulmuştur. Bu kooperatifin günümüzde 120 üyesi bulunmaktadır.³³

Kasabanın mevcut belediyesi 256 m² taban alanı olan 3 katlı betonarme bir binada hizmet vermektedir. Belediyenin birinci katı depo olarak kullanırken ikinci ve üçüncü katında belediye hizmetleri yürütülmektedir. (Bakınız Resim: 5)

Belediyeye ait araç parkında 6 otobüs, 1 kepçe, 1 greyder, 1 ambulans, 1 hizmet otosu, 3 kamyon, 1 çöp arabası, 1 vidanjör, 1 itfaiye aracı, 1 traktör, 1 cenaze yıkama aracı, 1 minibüs, ve 1 de ilaçlama makinesi pülverizatör olmak üzere toplam 20 aracı bulunmaktadır.

TBMM'nin 10.7.2004 tarihli çıkarmış olduğu 5216 sayılı büyük şehir belediyesi kanunu ile Kıranardı Belediyesi 1.1.2005 itibariyle Kayseri Büyükşehir Belediyesi sınırlarına dahil ilk kademe belediyesi olmuştur.

2005 yılına kadar belediyenin kendi otobüs işletmesi vardı. 2005'ten sonra çıkan bu kanun ile belediye araç parkında bulunan otobüsleri büyük şehire belediyesine devretmiş, otobüs seferleri Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmaya başlamıştır.

Belediye tarafından yapılan su işletmeciliği ise Kaski tarafından devralınmıştır. 2008 yılı itibari ile kasabanın içme suyu şebeke hattının yapılması ve yenilenmesi çalışmaları %42 oranında tamamlanmıştır. 6983 metre toplam iş yapılmıştır. 216 adet abone bağlantısı yapılmıştır. 2009 yılında kalan kısmın tamamlanması planlanmaktadır.³⁴ Kasabanın kanalizasyon kollektör şebeke hattı yapımı çalışmaları %63 tamamlanmıştır. 13473 metre toplam iş yapılmıştır. 124 adet abone bağlantısı yapılmıştır. 2009 yılında kalan kısmın tamamlanması planlanmaktadır.³⁵

22.03.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 5747 sayılı Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki kanun" hükmü gereğince büyük şehir belediyesi ilk kademe belediyesi olan kasabanın belediye statüsü ortadan kalkmıştır. 5747 sayılı kanunun 2. maddesiyle 283 ilk kademe

³³ Kayseri Ticaret Sicil Memurluğu Kayıtları

³⁴ Kaski Faaliyet Raporu 2008, s. 65.83.

³⁵ <http://www.kaski.gov.tr/tr/index.php>

belediyelerinden biri olan kasabanın tüzel kişiliği kaldırılarak Melikgazi ilçesine bağlı mahalleye dönüştürülmüştür.

Kıranardı, Cumhuriyet Mahallesi ve Fatih Mahallesinden oluşmaktadır. 2009 yerel seçimlerinde; Cumhuriyet Mahallesinin muhtarlığına Ali Kırım, Fatih Mahallesinin muhtarlığına Recep Çopur seçilmiştir.

Kasabanın belediye başkanlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

Adı Soyadı	Görev Dönemi	Partisi	Ne Şekilde Görev Aldığı
Ahmet Fidan	1966.1968	Güven Partisi	Seçimle
Mehmet Altıntop	1968.1971	Adalet Partisi	Seçimle
Hasan Şahin	1971.1973	Adalet Partisi	Seçimle
Mehmet Aydın	1973.1980	Milli Selamet Partisi	Seçimle
Ahmet Duru	1981.1982	(Vergi Dairesi Müdürü)	1980 İhtilali atama ile
Mustafa Küçük	1982.1984	(Emekli)	1980 İhtilali atama ile
Duran Güllü	1984.1989	Doğru Yol Partisi	Seçimle
Tahsin Aydın	1989.1999	Anavatan Partisi	Seçimle
Asım Dilbaz	1999.2004	Doğru Yol Partisi	Seçimle
İsmail Bağcı	2004.2008	Adalet ve Kalkınma Partisi	Seçimle
Rıdvan İlkaya	2008.2009	Adalet ve Kalkınma Partisi	Belediye başkanının vefatı üzerine belediye meclis kararı ile

3.2. NÜFUS

Kasabanın nüfusu 2008 yılında 3131, 2007 yılında 3129, 2000 yılında 3467, 1997 yılında 3070, 1990 yılında 3286, 1985 yılında 2998, 1980 yılında 2444, 1975 yılında 2751 kişidir.

3.3. ULAŞIM VE HABERLEŞME

Kasaba Kayseri`ye 11 km. uzaklıktadır. Kayseri`den Erciyes Dağına çıkan yol üzerinde bulunan Hisarcık Kasabası meydanından doğuya sapan 500 metrelik asfalt bir yolla ulaşılır. Kasabanın komşu köy ve kasabaları ile ulaşımı asfalt yollarla sağlanmaktadır.

Kasabada mevcut bir posta hane bulunmaktadır ve 1 memur burada görev yapmaktadır. Kasaba Hisarcık Kasabası santralinden yararlanmaktadır. Kasabada ulusal televizyon yayınları izlenebilmekte, çanak anten kullanımı da yaygındır.

3.4. EĞİTİM

Kasabanın ilkokulu 1924.1925 eğitim yılında Kayseri merkezinden Nedime Hanım ve Mustafa Bey`in öğretmenliğinde, masa ve sandalyesiz olarak hasır ve postlar üzerinde eğitim verilmeye başlanmıştır. Kasabaya ilk olarak 1943 yılında Salim Dilbaz eğitimci olarak atanmış ve 1972 yılına kadar hizmet vermiştir. Kasabanın ilk okulu 1924 yılında köy halkından bir kişinin evinde öğretime başlamıştır. Daha sonra 3 derslikli bir okul bu günkü belediye binasının yerine yapılmıştır. Daha sonra da okul binası belediyenin karşısına yeniden inşa edilmiştir.

Günümüzde kasabada sınırları içerisinde 1 adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. Ancak Endürlük Köyü ile Kıranardı sınırında 1 adet daha ilköğretim okulu bulunmakta ve kasaba öğrencilerinden bir kısmı bu okula devam etmektedir.

Kıranardı Kasabası İlköğretim Okulu : Okul alanında 2 bina mevcuttur. 550 m² lik 2 katlı bina ve 547m² lik tek katlı bina vardır. Okulda 8 yıllık ilköğretim uygulanmaktadır. (Bakınız Resim: 6)

Talas Kani Arıkan İlköğretim Okulu : Endürlük sınırları içerisinde bulunan okul hem Endürlük Köyünden hem de Kıranardı Kasabasından Kıranardı Kooperatif evlerinde yaşayan kişilerin çocuklarına hizmet vermektedir. Okulda 8 yıllık ilköğretim uygulanmaktadır. Okul 2008.2009 öğretim yılının ikinci yarısında eğitim vermeye başlamıştır. (Bakınız Resim: 7)

3.5. SAĞLIK

Kasabaya 1996 yılında hayırsever Sebahat Köseoğlu tarafından bir sağlık evi yapılmıştır. Sağlık evinde 1 adet ebe görev yapmaktadır. Sağlık hizmetleri hususunda Hisarcık Sağlık Ocağından ve Kayseri'deki hastanelerden faydalanılmaktadır. (Bakınız Resim: 8)

3.6. CAMİLER

Fatih Camii (1950) (Bakınız Resim: 9)

Kıranardı Meydan Camii (1956) (Bakınız Resim: 10)

Yayla Camii (1985) (Bakınız Resim: 11)

Yeşil Camii (1995) (Bakınız Resim:12)

Kıranardı Kooperatif Evleri bölgesindeki Camii inşası (Bakınız Resim:13)

3.7. VAKIF VE DERNEKLER

Dernek Adı	Kuruluş Tarihi	Durumu	Fesih Tarihi	Fesih Nedeni
Kıranardı Kasabası Kültür ve Sosyal Yardım D.	20.11.1965	Faal Değil	01.01.1983	İnfisah
Akıncılar Derneği Kıranardı Şubesi	09. 03.1977	Faal Değil	01.01.1983	İnfisah
Büyük Ülkü Derneği Kıranardı Şubesi	16.01.1978	Faal Değil	01.12.1986	İnfisah
Kıranardı Ortaokulu Okul ve Öğr. Koruma D.	24.04.1980	Faal Değil	03.01.1991	İnfisah

Kıranardı Kasabası İlkokulu Koruma D.	18.01.1982	Faal Değil	04.10.1993	İnfisah
Kıranardı K. Yayla Yolu Gülüce Cami Yaptr. D.	23.10.1984	Faal Değil	01.01.1985	İnfisah
Kıranardı K. Fatih Mh. Camii Yaptr.ve Yayla Camii Onarma D.	27.06.1984	Faal Değil	17.09.2005	Genel Kurul
Kıranardı K. Gülüce Camii Yaptr. Yaşatma D.	29.04.1986	Faal Değil	15.03.1989	İnfisah
Kıranardı İlköğretim Okulu Koruma D.	04.05.1986	Faal Değil	13.06.2004	Genel Kurul
Kıranardı Kültür ve Sosyal Dayanışma D.	02.03.1990	Faaliyette		
Kıranardı Belediye Spor Kulübü D.	14.01.1985	Faaliyette		
Kıranardı Sitesi Sosyal Dayanışma ve Güzelleştirme D.	03.07.1997	Faaliyette		
Kıranardı K. Cami ve Kuran Kursu Yaptr. ve Yaşatma D.	27.01.1986	Faaliyette		
Kıranardı Fatih Mh. Camii ve Kuran Kursu Yaptr. Onrm ve Yaşt D.	21.07.2008	Faaliyette		

IV. BÖLÜM

4. İKTİSADİ DURUM

4.1. TARIM VE HAYVANCILIK

Kasabada üretilen tarım ürünleri ancak kendi içerisinde yeterli kalmaktadır. Herhangi bir şekilde dışa satım yapılmamaktadır. Çiftçilerin üretimi kendi ihtiyaçlarına göre olmaktadır. Yetiştirilen başlıca tarım ürünleri buğday, arpa ve çavdardır. Ekilen tarım ürünlerini tarla sahipleri tırfan (tırpan) ile biçmekte daha sonra patos yapmaktadırlar.

Hasan Çavuş'un oğlu Ahmet Koçyiğit tarafından tarım ürünlerinin öğütülmesi için kasabada bir de 60 yıl kadar önce seten yapıldığını 79 yaşındaki Rifat Hocanın oğlu Kadir İlkaya ifade etmektedir. (Bakınız Resim: 14)

Genelde bağ bahçe tarımı yapılmaktadır. Üzüm, kayısı, elma, armut, erik, kiraz, vişne, dut, ceviz, badem olmak üzere bütün meyveler yetiştirilmektedir.

Bağ, bahçe ve bostan tarımı oldukça gelişmiştir. Kasaba da her türlü meyve, sebze kaliteli ve lezzetli bir şekilde yetiştirilmektedir.

Bağlardan elde edilen üzümün bir kısmı kaynatılmakta ve pekmez, köfter, pestil ve cevizli sucuk elde edilmektedir.

Kasabada her ailenin işlenebilir bir arazisi, bağı, bahçesi ve tarlası vardır ve pancar, kabak ve ayçiçeği gibi endüstri bitkileri de üretilmektedir.

Kasabada genel olarak büyük baş hayvan beslenmektedir. Hayvanlar yaz mevsimlerinde otlatılmak için çoban tarafından dağlara çıkarılmaktadır. Ayrıca arıcılıkta yapılmaktadır.

Kasabanın belediye olmasından sonra belediye tarafından 1967 yılında tutulan kayıtlara göre kasabada 814 büyükbaş hayvan, 2740 küçük baş hayvan vardır. Günümüzde ise büyükbaş hayvan sayısı 300, küçükbaş hayvan sayısı 1250`dir. 25.10.1993 tarihinde kasabaya bir mezbahane yapılmıştır.

4.2. TİCARET

Ticaret kendi iç pazarına hizmet edecek şekildedir. Sadece Kıranardı Kasabası iç pazarına hizmet vermektedir. Kasabada 7 market, 1 kasap, 2 berber, 3 fırın, 3 nalbur, 1 ardiyeci, 1 terzi, 2 kahvehane ve 1 çay ocağı, 2 internet salonu faaliyet göstermektedir. (Bakınız Resim: 15)

1950`li yılların başında ”Dananın Ahmet Ağa” yada esas ismi ile Ahmet Danaoğlu Şifahıye ve Gıyasiye Medreselerinin hemen batı tarafında, Kıranardı Göksu Gazozu ismiyle eski bir evde fabrikasyon beyaz gazoz üretmiştir. Kıranardı Göksu Gazozu olarak piyasaya sürülen bu gazozun suyu Kıranardı Kasabasından getirilmekteydi.³⁶

Suyun alındığı kaynak Yünlü Tepeden çıkan su idi ve 10 senelik müddet ile köy muhtarlığı tarafından kiralanmaktaydı. Daha henüz o yıllarda Kayseri`de içme suyu mahalle çeşmelerinden ve kuyulardan temin edildiğinden Kıranardı Kasabasından alınan bu su, 20 kilogramlık galvanizli tenekeler içerisinde, gazozla birlikte Kayseri içine olduğu kadar civar illere de pazarlanmıştır.

4.3. KÜÇÜK SANATLAR VE İMALATHANELER

Kasabada küçük sanatlar sanayi birimleri gelişmektedir. El sanatlarından halı dokumacılığı gelişmiştir. Her evde bir halı tezgahı vardır. Halı dokumacılığı önemli bir gelir kaynağı ve kadın nüfusu için önemli bir iş gücü yaratmaktadır.

Kasabada halılar büyüklüğüne, boyutuna göre isimlendirilir. Yastık, namazla, somya, yolluk, taban, kelle gibi isimler verilirken; iki yüz, üç yüz, beş yüz, yedi yüz, binlik gibi de nitelendirilebilir.

Halı tezgahına iplerin geçirilmesine “halı çizme” veya “halı çözme” denilmektedir. Halı desenlerinin çizili olduğu modele “módül “ adı verilmektedir. İplerin düğümlenmesine ise “ılme” denilmektedir. Halının sökülmemesi için her iki tarafında dikey olarak yapılan düğümleme “ baş örgüsü” dür. Halının başında ve sonunda paralel olarak yapılan dokumaya “toprak çalık” ismi verilir. Dokumada kullanılan yün ipleri oturtulması, sıkılaştırılması için “atkı” adı verilen ip kullanılır. Bu ip halı dokunurken “melik” adı verilen bir şekilde halının telleri arasından kolayca geçmesi için sarılır. Bu

³⁶ Kadir Dayıoğlu; “Kayseri`nin Ticaret ve Sanayi Hayatı”, Kayseri Ticaret Odası Dergisi, Aralık 2008, Kayseri s. 117.

ipin iyice oturması için demirden yapılmış dişleri arasındaki mesafenin oldukça az olduğu sık dişli bir tarak kullanılır. Halının boyu yükseldikçe dokunan kısım tezgahın arkasına verilir. Kasabadaki halıların değeri dokunan halının sırasına, modelinin zorluğuna göre değer kazanmaktadır.

Halı modelleri sandıklı, göbekli, köşeli, çiçekli gibi çeşitlenmektedir. Halılar içinde barındırdıkları renklere göre iki çeşittir. Birincisi renkli halılardır. İçinde en az altı renk bulunur. İkincisi natural halılardır. Kasabada bu halılara “natreli halı” denilmektedir. Bu halının içinde sadece dört renk siyah, beyaz, gri ve kahverengi bulunur. (Bakınız Resim:16 a-b)

Kasabadaki kadınlar halıları kendileri dokuyup sattıkları gibi, ücret karşılığı halı şirketleri içinde dokuyabilmektedirler. 2006 yılında 225 hane, 2007 yılında 180 hane, 2008 yılında ise 150 hane halı şirketleri için halı dokumaktadır. Bu düşüşün nedeni el halılarının pazar payının azalması, makine halısının yaygınlaşması, dışarıdan gelen ithal halı ve Çin halılarının yaygınlaşması nedeniyle olmuştur.

4.4. MADENLER

MTA Genel Müdürlüğü Kayseri Hisarcık Kıranardı yöresinde 2001-2003 yıllarında çalışmalar yapmıştır. Buna göre:

Hisarcık Kıranardı arasında Senir Sırtı kuzeydoğusunda açılan ev temelinde, hematitli zon açığa çıkmıştır. Sahada yapılan ön değerlendirme çalışması ve alınan örneklerin analizi sonucunda andezitik ve riyolitik tüfler içerisinde hematit damarcık ve açınımlarıyla birlikte kassiteritin varlığı anlaşılmıştır. Çatlaklar içerisinde sıvanma ve yığılma şeklinde görülen hematitler laboratuvar incelemeleri sonucunda bu bölgede kalay varlığı saptanmıştır.³⁷

Hisarcık Kasabası ile Kıranardı Kasabası arasında Öküzçukuru ve Düven koyacak mevkieleinde de kalay cevherleşmesine rastlanmaktadır.

³⁷ Selahattin Yıldırım; Evren Yazgan; Ramazan Doğan; T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Kayseri Hisarcık Kıranardı Kalay Cevherleşmesi Maden Jeoloji Raporu, s. 1.

Literatürde Erciyes volkanitleri içerisinde metalik maden mineralizasyonu bilinmemektedir. Esasen ülkemizde volkanik kayalar içerisinde oluşmuş kalay cevherleşmesi de bilinmemektedir.

Anadolu'da arkeolojik buluntular arasında tunç (bakır+kalay) malzemeye sıkça rastlanmasına karşın, kalayın nerden karşılandığı konusu henüz aydınlatılamamıştır. Sahada varlığı belirlenen kalay Anadolu'da madencilik tarihçesine ve bu konudaki bilimsel tartışmalara da ışık tutacağı düşünülmüştür.

Ülkemizde bu güne kadar işletmeye elverişli kalay madeni bulunamamıştır. Dünyada kalay işletmeciliği primer kalay cevherleşmelerinden veya plaser yataklardan yapılır. Primer yataklar genellikle pegmatit ve greyzenlerle ilişkili damarlar şeklinde olduğu gibi son yıllarda porfiri kalay yatakları da bulunmuştur.

Dünya'da ortalama %0,5 Sn tenörlü 5000 ton metal Sn rezervli kalay madenlerinin ekonomik olarak işletildikleri bilinmektedir. Buna göre, saha örneklerinin kimyasal analizlerinde saptanan kalay tenörleri (%0.08-1.55 Sn) ihmal edilmeyecek düzeydedir ve sahanın kalay açısından önemli olabileceği düşünülmüştür.

Kalay cevherleşmeleri dünyada genellikle granitlerle ilişkilidir. Güney Amerika (Bolivya, Şili) ülkelerinde volkanik kayalar içerisinde de düşük tenörlü porfiri kalay mineralizasyonları bulunmaktadır. Kayseri Kırınardı Kasabası sahasındaki kalay bulguları lav, tüf ve aglomera türü volkanik kayalar içerisinde.

Sahadaki çalışmaların birinci aşamasında Aralık 2001 tarihinde sahadan 8 kimyasal, 1 ağır mineral, 15 mineraloji ve 2 XRD örneği alınmış, bu örneklerde analiz ve incelemeler yapılmıştır. Kimyasal örneklerin analizlerinde %0.08 ile 1.55 arasında kalay değerleri saptanmıştır. Mineraloji.petrografi örneklerinin mikroskop incelemelerinde bir kalay.oksit minerali olan kassiterit (SnO) belirlenmiştir.

Sahadaki çalışmaların ikinci aşaması 14.06.2002-30.08.2002 tarihleri arasında yapılmıştır. Sahada 30 km² genişlikteki alanda 1/10000 ölçekli detay jeoloji ve aynı ölçekte tahkik jeokimya çalışması yapılmıştır. Cevherleşmenin tip mukavele istenen saha dışında bulunma olasılığı göz önüne alınarak 200 km² lik alanda 1/25000 ölçekli prospeksiyon çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalar sırasında 302 jeokimya ve 32 mineraloji.petrografi örneği alınmıştır.

Örnek alımı mostra ve eski galerilerden, kayaç profiller boyunca toprak, geniş bir alanda sediman ve bate örnekleri şeklinde olmuştur. Eski işletme galerileriyle (Bizans, Roma veya daha eski) maden arama ve işletmeye yönelik faaliyetlerde bulunduğu düşünülmektedir. Bu madencilik faaliyetlerinin kalay, altın, gümüş gibi değerli madenlere yönelik olduğu tahmin edilmektedir.³⁸

Sahadaki hematit ve spekülaitli damar ve damarcıklar yüzeyde K40D, K60D, ve K15B doğrultulu kırık hatları boyunca devam etmektedir. Kalay içerikli damarcıklar lokal bir alanda görülmekte, kalay zenginleşmesinin kırık hatlarının genelinde yaygın olmadığı anlaşılmaktadır. Bu kırık hatlarının çevresinde hidrotermal alterasyon zonları gelişmiştir. Yaygın killeşme, yersel silisleşme ve karbonatlaşma şeklinde gelişen hidrotermal alterasyon zonlarında hematit ve spekülait saçınımları da izlenir.

Cevherleşme, hidrotermal kökenli olup; hematit + spekülait + sfalerit + realger + kassiterit şeklinde bir parajeneze sahiptir. Bu birliktelik Senir sırtı kuzey ucunda aynen görülmesine karşın bazı kesimlerde hematit + spekülait + sfalerit, bazı kesimlerde de sadece hematit + spekülait şeklinde izlenmektedir.

Örneklerin maden mikroskopisi incelemelerinde; hematit, sfalerit, kassiterit, brookit, pseudobrookit, titan mineralleri ile kılcal çatlaklarda mangan, örpiment, realger gözlenmiştir. Kassiterit; hematit ile birlikte, ince taneli olarak görülmüş, incelenen numunelerdeki kassiteritin boyutunun 100 mikrondan daha az olduğu belirtilmiştir. İnce kesit numunelerinde kayaç piroksen, andezit olarak adlandırılmış, opak mineraller içerisinde kassiteritin varlığı görülmüştür.

2003 yılında sahadan alınan örneklerin jeokimyasal analizleri tamamlandığında analizlerde kalay ve diğer elementler açısından daha önce alınan örneklerin dışında önemli sayılabilecek yeni bir bulguya rastlanmamıştır.

Kıranardı Kasabası ile Endürlük Köyü arasındaki Ağbayırı sırtında 300 hektarlık bir alanda perlit madeni mevcuttur. (Bakınız Resim: 17)

Perlit asidik karakterli volkanik bir camdır. Perlit ismi bazı perlit tiplerinin kırıldığında inci parlaklığında küçük küreler elde edilmesi nedeni ile inci anlamına gelen perle

³⁸ Selahattin Yıldırım; Evren Yazgan; Ramazan Doğan; T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Kayseri Hisarcık Kıranardı Kalay Cevherleşmesi Maden Jeoloji Raporu, s. 2.

kelimesinden türetilmiştir. Perlit, ısıyla genleşme özelliği olan, genişletildiğinde çok hafif ve gözenekli hale geçen bir kayadır.

Perlit, özel dokulu, iç yapısında belli oranda su içeren, asit bileşimli esas itibarıyla volkanik camdır. Fibril yapıya değıldir. Nitrat sülfat, fosfor, ağır metal, radyoaktif element ve organik madde içermez. Dolayısıyla kimyasal olarak oldukça saftır.

Dünyada ABD, Ermenistan, Japonya, İtalya, Türkiye, Yunanistan perlit kaynakları bakımından zengin ülkelerdir.³⁹

³⁹ İsmail H. Arslan; Ergün Yiğit; Pınar Özel ve Diğerleri; Endüstriyel Ham Maddeler Çalışma Grubu Raporu, Ankara 2001, s. 24.30.

V. BÖLÜM

5. SOSYO-KÜLTÜREL YÖNLERİYLE KIRANARDI

5.1. DOĞUM İLE İLGİLİ GELENEKLER

Doğumlarda, ebelik görevini önceleri tecrübeli yaşlı ve gün görmüş olan kadınlardan olan Nahide İloğlu üstlenirdi. Daha sonraki dönemlerde ise kasabaya bir ebe gelmiştir. Günümüzde ise hastanelerde ve doktor gözetiminde doğum yapılmaktadır.

Doğumdan sonra kırk gün boyunca anne ve çocuğun eşik değiştirmemek amacıyla evden çıkmasına batıl inanışlar nedeniyle izin verilmezdi. Kırk gün geçmesiyle “kırk çıkmış” olurdu. Doğumdan sonra yeni doğan çocuk sararmasın diye altın takılır, anne ve çocuğa al basmasın diye kırmızı renkli bir şey giydirilir, bu süre içerisinde anne ve çocuk yalnız bırakılmazdı.

Yeni doğan çocuğa genellikle büyük annesinin ve büyük babasının ismi verilir. İsimler İslam dinine göre Türk kültürüne uygun olacak şekilde seçilir. Bir hoca veya imam eve getirtililerek, yeni doğan çocuğun kulağına üç defa ismi söylenir, ezan ve dua okunarak, çocuğun ismi konmuş olur.

5.1.1. Beşik

Ailenin ilk çocuğuna beşik hazırlanır. Beşik getirme genellikle çocuğun kırkının çıkmasından sonra yapılır. Çocuk için hazırlanan bütün eşyalar bir odaya serilerek, sergilenir. Beşiğe bakmaları için komşu ve akrabalara haber gönderilir.

5.1.2. Diş Hediği

İlk dişler bebeğin gelişmesinin, büyümesinin işaretidir. Bu sebeple aile içinde sevinçle karşılanır. Diş hediği Kayseri'nin bir çok yöresinde kutlanır. Buğday kaynatılır yani “hedik” haline getirilir. Akrabalar ve komşular çağrılır, hedik ikram edilir, eğlence

düzenlenir. Kaynatılan hedik oldukça düzgün olacak şekilde bir ipe dizilerek çocuğun bileğine takılır. Bunun yapılmasındaki amaç ise çocuğun dişlerinin düzgün bir şekilde çıkmasıdır. Yapılan hedik çocuğun kısmeti bol olsun diye başından dökülür.

5.2. SÜNNET

Erkek çocukları genellikle ilkokuldan önce veya ilkokul çağında sünnet ettirilir. Sünnet düğünlerinde çocuğun odası, yatağı süslenir. Dua ve hatimler yapıldığı gibi, düğün yapmakta oldukça yaygınlaşmıştır. Düğünlerde çocuk için kına gecesi de yapılır. Çocuk konvoy eşliğinde arabayla gezdirilir.

5.3. ASKERE GİTME

Askerlik kutsal bir görev olarak görülmektedir. Ölürsen şehit kalırsan gazi anlayışı yaygındır. Bir erkeğin askerlik yapıp yapmadığı önemlidir. Kasabada asker uğurlamalar aile arasında yapılır ve terminalden yolcu edilir.

Daha önceleri otobüslerin azlığı ve her yere gitmemesi sebebi ile asker sevkıyatı tren ile yapılırdı. Askere gidecek olanlar, belli bir günde istasyona toplanır ve hususi bir vagonla sevk edilirdi. Bu esnada istasyonda küçük bir tören yapılırdı.

Askerler gidişte ve dönüşte çeşitli hediyelerle uğurlanır ve karşılanır. Askerden gelen kişinin ailesi de yine “asker kınası” adıyla kına ve bazı hediyeler dağıtırlar.

5.3.1. Kasabanın Şehit ve Gazileri

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 61. maddesi temel haklar ve ödevler kısmının sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler bölümünün b. fıkrasında: Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler devlet, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar, maddesine yer verilmiştir.

İstiklal madalyası verilmiş bulunanlara vatani hizmet tertibinden şeref aylığı bağlanmasına dair çıkarılan 1005 sayılı kanun:

Madde 1. Milli mücadeleye iştirak eden ve bu sebeple kendilerine İstiklal Madalyası verilmiş bulunan Türk vatandaşları ile 1950 yılında Türk Tugayının Kore`ye ayak bastığı Ekim ayından başlamak ve 1953 yılı Pan Munjon Ateşkes Anlaşmasına kadar Kore`de fiilen savaşa katılmış olan Türk vatandaşlarına ve 1974 yılında Temmuz Birinci ve Ağustos İkinci Barış Harekatına Kıbrıs`ta fiilen görev alarak katılmış olan Türk vatandaşlarına, hayatta bulundukları sürece, vatani hizmet tertibinden 1500 gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilen memur maaş katsayısı ile çarpılmasından bulunacak miktarda aylık bağlanır.

Bu maddede yer alan gösterge rakamının, 1996 yılında 2000 olarak uygulanacağı, 22.4.1996 tarih ve 4139 sayılı 1996 Mali Yılı Bütçe Kanununun 68. maddesinin b/2 bendi ile hüküm altına alınmıştır

Madde 2. Milli Mücadeleye iştiraklerinden dolayı kendilerine İstiklal madalyası verilmiş olan Türk vatandaşlarıyla 1950 yılında Türk Tugayının Kore`ye ayak bastığı Ekim ayından başlamak ve Pan Munjon Ateşkes Anlaşmasına kadar Kore`de fiilen savaşa katılmış olan Türk vatandaşlarıyla 1974 yılında Temmuz Birinci ve Ağustos İkinci Barış Harekatına Kıbrıs`ta fiilen görev alarak katılmış olan Türk vatandaşları ile kendilerine refakat eden eşleriyle şehitlerin eşleri, Devlet Demiryolları ve Denizcilik Bankasının iç hatları vasıtalarında birinci mevkide ve belediye vasıtalarında ücretsiz seyahat ederler.

Bu kanun Kapsamına girenler ile bunların eşleri Genel ve Katma Bütçeli daire ve idarelere ait veya bağlı hastanelerde ücretsiz tedavi edilirler. Ayrıca, bu tedavi kurumlarından ve dışarıdan alacakları ilaç bedelleri Devlet tarafından ödenir. Kıranardı Kasabası`nda bulunan şehit yakınları ve gazilerde bu imkanlardan yararlanmaktadır.

Milli Savunma Bakanlığınca şehitlerimizin araştırılması konusunda yürütülen çalışmalar sonucunda Osmanlı.Rus Savaşı (1877.1878), Osmanlı.Yunan Savaşı (1897), Trablusgarp Savaşı (1911), Balkan Harbi (1912.1913), 1.Dünya Harbi (1914.1918) ve İstiklal Savaşına (1919.1923) ait şehit kimlikleri M.S.B.`lğı Arşiv Müdürlüğü`ndeki Osmanlıca belgelerin incelenmesiyle tespit edilmiş Kore Savaşı (1950.1953) ve Kıbrıs Barış Harekatı (1974) ile İç Güvenlik Harekatı`nda şehit olanların bilgileri ise ilgili

resmi makamlardan alınmıştır. Bu savaşlarda; şehit kimliklerinin tespitinde kayıp, esir, hastalık, eceli ile vefat ettiği tespit edilenler dikkate alınmamıştır.⁴⁰

5.3.1.1. Şehitler

Deli Mehmetoğlu Şaban : 1. Dünya Savaşı Şark (Kafkas) Cephesi'nde şehit olmuştur.⁴¹

Mehmet Kırım : 1983 yılında Kıbrıs'ta silah kazası sonucu şehit olmuştur. 1962 yılı Kıranardı doğumludur. Annesinin adı Hatice babasının adı Mustafa'dır. (Bakınız Resim: 18)

Musa Koca : İstihkam eri rütbesinde idi. 1971 yılında Kıranardı Kasabasında doğmuştur. Annesinin adı Nermin babasının adı Ramazan'dır. Ortaokul mezunu ve bekar idi. 27 Ağustos 1992 tarihinde Diyarbakır ili Kulp İstihkam Tabur Komutanlığında görevli iken Ergani.Kulp yolunda teröristlerce pusuya düşürülerek şehit olmuştur. Kıranardı Kasabası mezarlığına defnedilmiştir. (Bakınız Resim: 19)

Ahmet Başpınar : Piyade er rütbesinde idi. 1975 yılında Kayseri ili Kıranardı Kasabasında doğmuştur. Annesinin adı Hatice babasının adı Rıfat'tır. İlkokul mezunu ve bekar idi. 15 Temmuz 1997 tarihinde Şırnak ili Akdizgin mevkiinde teröristlerle girdiği çatışmada şehit olmuştur. Kıranardı Kasabası mezarlığına defnedilmiştir. (Bakınız Resim: 20)

Hakan Salma : Piyade komando er rütbesinde idi. 1980 yılında Kayseri'de doğmuştur. Annesinin adı Ayşe, babasının adı Ahmet Turan'dır. İlkokul mezunu ve bekar idi. 14 Temmuz 2001 tarihinde Tunceli ili Ovacık bölgesinde icra edilen bir operasyonda şehit olmuştur. Kıranardı Kasabası mezarlığına defnedilmiştir. (Bakınız Resim: 21)

Emrah Yiğit : Jandarma er rütbesinde idi. Annesinin adı Elif babasının adı Salih'tir. 1.10.2006 günü Çukurca ile Hakkari.Şırnak karayolunda Köprülü üs bölgesine terör örgütü PKK üyelerince taciz ateşi açılması sonucunda çıkan çatışmada, şehit olmuştur. Ankara'da Karşıyaka Mezarlığına defnedilmiştir.

⁴⁰ T.C. Mili Savunma Bakanlığı Şehitlerimiz (Osmanlı.Rus, Osmanlı.Yunan, Trablusgarp, Balkan, Birinci Dünya, İstiklal, Kore, Kıbrıs, İç Güvenlik) Milli Savunma Bakanlığı, Ankara, 1998.

⁴¹ T.C. Milli Savunma Bakanlığı, Şehitlerimiz, s. 452.

5.3.1.2. Gaziler

Ömer Yalnız : 1954 Kıranardı doğumludur. Tahsili ilkokul mezunudur. Annesinin adı Makbule, babasının adı Mehmet`tir. Bolu Dağcı Komando Tugay Birliğinde onbaşı rütbesinde idi. 1975 yılında Kıbrıs Beşparmak Dağlarında gazi olmuştur. Esnaf olarak çalışmaktadır.

Recep Öz : 1954 Kıranardı doğumludur. Tahsili ilköğretim mezunudur. Annesinin adı Nazmiye babasının adı Bilal`dir. Bolu Komando Tugay Birliğinde er rütbesinde idi. 1975 yılında Kıbrıs Girne Lefkoşa`da Beşparmak Dağlarında gazi olmuştur. Şuan emeklidir.

İsmail Köse : 1953 Kıranardı doğumludur. Tahsili lise mezunudur. Annesinin adı Hayriye babasının adı Mustafa`dır. Bolu Komando Tugay Birliğinde çavuş rütbesinde idi. 1975 yılında Kıbrıs Beşparmak Dağlarında gazi olmuştur. Kayseri Hava İkmal Bakım Merkezinden emeklidir. Halen Gültepe mahalle muhtarıdır.

Kasaba halkı arasında, Salim Dilbaz`ın babası olan Deli Mehmet oğlu Mustafa`nın, ve amcası Deli Mehmet oğlu Şaban`ın, şehit, Ekberlerden Ahmet Yalnız`ın, Yedi aylıklardan Derviş Kalem`in, Güssünlerden Mehmet Keleş`in gazi olduğu bilinmektedir.

Deli Mehmet oğlu Mustafa 1. Dünya Savaşında Kudüs Cephesinde şehit olmuştur.

1302 doğumlu Yediaylıkların Derviş Kalem Kafkas Cephesinde gazi olmuş, 12 yıl askerlik yapmış, Ruslar tarafından 2 yıl esir alınmıştır. 1981 yılında Kıranardı`da vefat etmiştir.

1316 doğumlu Ahmet Yalnız`ın Yunan Cephesinde topçu süvari er olarak savaşa katıldığı ve burada gazi olduğu bilinmektedir. 1978 yılında Kıranardı`da vefat etmiştir.

1310 doğumlu Güssünlerin Mehmet Keleş Irak Cephesinde gazi olmuştur. 7,5 yıl askerlik yapmıştır. 1983 yılında Kıranardı`da vefat etmiştir.

5.4. Evlilik İle İlgili Gelenekler

5.4.1. Kız İsteme Ve Şerbet İçme

Kasabada kız isteme, nişan ve düğün ehemmiyetli olaylardır. Delikanlının beğendiği veya sevdiği kızı annesine duyurmasıyla yahut ailenin beğendiği bir kızın evlenecek delikanlı tarafından da beğenilmesiyle dünür gitme heyecanı başlar. Evlenmelerde görücü usulü daha çok tercih edilmektedir. Küçük bir köy olduğu için de herkes birbirini tanır. Oğlanın annesi yanına bir kadın alarak kız evine bir şey sorma bahanesiyle gider, fark ettirmeden kız görülür. Olumlu bir intiba ile dönülmüşse kız isteme günü tayin edilir. Akrabalar arasında en uygun olan kişinin önderliğinde kız istemeye gidilir. Bu kişiye “dünürücü başı” denilir. Kız istemeye kadınlar ve erkekler birbirinden farklı zamanlarda giderler. Kadınlar kız evine gündüz giderler ve akşamda erkeklerin geleceklerini söylerler.

Eğer kız evi kızını vermek istemiyorsa bunu hemen söyleyip gelmemelerini isterler yada cevaplarını vermek için birkaç gün müsaade isterler. Bu süre içinde kızın ailesi damat adayını ve ailesini araştırıp, her hangi bir kusurları olup olmadığını öğrenirler. Olumlu cevap verilecekse kahve içilir ve buna “söz kahvesi” denir. Bu kahveye ailenin büyükleri gelirler.

Söz kahvesinden bir iki gün sonra “gelin görmeye” gidilir. “Sepet” adı verilen (şeker, meyve, sebze, kuru yemiş...vs.) yiyecekler ve “kaynata gördülük” adı verilen altın takı takılır.

Söz kahvesinden ayrı bir de büyük kahve vardır. Tandırda kaynayan suya bir batman şeker dökülerek ve şerbet boyası ilave edilerek, şerbet elde edilir ve misafirlere ikram edilirdi. Bundan dolayı büyük kahveye “şerbet” adı verilmiştir. Günümüzde şerbet eski geleneklerin yaşatılması anlamında az miktarda yapılır, kırmızı tüllerle süslenerek damadın ailesine gönderilir.

5.4.2. Nişan

Büyük kahveden sonra nişan yapılır. Nişan salonda veya evde yapılmaktadır. Gelin için “nişanlık” adı verilen elbise ve hediyeler alınır. Damada da gelin evi tarafında nişan için elbise alınır. “Nişan şekeri” adı verilen hediye (mendil veya değişik süs eşyası) dağıtılır.

Kız evi nişan sonrasında “sini” adı verilen tepsi ile damat evine baklava yapar. Damada ve ailesine nişan sonrası gelinin hediyeleri bu baklavayla birlikte gider. Gelen bu baklava oğlan evi tarafından nişana gelenlere dağıtılır.

Bu süreç içinde akrabaların birbirini tanınması için gelinin ve damadın yakınları karşılıklı olarak birbirlerine davetler verirler. Yapılan bu ziyaretlere “halhala (halala) oynama” denir.⁴²

5.4.3. Düğün

Düğünden önce “düzen” adı verilen gelin için yapılan düğün alış verişine gidilir. Gelinin kardeşlerine, annesine, babasına, anneannesine, babaannesine “yolluk” adı verilen giysiler alınır. Yirmi beş parça bakır eşya (güğüm, leğen, leğençe, ibrik, hereni, kazan,...v.s.) alınması gelenektir. Fakat günümüzde bunun yerini modern mutfak eşyaları almıştır. Günümüzdeki davetiyenin yerine “okuyucu (haberci)” isimli bir kişi ile herkes dört gün süren düğüne davet edilirdi. Gelin almaya gitmeye “seğmen gitme” de denilirdi.

“Dürü”, gelin kızın damadın ailesine (damada, annesine, babasına, kardeşlerine, dedesine, anneannesine, babaannesine, teyze, hala, dayı ve amcalarına) hazırlamış olduğu düğün hediyelerine denmektedir.

Kına gündüz ve akşam yapılmaktadır. Akşam yapılmaya “kına gecesi” denmektedir. Kına gecesinde gelin kıza kına sürülür (yakılır). Öncelikle kızın sağ elinden başlanarak kına sürülür. Daha sonra sol eline ve sağ ve sol ayağına kına sürülür. Kına yakılırken kızın başına al bir yazma konulur. Kına yakılırken de Gesi Bağları türküsü söylenir.

Gesi Bağları

Gesi Bağlarında dolanıyorum

Yitirdim anamı arıyorum

Anam sağ diyorlar güveniyorum

Atma anam atma beni dağlar ardına

⁴² Mehmet Boruza; Hisarcık Kasabası Ağzı, Atatürk Üniversitesi Lisans Bitirme Tezi, Erzurum 1975, s. 65.

Gesi Başlarından gelsin geçilsin

Kurulsun masalar rakı konyak iilsin

Herkes sevdiğini alsın seçilsin

Atma anam atma beni dağlar ardına

Şu görünen kaya mı ola ev mi ola ?

Benim anam hasta mı ola sağ mı ola ?

Çağırsam anam duyulur m`ola ?

Atma anam atma beni dağlar ardına

Bu arada kız evinde damat için “kına tepsi” hazırlanır. Tepsinin ortasında kına tası bulunur ve tepsi mumlar, meyveler ve kuruyemiş ile süslenir. Bu tepsiyi almak için damat evinden bir grup gelir kız evinde dua edildikten sonra tepsiyi alıp giderler. Damadın kınası oğlan evinde dua edilerek damadın ve sağdıının eline sürölür.

Bütün bu işler bittikten sonra herkes evine döner. Gelinin arkadaşları “kız başında” yatarlar. Kız başında yatanlar sabaha kadar uyumadan otururlar. Yatan olursa bu kişilere çeşitli şakalar yaparlar, bu şekilde eğlenirler.

Eskiden hem kadınların hem de erkeklerin yapmış olduğu düğünler evlerin örtme/ötme denilen bir yada iki tarafı açık geniş bir alana bakan üstü örtülü kısımlarında yapılırdı. Düğünlerde erkekler harmandalı zeybek, çiftetelli gibi oyunlar oynarlar, maniler söylerlerdi.

“Kalin”, gelinin bütün çeyizine yani annesinin ve kayın validesinin verdiği eyizlere denilmektedir.

Gelin damadın evine gitmeden önce mutlaka gelin arabası mezarlıktan geçirilir. Eski bir Türk geleneği olan bu adet hala devam etmektedir ve titizlikle buna uyulur. En sonunda gelecekleri yerin burası olacağı ve bunu düşünerek hareket etmeleri vurgulanır.

Gelin damadın evine geldiğinde kapıdan içeri girmeden önce başına buğday, para, kuruyemiş gibi şeyler bir çömlek içerisinde atılır. Geldiği evin bereketli olması için yapılmaktadır. Gelin kapıdan içeri girerken ağzından acı söz çıkması diye ağzına bal

sürülür veya şeker verilir.Yine gelin kayınvalide ve damat “ağzımız tatlı osun” diye birbirlerine tatlı yedirirler. Daha sonra kayınvalide Kur`an.ı kapı eşiğinden yukarı tutarak; ömür boyu Kur`an gibi köprüleri olsun diye gelin ve damadı altından geçirir. Daha sonrada gelinin kucığına küçük bir çocuk verilir. O`nun gibi bir çocuğı olması için yapılmaktadır. Akşama kadar komşular geline bakmaya gelirler. Buna “gelin süzme” denir.

5.5. HACI UĞURLAMA VE KARŞILAMA

Hacca gidenlerin ve gelenlerin evlerine bayrak asılır. Hacca gidenler dualarla ilahilerle bütün tanıdıkları tarafından uğurlanır. Hac dönüşü yine kalabalık bir şekilde karşılanır.

Hacı olmak önemli bir unvan olarak görülür ve Hacca gidenlerin Hacı olmanın gerekliliklerini özenle yapmaları beklenir.

5.6. ÖLÜM VE ÖLÜM İLE İLGİLİ GELENEKLER

Bütün milletlerin kültüründe, hayatın son geçiş safhası ölümle ilgili gelenekler oluşmuştur. Türk kültüründe de zengin bir ölüm geleneğı vardır. Türk insanı, ölümü doğum gibi normal karşılar. Türkler ölüleriyle birlikte yaşayan yahut ölüleri dirilerden ayırt etmeyen bir millettir. Şehirlerde sokaklarda yürürken bir tarafta canlıları diğer tarafta mezarlıkları görürsünüz. Türkler ölülerini yüksek yerlere gömerler. Mezarlıklar hep tepe ve yamaçlardadır. Mezar taşları orada yatan kimsenin cinsiyetini ve mensup olduğı yeri veya makamı bildirir.⁴³ Kıranardı Kasabası`nda da aynı şekilde caddenin bir tarafında mezarlık var iken diğer kısımlarında evleri görürsünüz. (Bakınız Resim: 22)

Kasabada bir cenaze olduğı vakit, kısa sürede haber bütün yakınlarına ve çevreye duyurulmaktadır. Ölen kişi için camide sela okunur ve arkasından vefat eden kişinin ismi söylenir, rahmet dileğinde bulunulur.

Cenaze fazla bekletilmeden yıkanır ve kefenlenir ve hemen defnedilir. Cenazenin arkasından Kur`an okunur ve acılar paylaşılır. Vefat eden kişinin yakınları ve tanıdıkları “ölülerin canına değsin” diye birkaç gün cenaze evine yemek getirirler. Vefat eden kişinin ilk perşembesinde yemek verilir. Ayrıca vefat eden kişi için ekmek, helva, çay,

⁴³ Erol Güngör; Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Ötüken Yayınları, İstanbul 1997, s. 141.

şeker...vs. şeyler dağıtılır. Buna “Perşembe yemeği” denir. Kırk gün yas süresidir. Ölen kişinin eşyaları mutlaka muhtaç olan kişilere dağıtılır. Bu şekilde ölenin huzurlu bir şekilde yatacağına inanılır.

Kasabada yas tutulurken kırk gün boyunca giysilerini değiştirmeme, veya kırk gün boyunca eski kıyafetlerini giyme gibi gelenekler vardı. Bunlar cenazeye karşı yas tutanların saygısı olarak görülmekteydi. Bunlara uymayanlar saygısızca davranmış olarak görülmekte ve ayıplanmaktaydılar. Günümüzde bu yas tutma şekilleri kalmamıştır, ancak ölen kişinin arkasından ona verilen itibarı gösterecek şekilde davranma devam etmektedir. Kişiler kendilerini eğlenceli ortamlardan uzak tutmaktadır.

5.7. GÜNLÜK HAYATLA İLGİLİ GELENEKLER VE İNANIŞLAR

Kayseri’ye bağlı diğer köy ve kasabalarda olduğu gibi, Kıranardı halkı da gelenek ve göreneklerine bağlı insanlardır. Günlük hayat Türk İslam kültürüne uygun olarak düzenlenmiştir. Birçok örfünü, adetini ve tarihi değerlerini korumaktadır.

Kadınlar halı dokuma ile ev bütçesine katkı sağlamaktadırlar. Hayvancılık ve tarımda yapılmaktadır.

Kasaba halkından 80 yaşında olan Sami Elmacıoğlu’nun verdiği bilgiye göre cumhuriyet öncesinde köy halkının çoğunluğu Endürlük Köyünde kış mevsiminde kar temizliği yaparak, diğer mevsimlerde tarım bağ bahçe işlerinde çalışarak günlük kazanç elde ettiklerini anlatmıştır. Kasabanın çeşitli yerlerinden çıkan o dönemlere ait Ermeni paraları da bu beyanı desteklemektedir.

Kayseri’de fabrikaların açılmasıyla (önce Hava İkmal daha sonra Sümer Fabrikası) bu fabrikalarda erkekler çalışmaya başlamıştır. Kasaba halkının şehir merkezinde çalışması böylece başlamıştır.

Köy muhtarı, azaları ve köyün ileri gelenleri akşamları köy odasında toplanırlar ve burada radyo dinlerlerdi.

Bağ ve bahçelerde üretilen meyve ve sebzeler genellikle aile içinde tüketilmektedir. Kış için erzak olarak saklanır. Fazla olan ürün ise komşu ve akrabalara dağıtılır. Ürünlerden erik, kayısı, üzüm, dut kurutularak kış için saklanan meyveler arasındadır. Elma, armut, karpuz kavun, kelek gibi meyvelerde kış için sandıklanır veya gazeller arasında saklanır.

Bağlardan kesilen üzümlerin bir kısmı ile pekmez yapılır, bir kısmı ise kurutularak saklanır. Domates ise salça yapılmaktadır. Kış için turşu yine bahçeden alınan ürünler ile yapılmaktadır.

Kadınların makarna, erişte ve un çorbasının hamurunu kendileri hazırlar, açar, keser ve güneşte kuruturlar. “Kış hazını” olarak isimlendirilen bütün bu yiyecek hazırlamaları yaz mevsiminde yapılmaktadır.

Kayseri’de iklim ve diğer nedenler sayfiyeyi zorunlu ihtiyaç haline getirmişti. XX. yüzyılın başında Kayseri merkezinde 12811 eve karşılık şehrin civarında 1675 bahçe ve 6068 bağ bulunmaktaydı.⁴⁴ Zengin olsun yada olmasın, Kayserililerin çoğunluğunun yaz mevsiminin başlangıcında bağ ve bahçelere göçtükleri, Ekim ayı ortalarına değin burada ikamet ettikleri, iş ve güçlerine buradan gidip geldikleri bilinmektedir. Kayseri’deki bağcılık ister ekonomik olsun ister sayfiye olsun yüzyıllar öncesine dayanmaktadır.

Haziran geldi mi şehir gündüzleri çekilmez bir hal alırdı. Ahali kendini şehrin dışına atar, en az 3 en fazla 10-15 km uzaklığındaki tepelerdeki sayfiye evlerine giderlerdi.⁴⁵

Bağların büyük bir kısmı Erciyes Dağı’nın kuzey eteklerinde yer almaktadır. Müslümanlar Erciyes eteklerindeki Hisarcık, Karadere, Eşek Meydanı, Eğribucak, Mahrumlar gibi yerlere göçerken, Hristiyanlar ya Eskişehir bağlarına yada Ali Dağı yakınlarındaki Talas, Endürlük veya Germir’i yeğlerdi.⁴⁶ Kayseri sayfiyeleri arasında Hisarcık bahçeleri eşi az bulunan güzellik ve tazeliği haiz hoş bir yerdir.⁴⁷ Kıranardı Kasabasını da bu yönüyle de görmek gerekir.

5.8. HALK HEKİMLİĞİ

Kasaba halkı tarafından bazı hastalıklara iyi gelen çeşitli bitkiler kullanılmakta veya bazı karışımlarda yapılmaktadır.

Ihlamur: Vücudun direncini artırır, soğuk algınlığına iyi gelir.

⁴⁴ A. Nazif Efendi; Mirat.ı Kayseriyye (Kayseri Tarihi), Haz: Mehmet Palamutoğlu, Kayseri 1987, s. 9,11.

⁴⁵ Cahit Beğenç; Yöremiz ve Töremiz, İstanbul 1989, s. 2.

⁴⁶ Vacit İmamoğlu; Geleneksel Kayseri Evleri, Ankara 1992, s. 18.

⁴⁷ A. Nazif Efendi; Mirat.ı Kayseriyye (Kayseri Tarihi), Haz: Mehmet Palamutoğlu, Kayseri 1987, s. 5.

Pekmez: Nefes açar, vücuda dirilik ve direnç verir. Pekmez ile karabiber karıştırılarak içilirse öksürüğe karşı iyi gelir.

Papatya: Üst solunum yollarını yumuşatır, saçları yumuşatır, parlaklık verir.

Isırgan Otu: Romatizma ve kalp hastalıklarına iyi gelir.

Şişe vurma: Daha çok sırt ağrısında, alevde ısıtılan şişe sırtta vurularak ağrının giderilmesi sağlanır.

Kına: Saç dökülmesini önlemek, saça parlaklık vermek, kepek ve mantar tedavisinde, yaraların iyileşmesinde kullanılır.

Gilaburu:Böbrek, safra kesesi ve prostatta bulunan taş ve kumları tamamen eritir. Astım, histeri, akciğer hastalıklarına iyi gelir. Kansızlığa mani olur. Sinir sistemini rahatlatıcı ve soğuk algınlığını önleyici ve kas gevşeticidir. Şeker hastalığına karşı faydalıdır. Ayrıca giraburu Lokman Hekimin tarifleri arasına da geçmiş olunmasıyla bilinir.

Yoğurt: Yoğurt un ile karıştırıldığında burkulmalara karşı şişmesini, ağrımını ve morarmasını önler. Yoğurt suyu böbrekte bulunan taşın düşmesini kolaylaştırmaktadır.

Kulunç Kırma: Sırt ağrısında bir nevi masaj yaparak kabaran veya atlayan damarların yerine getirilmesidir.

Gül Hatmi: Gül atma olarak bilinir. Öksürüğe karşı oldukça etkilidir.

5.9. HALK TAKVİMİ

Kasaba içinde dört mevsimin başlama ve sona ermesinde mahalli bir takvim kullanılmaktadır.

Kış mevsiminin sona ermesi cemrenin havaya, suya ve toprağa düşmesiyle başlar. Cemrenin havaya düşmesiyle havanın ısınması, suya düşmesiyle, suların ısınmaya başlaması don olaylarının olmaması, toprağa düşmesiyle de toprağın ısınmasının başlaması olarak görülür.

Mart dokuzu ile şiddetli soğuklar yaşanır. İlk bahar mevsiminde mart ayında yaşanan kış soğuklarına denmektedir. Dokuzun dokuzunda yine soğuk yağışlı hava vardır. Mart

dokuzu soğukları günümüz takvimine göre mart ayının 21. gününe rastlar. Kasabada mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır deyimi oldukça yaygındır

Aprıl beşi Nisan ayında görülen yağmurlara denilmektedir. Günümüz takvimine göre Nisan ayının 17. gününe rastlar. Halk arasında kork Aprıl beşinden camuzu ayırır eşinden denilmektedir.

Mayıs yedisinin çıkmasıyla yaz mevsimi başlar. Tarlalara tohumlar ekilmeye başlanır. Günümüz takvimine göre mayıs ayının 19. gününe rastlar.

Bağ, bahçe ve bostanları soğuk alması ile güz mevsiminin başladığı varsayılır. Çıra yanması ile de kış mevsimine girilir.

Aylar ise şu şekilde sıralanmaktadır : Mart, Aprıl, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, İlk güz, Orta güz, Son güz, Karakış, Zemheri, Gücük.

5.10. MAHALLİ KIYAFETLER

Eskiden kasaba içinde kumaş dokuma tezgahları bulunmaktaydı. Kadınlar bu tezgahlarda kumaş dokumaktaydılar. Köyde, kalın bezden (kaput bezi) veya elde eğrilmiş yünden dokunan ince kumaşlardan giysilerini kendileri biçip, dikmekteydiler.

Kadınlar şalvarımsı kesimiyle fiston (fistan) üzerine hırka ve yemeni veya zengin olanlar kundura giyerlerdi. Üzerlerine de bir örtü (şal) alırlardı.

Erkeklerde şalvar ve üzerine ceket giyerlerdi. Elde eğrilmiş yünden kumaşa tefecik denirdi. Zenginler bu kumaştan yapılmış aynı renkte şalvar ve ceket giyerdi. Bellerine kuşak üstüne de silahlık bağlarlardı. Ayrıca boğaz bağı bağlarlar ve başlık sararlardı. Evlenme çağında olan delikanlılar pantolon ve durumu müsait olanlar kadife ceket giyerlerdi. Yine erkekler yakasız gömlek giymekteydiler ve buna da işlik adı veriliyordu.

5.11. EV MİMARİSİ VE DONANIM

Eskiden kasabada evlerin bir sofası, bir tokanası ve bir de örtmesi (ötmesi) vardı. Evler tek katlı veya iki katlı olmaktaydı. Çoğunlukla hali vakti yerinde olan kişilerin evleri iki

katlı olmaktaydı. Sofada oturulur, tokenaya genellikle erzak ve eşya konur ve kışları tandır burada olduğu için hem oturma hem de yemeklerin pişirildiği mekandır.

Tandır evlerde ısınma amaçlı olarak kullanılmaktaydı. Evin bir bölümü bunun için ayrılır veya ortasına gömülürdü. 1 metre çapında 1.30 metre derinliğinde küp şeklinde killi toprak ve keçi kılı karışımından yapılmaktadır. Tandırdaki kerpiç yakılır dumanın çıkması için evin bir köşesinde baca bulunur ve burası açık tutulurdu. Ayrıca tandır ekmek ve yemek pişirmek içinde kullanılmaktaydı. Küçük topraktan yapılan çömler tandırın içerisine konur ve yemekler pişirilirdi. Tandıra konan çömlerlerin kapakları saldan olmaktaydı. Bu sal üzerinde ayrıca kabak çekirdeği de pişirilirdi. Yemekler bakır bir kap içerisine boşaltıldıktan sonra topluca yenmekteydi. 1950`li yıllardan itibaren ısınmak için kullanılan tandırın yerini soba almaya başlamıştır.

Örtme ise yazları kullanılan bir veya iki cephesi açık üzeri örtülü olan ve açık bir alana, bahçeye, avluya bakan yazları oturulan ve tandırda ekmek ve yemek pişirilen bir mekandır. 1950`li yıllardan sonra evlerin iki katlı olması yaygınlaşmıştır. Bu ikinci katta köşk ve birkaç oda bulunurdu. Evler taşlarla yapılırdı. Üstü direkler ve sal ile örtülürdü. Sal 3.4 cm. kalınlığında sert ve yontulması zor, genellikle evlerin damlarını örtmek için kullanılan tabaka halinde çıkartılan bir tür taştır. Damlar toprakla da kapatılmaktaydı. Diğer taraftan beton damlar da bulunmaktaydı. Ahır ve samanlık evlerden ayrı olurdu. (Bakınız: Resim:23.24)

Evlerin su ihtiyacını karşılamak için su kuyularından veya mahalle ve sokak çeşmelerinden faydalanılırdı. 1941 doğumlu Mehmet Aydın; ali Dağı yolu üzerinde dedesine ait olan ve köy halkı arasında çıkırlık kuyu olarak isimlendirilen kuyunun bir asrı aşan zaman boyunca ve birkaç yıl öncesine kadar kullanıldığını söylemektedir. (Bakınız Resim: 25)

Günümüzde ise kasabadaki evler Türkiye`nin modern evlerdir. Bütün evlerde şebeke suyu sıcak su tesisatı ve bir çoğunda kalorifer bulunmaktadır. Tek katlı olabildiği gibi iki yada daha fazla katlı evler oldukça fazladır. Aynı zamanda kasabanın Kıranardı Kooperatif evleri adıyla toplu konut alanı da bulunmaktadır. Kayseri İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü 29.05 1996 Tarih ve 44 Sayılı oluru ile kooperatif kurulmuştur. 1997

yılında faaliyete başlamış olan Kıranardı Kooperatif evlerinin 260 üyesi bulunmaktadır.⁴⁸(Bakınız Resim 26)

5.12. SPOR, OYUN VE EĞLENCE

Kasabada kayak sporu oldukça gelişmiştir. Kasaba halkında hemen hemen herkes kayak sporu ile ilgilenir. Kasaba içerisinde mili sporcular, kayak hocaları bulunmaktadır. Kasabada yetişen bazı kayakçılar milli takımda yer alarak Türkiye`yi yurt dışında temsil ettiler. Belediyeye ait bir futbol kulübü ve kayak takımı bulunmaktadır.

Kıranardı Futbol Kulübü bölgesel 1. amatör kümede futbol oynamaktadır. Klüp 1977 yılında Fehmi Arslan başkanlığında Ali Fidan, İbrahim Avşar, İsmail Uçar, İbrahim Tekin, Özgen Çınar ve Duran Çiftçi`den oluşan yönetim kurulu ile kuruldu. 1979 yılında amatör kümede faaliyet göstermeye başladı. 1980-81 futbol sezonunda 1. amatör kümede grup altıncısı olarak yükseldi 1981-82 sezonunda birinci kümeden ikinci kümeye düştü. 1987-88 sezonunda genç takımlarda grubunda şampiyon olarak 1. amatör küme gençler ligine yükseldi. İki sezon ligde kaldıktan sonra 1989-90 sezonunda gençler liginden küme düştü. Gençler liginde 1992-93 sezonunda grubunda ilk sırayı alarak şampiyonluk sevinci yaşadı 3 sezon 1. amatör kümede kalan gençler daha sonra yine küme düştü. 1994-95 sezonunda Kıranardı belediye spor olarak faaliyet göstermeye başladı.⁴⁹

5.12.1. Sayı Sarkıtma Oyunu

Bu oyun bilhassa kış günlerinde kasabadaki genç erkeklerin oynadığı, ancak günümüzde oynanmayan bir oyundur.

Kasabada tandırlı eski evlerde oynanır idi. Evlerin damlarında tandır yandığı zaman, içerideki dumanın çıkması için bir köşesinde bir metre karelik bir delik bulunmaktaydı. Burası evin içerisine yağmur kar girmemesi için bir sal ile örtülürdü.

⁴⁸ T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü Konut Yapı Kooperatifi Ana Sözleşmesi Kayseri İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü 29.05 1996 Tarih ve 44 Sayılı Kooperatif Sözleşmesi

⁴⁹ <http://www.kiranardi.bld.gov.tr/>

Birkaç genç bir araya gelip bir şapka veya bir mendilin dört bir ucunu bağlar uzunca bir iple birlikte bu delikten aşağı sarkıtır. Gençlerden bir tanesi ses tonunu değiştirerek “sayı sayı sarkıttım, kulağın berkittim, elini cebine koy da yeşil sandığa ve küplere var hele,hele var” diye söyler.

Ev sahibi de köfter, kuru kayısı, erik kurusu, ceviz, kabak çekirdeği, leblebi, armut, elma, muşmula, bunlardan hangisi var ise bu mendilin içerisine koyar ve “adım Hıdır elimden gelen budur” diyerek yukarıdaki gençlere haber verirdi. Bu sırada ip yukarı çekilir. Bu oyunda bazen mendil kirlensin diye çalma pekmez, yemek artıkları da konabilirdi

5.12.2. Koza Oyunu

Gençler bir araya gelerek 5.6 kişilik bir grup oluştururlar. 50 cm çapında bir daire çizilir ve yumurta büyüklüğünde yuvarlak bir taş dairenin ortasına konulur.

Gençlerden bir tanesi baş tutup oyunu başlatmak için eline küçük bir taş alır ve iki elini arkasına saklar ve önüne getirir, diğerleri ise sıraya girer. Karşısındakine taşın hangi elinde olduğunu sorar, eğer ki karşısında bulunan kişi taşın hangi elinde olduğunu bilirse ebeliği devam eder bilemez ise taşı tutan kişinin ebeliği sona erer. Ebe seçme olayı en son kişiye kadar devam eder en sonunda taş kimin elinde kalırsa ebe o kişi olur.

En son taş elinde kalan kişi ebe olarak çizilen daire içindeki taşın başında geçer ve burada durur. Diğer oyuncularında el büyüklüğünde taş salları olur. Sıra ile 25 adım uzaklıktan daire içindeki taşı kendi taşları ile daire dışına çıkartmaya çalışırlar. Ebenin görevi bu taşı dairenin içine koymaktır. Bu arada yuvarlak taşı dairenin dışına çıkartan diğer oyuncu hızlıca koşarak kendi salının üzerine basar iki ayağının yardımı ile taşını bir ayağının üzerine koyar ve havaya atarak tutmaya çalışır. Eğer taşı tutamaz ve oyunun ebesi bu taşı tutar ise kendisi ebe olur ve eski ebe oyuna girer. Oyuncu kendi taşını yakalar ise ebe değişmez ve oyun devam eder.

5.12.3. Sekelleme Oyunu

Bu oyun özellikle akşamları ay ışığında eski evlerin toprak damlarında oynanırdı. Gençler arasında 12-16 yaş grupları içindekiler oynamaktaydı. İlkbahar ve sonbahar mevsimlerinde ay ışığında yatsı namazı sona erinceye kadar geçen sürede oynanırdı.

Çok kalabalık bir grup olduğu zaman 2 ebe ile, kalabalık olmadığı zaman ise tek ebe ile oynanır. Ebe seçilen kişi bulunduğu yeri kendisine kale olarak seçer ve buradan oyuna başlanırdı.

Ebe seçilen kişi tek ayağı üzerinde sekerek diğer oyunculardan birinin eline dokunmaya çalışırdı. Eğer bunu yapabilirse diğeri ebe olmaktadır. Ancak diğer oyuncular ebe olan kişi her taraftan sıkıştırır, sırtına vurur, diğer ayağını yere basması için iter yada çekerdi. Eğer ebenin ayağını yere basmasını sağlarlar ise, ebe cezalandırılır, kalesine kadar yumruk vurularak götürülürdü.

Kalabalık bir grupta 2 ebe ile oynandığı zamanlarda ebelerden biri ayağını yere bastığında diğer ebe harekete geçerek birinin eline dokunmaya çalışır ve diğer ayağını yere basan ebe arkadaşının dövülmesini önlerdi.

5.12.4. Beş Taş Oyunu

Kız çocukları arasında iki veya daha fazla kişiyle oynanan bir oyundur. Her çocuğun beş tane yuvarlak taşı vardır. Oyuna ilk başlayanı seçmek için beş taş avuç içindeyken havaya atılır ve elin üstü ile bu taşlar tutulur. Bir de bunun tamamen aksi, yani el üstündeki beş taş havaya atılır ve avuç içi ile tutulur. En çok taş tutan birinci olur ve ilk defa oyuna o başlar. Bütün taşlar yere saçılır. İlk oyuncu taşlardan birini enek olarak seçip alır. Onu havaya atıp tutarken, yerden diğer taşları da önce teker teker, sonra ikişer ikişer toplar. Daha sonra üçünü bir ve tek kalanı bir, en sonunda da dördünü birden alır. Taşları alırken diğer taşlara el değdirmemek şarttır. Eli değerse sırasını kendisinden sonrakine vermeye mecburdur. Taşların toplanması bittikten sonra sıra köprü kurmaya gelir. Taşlar yere serpidikten sonra, taşların duruş şekline göre en uygun yere sol elin baş parmağı ve orta parmak ile köprü kurulur. Oyuncu yine taşın birini enek olarak alır. Onu havaya atıp tutarken, taşları bu köprüden önce teker teker, sonra ikişer ikişer sonra üçü bir ve tek kalan bir, en sonunda da dördünü birden o köprüden içeri sokar. Yine

diğer taşlara değer veya hata yaparsa oyun sırası kendinden sonraki oyuncuya geçer. Diğer oyuncu yeni başlıyorsa oyun başından başlar veya kaldığı yerden devam eder.

5.12.5. Met Oyunu

Met oyunu en az iki kişi ile oynanır. Bir başlama çizgisi çizilir. Büyük bir sopa ve küçük bir dal parçası (met) ile oynanır. Küçük dal parçasının (metin) her iki ucu da sivriltilir. Büyük sopa ile küçük dal parçasına havada vurularak en uzak mesafeye atmaya çalışılır. Buna “met çalma” denilir. Büyük sopa yere konur ve rakip oyuncu uzağa atılan meti atarak yere konulan büyük sopaya değdirmeye çalışır. Büyük sopaya met değdiği takdirde kendisi met çalma hakkını elde eder. Değdiremediği takdirde büyük sopadan metin düştüğü yere atlayabilirse yine oyun el değiştirir. Atlayamadığı takdirde büyük sopa ile yerdeki metin uclarına vurularak havalanması sağlanır en uzak mesafeye gitmesi amaçlanır. Bu olay met bir, met iki, met üç şeklinde üç defa tekrarlanır. Bundan sonra başlama çizgisi ile metin son düştüğü mesafe adımlanır ve her adım bir puandır. En çok puan toplayan oyuncu oyunu kazanır.

12. 6. Aç Kilit Oyunu

En az iki çocuk arasında oynanır. Çocuklar yumruklarını sıkarak, bir biri üzerine koyarlar. Ebe olan kişi sağ şahadet parmağı bütün yumrukları “aç kilit” diyerek açtırır. En alttaki yumruğa gelince yumruk sahibi “açmam kilit” der. En altta bulunan yumruk sahibi ile ebe arasında sırasıyla şu konuşmalar geçer.”Anahtar nerede?” ,”Suya düştü.”,”Su nerede ?”,”İnek içti.”, ”İnek nerede ?”, “Dağa kaçtı.”, “Dağ nerede ?”, “Yandı bitti kül oldu.”, ”Evinizin önünden tavşan geçti mi ?”, “Geçti.”, “Vurdunuz mu?”, “Vurduk.”,”Yediniz mi ?”, “Yedik.”,”Bana da koydunuz mu ?”, “Koyduk.”, “Nerede ?”,”Çıt çıt dolabında.”, “Kaç vuruşta açılır ? ” Bundan sonra yumruk sahibi bir rakam söyler. Ebe o sayı kadar yumruğun üzerine vurunca açılır. Yumruğun içinden bir şey çıkmayınca bütün çocuklar kedi yemiş diye bağırır ve oyun biter.

5.12.7. Elim Elim Öpelek Oyunu

Bu oyun küçük çocuklar arasında oynanır. Bütün çocuklar ellerini avuçlarının içi yere gelmek şartıyla, yere daire şeklinde sıralayıp koyarlar. İçlerinden biri sağ elinin şahadet parmağı ile her hecede bir parmak sayarak “elim elim öpelek elden çıkan topalak topalağın yavrusu bit pirenin karısı adem budem sil bunu çek bunu çıkar bunu” diye bir tekerleme söyler. Bu tekerleme hangi el üzerinde bitmiş ise o oyundan çıkar. Bu şekilde bütün eller teker teker oyundan çıkar. En sona kalan el sahibi, cezalı duruma düşer ve ona bir ceza verilir.

5.12.8. Tin Tin Oyunu

Erkek çocuklarının oynadığı bir oyundur. En az dört beş kişi olmalıdır. Kalabalık bir oyuncu topluluğu oyuna zevk katacaktır. Oyun için büyük ağaçların olduğu bir yer seçilir, ağaçlar kolay çıkılabilecek olmalıdır. Önce bir ebe belirlenir. Büyük bir taşın üzerine küçük bir taş konur ve buna tin tin taşı denir.

Ebe tin tin taşının yanında on ve üzeri olan herhangi bir sayıya kadar sayar, diğer oyuncular dağılarak ağaçların üzerine çıkarlar ve oyun başlar.

Ağaçlardaki oyuncular ebe onlara değmeden tin tin yapmaya çalışırlar. Bu ise ağaçtan inip küçük taşı büyük taşa üç defa vurarak tin tin demek suretiyle olur. Eğer ki ebe ağaçtan inen ayağı toprağa basan oyuncuya eller ondan önce tin tin yapar ise bu kişi oyun dışı kalır. Ebeden önce tin tin yapan kişiler diğer oyunda ebe olmaktan kurtulurlar. Diğer oyun için yeni ebe olacak kişiyi oyun sonunda ebe tin tin yapıp oyun dışı bıraktığı oyuncular arasından seçer.

5.12.9. Saklambaç Oyunu

Erkek ve kız çocuklarının oynadıkları bir oyundur. Bu oyunda bir çok oyuncu olur. Ebe belirleme bir tekerleme söyleyerek yapılır. En sona kalan oyuncu ebe olur. Ebe bir duvar yüzüne dönerek saymaya başlar. Bu arada diğer oyuncular saklanırlar. Ebe saymayı bitirdikten sonra saklanan oyuncuları aramaya başlar. Ebe oyunculardan birini görür ve oyuncudan önce ebelik olarak belirlenen yere vurursa o kişiyi söbelemiş olur. Ancak bu sırada kendisini başka oyuncuların söbelememesine dikkat etmelidir. Ebenin

söbelemiş olduğu oyuncu yada ebeyi söbeleyen oyuncu oyundan çıkar. Oyundan çıkan kişiler saklanan arkadaşlarının ebeyi söbelemesi için onlara yardım eder. Ebenin ebelikten uzaklaştığını veya yakınında olduğunu çeşitli şekillerde (mesela sıcak.soğuk, elma.armut gibi ebenin ne olduğunu bilmediği şifrelerle) birbirlerine anlatırlar. Bu şekilde oyun devam eder. Oyun sonuna kadar ebe hiç kimseyi söbeliyemezse diğer oyunda yine kendisi ebe olur. Bütün oyuncular saklandıkları yerden çıkıncaya kadar oyun devam eder.

5.12.10. Kuş Lastiği Oyunu

Erkek çocuklarının oynadığı bir oyundur. İnce olan ağaç dallarından Y harfi şeklinde kuş lastiği çatalı kesilir. Bu çatalın üst tarafındaki birbirine bakan iki ucunun her birine birer lastik bağlanır. Lastiklerin diğer uçlarına ince ve gevşek kayıştan taş koymak için bir taş yuvası yapılarak bağlanır. Bu kuş lastiği ile hedeflere taş atılır.

5.12.11. Bir Eş Bir Can (Yakar Top)

Topla oynanan bir oyundur. En az ikişer kişiden oluşan iki takım oluşturulur. Ebe takımın karşılıklı olan oyuncular arasındaki mesafe belirlenir ve bu mesafe değişmez. Ebe olacak takım belirlendikten sonra diğer takımın oyuncularını ortada topla vurmaya çalışırlar. Topla vurulan kişi oyun dışı kalır. Eğer top yere düşmeden ortadaki oyunculardan biri topu tutarsa bir can kazanır. Bu oyuncunun oyun dışı kalması için iki kez vurulması gerekir, yada bir canına karşılık olarak oyun dışı kalan takım arkadaşını oyuna yeniden girdirebilir. Ebe olan takım diğer takımın oyuncularının tamamını vurarak oyun dışı bırakmaya çalışır. Ortada tek bir kişi kaldığında saydırmalar başlar. Bu on top atılışında vurulmaz ise bütün takım arkadaşları yeniden ortaya geçer ve ebe olan takım diğer oyunda yine ebe olacaktır. Oyunda ebelikten kurtulmak için ortadaki takımın bütün oyuncularını topla vurmaya çalışmaktadır.

5.12.12. İstop Oyunu

Top ile oynanan bir oyundur. Oyunun çok sayıda kişiyle oynanması oyunu daha zevkli kılacaktır.

Oyuncular daire şeklinde toplanır içlerinden biri topu alır ve bir arkadaşının ismini söyleyerek topu havaya atar. Top yere düşmeden ismi söylenen kişi topu tutmaya diğer oyuncular da mümkün olduğunca toptan uzaklaşmaya çalışırlar. İsmi söylenen oyuncu topu havada tutarsa başka bir oyuncunun ismini söyleyerek topu havaya doğru atar. Eğer ismi söylenen oyuncu topu havada tutamaz ise asıl oyun bundan sonra başlar. Topu tuttuktan sonra istop der. Etrafa kaçışan diğer oyuncular istop sözünü duyunca oldukları yerde durmak zorundadırlar. İstop diyen ebe etrafta çok zor bulunabilecek bir renk söyler ve diğer oyuncular ebe kendilerini topla vurmada önce o rengi bulmaya ve elleriyle tutmaya çalışırlar. Diğer taraftan ebe oyuncular rengi bulmadan önce onları topla vurmaya çalışır. Ebe tarafından vurulan oyuncu daha önceden belirlenen oyun dışı kalacak kişiye verilecek lakaptan bir harf kazanır. Bu sözcüğün harflerini tamamlayan oyuncu ise oyun dışı kalır. Ebe'nin ilk vurduğu kişi topu alır ve isim söyleyerek havaya atar bu şekilde oyun devam eder.

5.12.13. Kör Ebe Oyunu

Ebe olarak belirlenen oyunculardan birinin gözüne bir mendil bağlanır. Bu ebe olan oyuncuya kör ebe denir. Diğer oyuncular kör ebeye vurup kaçarlar. Ebe elleri ile diğer oyuncuları yakalamaya çalışır. Eğer oyunculardan birini yakalar veya dokunabilirse ebelikten kurtulmuş olur. Diğer oyuncunun gözler bağlanır ve o kör ebe olur. Oyun böylece devam eder.

5.12.14. Elim Sende Oyunu

İlk olarak ebe seçilir ve oyun başlar. Çocuklardan biri ebeye vurarak “elim sende”, diyerek kaçar. Ebe bu çocuğu yakalamak için arkasından koşar. Diğer çocuklarda ebeye birlikte koşarlar ve arkadaşlarını kurtarmak ve ebeye yakalatmamak için ebeye “elim sende” diyerek vurur ve kaçarlar. Bu defa ebe kendisine vuran diğer oyuncunun peşinde koşmak zorundadır. Ebe birisini yakalarsa veya dokunursa o çocuk ebe olur. Çocuklar onu kovalamaya başlar, oyun bu şekilde devam eder.

5.12.15. Birdir Bir Oyunu

Erkek çocuklarının oynadığı bir oyundur. Taş tutuşarak birinci oyuncu belirlenir. En sona kalan kişi cezalı olarak üzerinden atlanması için eğilir. Birinci oyuncu olan çocuk ebe olur ve en sona kalan cezalı çocuğu istediği yükseklikte eğdirir. Ebe ilk olarak atlar. Arkadan gelen her oyuncu ebenin yaptığı gibi yapmak mecburiyetindedir. Bunu yapamayan cezalı duruma düşer. Eğilen çocuk kalkar ve ebenin yaptığını yapamayan diğer çocuk eğilir. Oyun biraz uzayınca, ebe atlar atlamaz hemen iki adım geriye kendisi de eğilir. Bu şekilde her atlayan ikinci üçüncü dördüncü olarak eğilir. Ebenin ayağa kalkması ve yeni yüksekliği belirlemesiyle oyun devam eder.

VI. BÖLÜM

6. HALK EDEBİYATI

6.1. DUALAR⁵⁰

Allah ana baba sevgisi versin.

Allah anahı babalı eylesin.

Allah birini bin eylesin.

Allah çocuklarının acısını göstermesin.

Allah darda bırakmasın.

Allah dert verip derman aratmasın.

Allah devlete zeval vermesin.

Allah el kapısına kimseyi düşürmesin.

Allah ele ayağa koymasın.

Allah`a emanet ol.

Allah emeğinizi zail etmesin.

Allah gani gani rahmet eylesin.

Allah gençlikte ölüm kocalıkta zulüm vermesin.

Allah gördüğünüzden geri koymasın.

Allah Halil İbrahim bereketi versin.

Allah helal süt emmiş birisine nasip eylesin.

Allah işini gücünü rast getirsin.

Allah kazadan beladan esirgesin.

⁵⁰ Asım Dilbaz tarafından derlenmiştir.

Allah kesene Halil İbrahim bereketi versin.

Allah muhannete muhtaç etmesin.

Allah ortalığa dirlik düzenlik versin.

Allah soysuza düşürmesin.

Allah tuttuğunu altın eylesin.

Allah uzun ömür ulu devlet versin.

Allah yılına güle güle yetirsin.

Bedridar olasın.

Elin kolun dert görmesin.

Evlatlarının hayrını göresin.

Geçmişlerinin canına değsin.

Kabe`ye yüz süresin.

Kabir azabı görmeyesin.

İşin gücün rast gelsin.

Malının paranın hayrını gör.

Su gibi aziz olasın.

6.2. BEDDUALAR⁵¹

Ahirette iki elim yakanda olur inşallah.

Allah canını alsın.

Allah`ından bulasın.

Benden beter olasın.

Boğazına kurt düşsün emi.

Boğazında babalar çıksın.

Boynun altında kalsın emi.

⁵¹ Asım Dilbaz tarafından derlenmiştir.

Boynun sapsın emi.

Boyun devrilsin.

Burnundan fitil fitil gelsin emi.

Ciğerine inmeler insin emi.

Çelle emi.

Çenen çekilsin emi.

Çocuklarının gününü görme.

Defin dürülsün.

Defterin dürülsün emi.

Dizin dizin sürünesin emi.

Ettiğini bulasın emi.

Fitil fitil burnundan gelsin emi.

Galıbıyın hayrını görme.

Gövdeyin hayrını görme.

Gözlerin pötlesin emi.

İki yakan bir araya gelmesin.

Ocağına incir ağacı dikilsin.

Sırtın tahtaya gelsin.

Soykası batasica.

Sürüm sürüm sürünesin.

Teneşir tahtasına gelesice.

Töremiyessin.

Uyuz olasın.

Vay çelliyesice vay.

Vay geberesice vay.

Zıkkım olsun.

6.3. ATASÖZLERİ

Ağaca çıkan keçinin minareye bakan yavrusu olur.
 Ağaç dalıyınan budağıyınan.
 Ağrımayan baş yastık istemez.
 Ak gün ağarıp kalmaz, kara gün kararıp kalmaz.
 Altın kapının ağaç kapıya işi düşer.
 El kapısı insanı tandırdan kor kuleden çeker.
 Elin evladı ele ucuzdur.
 Elmanın kurdu içinde olur.
 Kızsız ana çörtensiz dam gibidir.
 Ölüye giden ağlar düğüne giden oynar.
 Rüzgar insana buz gibi, kara köz gibi değer.
 Tarlayı taşlı yerden kızı kardaşlı evden al.
 Zengin arabasını dağdan aşırır fakir düz yolda şaşırır.
 Zenginin delisi fakirin ölüsü duyulmaz.

6.4. BATIL İNANÇLAR

Akşam aynaya bakarsan kısmetin kesilir.
 Ayna kırılırsa uğursuzluk gelir.
 Yürüyen bebek yerde sürünürse misafir gelir.
 Cuma günü öğleye kadar ev süpürülmez, süpürülürse melekler evde dolaşmaz.
 Gece tırnak kesilirse ömür kısılır.
 Gelin gelinliği ile kapının kolunu tutarsa kaynanası ölür.
 Kapı eşiğine oturmak iyi değildir.
 Kızlar saçını tararken saçı kolay açılırsa iyi huylu, zor açılırsa kötü huylu demektir.
 Küçük çocuklar parmağını emerse kismetli olurlar.

Ölünün yatağı ayak ucundan toplanırsa ölü arkasını götürür.

Salı günü bir işe başlanmaz, uğursuzluk getirir.

Yeni doğan bebeğin yanında el işi görülmez.

Yeni doğmuş bebeğin düşen göbeği nereye konursa, konduğu yerin işlenişine göre eli yatkın olur.

Yürürken terliğin ayağından çıkarsa misafir gelir.

6.5. KASABA`DA KULLANILAN DEYİMLER

Açık kapı bırakmak : Bir işin olabilmesi için ihtimal vermek.

Ayak üstü olmak : Gittiği yerde rahat oturmadan hemen kalkanlara denir.

Beli berk olmak : Güvenmek.

Beli buza dönmek : Umduğunu bulamamak.

Çık dönmek : Devrilmek sırtı yere gelmek.

Elini eteğini çekmek : Bir işten tamamen çekilip, ilişkisini kesen kimseye denir.

Kulakları fanılamak : Kulak çınlaması.

Mudara etmek : Boyun bükme anlamındadır.

Pat sat : Ara sıra çok seyrek olarak.

Peren peren dağılmak : Darma dağın olmak.

Pers olmak : Aniden düşmek.

Ud altında kalmak : Birisine minnet borcu altında kalmak.

Üzerinden Erciyes kalkmak: Büyük bir kaygıdan sıkıntıdan kurtulmak.

Zabın düşmek : Maddi durumu kötüye gidip, parasız kalmak.

6.6. KASABA İLE İLGİLİ ŞİİRLER

Güzel Beldem

Halicılıktır gelir kaynağın

Dağda yapılır güzel kaymağın

Kayseri`ye de uzak sanmayın

Aha şurasıdır Kıranardı`m

Şelalesinde piknik yapılır

Tertemiz havasında yatılır

Kayseri`ye yükseklerden bakılır

Yaylasında hayvancılık yapılır

Tarıma elverişli arazisi yok

Sanayide çalışan gençleri çok

Allah`a şükreder karınları tok

Kıyıda, köşede adamı pek yok

Benim güzel beldem

Asım Dilbaz

Koşma

Nasip kalktım geldim Kıranardı`na,

Seyran ettim yaylasına yurduna.

Oturmuşlar bir tepenin sırtına,

Çoktur dere tepe cılga yolları.

Kıranardı Hisarcık`ın yanında,

Bereket var nimetinde namında.

Geze geze bura geldim sonunda,

Görülüyor şöhretleri şanları.

Talibi Coşkun (Aşık Talibi)

6.7. MANİLER

Çayıra serdim halı
Boyu ireyhan dalı
Maşallah der komşular
Kimin var böyle yarı

Halının ardı dolu
Kızların benzi soldu
Çıkamaz olsun şu halı
Gelinler verem oldu

Bugün günlerden Salı
Neçe bitmez şu halı
Saçlarıma ak düştü
Kime bunun vebali

Enni kenar bitmiyor
Çividisi yetmiyor
Şu halılar çıkalı
Kızlar gelin gitmiyor

Halı dokurum ilme
Git gözüme görünme
Gel yarım halı belle
Köşelerde sürünme

Halının mavi düzü
Yaktı tandırdı bizi
Halıyı çıkartanlar
Görmesin Allah yüzü

Halıcı geldi durdu
Kapıya tık tık vurdu
Orta gül yanlış olmuş
Gözlüğü taktı buldu

Enli kenar dar kenar
Ben ağlasam kim yanar
Halı benim yarenim
O benim için ağlar

Halı dibi beklerim
Vay benim emeklerim
İlmiği çala çala
Yoruldu bileklerim

Halıyı kestim saçak
Üstüne koydum bıçak
Burda halı tükenmez
Haydin Yörüğe göçek

Halı tepeden aştı
Kırpım batmanı geçti
Ben yarime bakarken
Jilet elimi kesti

Taharın evleri inden kazılı
İsimleri baş kalemde yazılı
Bizimkiler yonu ile içi hasırlı
Felek yar etse de içinde oturabilsek

6.8. KULLANILAN SÖZCÜKLER

Aboo : Şaşırmak.

Acıcık : Biraz.

Adıyaman : Badem.

Ağız : Hayvanlardan (ineğin) ilk doğum yaptığı vakitlerde sağılan süt.

Ağnamak : Eşeklerin yere yatarak bilhassa küllü yerlerde ters takla atması.

Aha : Bir şey göstermek.

Alaca : Bağda bulunan dilmit üzümün ilk siyahlaşması.

Alemet : Açık arazide yakılan büyük ateş.

Ame : Babanın kız kardeşi.

Aside : Unla pekmezin karıştırılıp su katılarak pişirilen tatlı.

Aşıрма : Kulplu küçük bakır kap.

Avsunlamak : Rahatsız olan kişiye okumak el sürmek.

Aylak : Başı boş gezen.

Azık : Dışarıda yemek için hazırlanan yiyecek.

Babal : Vebal.

Baldırcan : Patlıcan.

Bari : Belki.

Başsaklamak : Bağ bozumu ve ceviz toplama sonrası toplanamayan yiyeceklerin gençler tarafından toplanması.

Bayra : Taş kırılan en büyük çekiç.

Bazlama : Saç üzerinde pişirilen yuvarlak ekmek.

Bıdılık : Küçücük.

Bıldır : Geçen sene.

Bışkı : Küçük el testeresi.

Bilik : Birkaç haftalık civciv. Urganın parçası.

Bişirik	: Taş duvarlardaki inşaatta kullanılan çamur harç.
Bişirikli	: Elinden iş gelen becerikli.
Buğelek	: Yazın büyük baş hayvanları ısırarak kaçmasına neden olan sinek.
Büzütmek	: Üşüyen insanın kendini sıkması.
Canavar	: Kurt.
Cartın	: Büyük fare.
Cereme	: Eziyet.
Cıbrı	: Parasız, pulsuz.
Cılbak	: Üzerinde giyecek olmayan, çıplak.
Cımcık	: Islak.
Cıncık	: Cam parçası.
Cıngar	: Olay.
Cıngı	: Yanan ateşten uçan parça.
Cınnaklamak	: El tırnakları ile yüzü çizmek.
Cırcır	: Fermuar.
Cızlağan	: Isırgan.
Cici	: Güzel.
Cinnetmek	: Karşı tarafı kızdırmak.
Culuk	: Hindi.
Çabıt	: Eski bez.
Çağ	: Eski evlerin iç köşelerine banyo yapmak için yapılan yer.
Çalkama	: Meyvelerin özünden yapılan içecek.
Çalma	: Kibrit.
Çar	: Kadınların kullandığı örtü.
Çıkı	: Bohça.

Çıkırık	: Toprak damların yuvaklarını çekmek için deliklerini takılıp kullanılan demir veya ağaçtan yapılan malzeme.
Çividi	: Lacivert.
Çörten	: Toprak damlı evlerin suyunun akması için yol tarafına konan saç boru.
Çömçe	: Kepçe.
Dadak	: Çocukların ağlamaması için verilen tatlı yiyecekler.
Dembesek	: Beceriksiz, akılsız.
Depik	: Tekme atmak.
Dımışkı	: Olması gerektiğinden daha iyi, şeffaf görünen.
Dibiyak	: Az önce.
Dimdurmak	: Küçük çocukların ilk kez iki ayağının üzerinde durması.
Dillik	: İyi günlerde yaşamak.
Dilliksiz	: Yaramaz, olay çıkaran.
Dişirici	: Dilenci.
Dölenmek	: Düzelmek.
Döyüs	: Kötü adam.
Dulda	: Rüzgardan, tipiden, güneşten korunan yer.
Dölek durmak	: Yaramazlık yapmadan uslu durmak.
Duvak	: Toprak damlarda sert taştan yapılan iki başı delik silindir şeklindeki uzun taş.
Düdüz	: İnsan boğazı.
Dürmek	: Katlamak.
Dümbek	: Darbuka.
Elekçi	: Yaramaz sevimli kız çocukları için söylenir.
Emmi	: Amca.
Enek	: Oyunun baş taşı veya bilyesi.

Emcik	: Çocukların kullandığı emzik.
Erincek	: Haylaz, tembel.
Esbab	: Giyecek.
Fıskı	: At, eşek, katır gübresi.
Firik	: Sabunun çok küçülmüş hali.
Filteke	: Saç tokası.
Firez	: Biçilen ekinin tarlada kalan kısmı.
Fitlemek	: Kışkırtmak.
Fit olmak	: Ödeşmek.
Fitne ficil	: Çok kötü.
Foş	: İçi boş.
Fukara	: Fakir.
Gadak	: Küçük çivi.
Galleli	: Çavdarla buğdayın karışmış unu.
Garamak	: Kötülemek.
Ganırmak	: Zorlamak.
Gavurga	: Buğdayla çedenenin sac üzerinde pişirilmesi.
Gebetleme	: Kayısı ve eriğin fazla olgunlaşması.
Gejgere	: İki kişinin kollarından tutarak yük taşıdığı ahşap taşıyıcı.
Geleni	: Tarla faresi.
Gımramak	: Yerinden kalkmak, hareket etmek.
Gırnak	: Urgan ipliğinden yapılan çok sağlan ince ip.
Gırcı	: Dolu.
Gıgı	: Koyun keçi gübresi.
Gıy	: Kadınlara hitap şekli.
Gıybet	: Dedikodu.

Gırmıçça	: Çamurdan yapılan su testisi.
Gişilik	: Her zaman giyilmeyen elbise.
Goyun	: Palto ve ceketin iç cebi.
Gonşu	: Yakın komşu.
Günülemek	: Kıskanmak.
Güccük	: Küçücük.
Hacet	: Alet edevat.
Hala	: Annesin kız kardeşi, teyze.
Haşa	: Büyük çuval.
Havkırmak	: Üşüyen eli nefes ile ısıtmak.
Hayat	: Evin önündeki boşluk saha.
Hazın	: Kışlık yiyecek.
Hecirget	: Tandırın üstüne konan yassı demir.
Hedik	: Kaynatılan buğday.
Hele ki	: İyi ki.
Helik	: Taş duvarın arasına konan küçük taş parçaları.
Hebe	: Binek hayvanlarının üzerine atılan iki gözlü el dokuması torba.
Heye	: Evet.
Hezen	: Eski evlerin ortasına dik olarak konan diğer direkleri tutan kalın ağaç direk.
Hıllanmak	: Dolaşmak.
Hommu	: Çocukları korkutmak için söylenen hayali canavar.
Hommucu	: Korkulan, korkutucu.
Horanta	: Ev halkı.
Horata	: Şaka.
Icıcık	: Çok az.

İlingacak	: Evlerde çocukların rahat uyuması için tavandan urganla bağlanan salıncak.
Irgat	: Amele.
İtdirseği	: Gözde çıkan arpacık.
İlemi	: Öyle mi.
İlik	: Düğme.
İliklemek	: Düğmelemek.
İncik	: Ayak bileğindeki şiş kısım.
İngi	: Vücuttaki apse.
İrişkirik	: Et sucuğu.
İşlik	: Yakasız gömlek.
İşmar	: El göz hareketi.
Kavlatmak	: Kabuğunu soymak.
Keleş	: İyi, güzel, yakışıklı.
Kepaze	: Rezil, yüz­süz.
Kerpiş	: İnek gübresine saman karıştırılarak bir kasnak içerisinde yapılan ve kurutulan yakacak.
Kertik	: Süt ölçmek için ağaç çubuk üzerindeki iz.
Köçek	: Düğünlerde oynayan erkek.
Kösnük	: Kötülemek, kötü söz.
Leği	: Öyle mi.
Lengari	: Bakır büyük kap.
Loğusa	: Doğum yapan kadın.
Malama	: Harmanda düvenle sürölüp toplanan deneli saman.
Maşdafa	: Bakırdan yapılmış kulplu su içilen kap.
Matal	: Masal.

Matlak	: Hoş sohbet.
Masıra	: Salatalığın parmak büyüklüğündeki hali.
Melefe	: Tandır üzerine örtülen yorgandan büyük örtü.
Mısmıl	: Tam olan, tamam.
Mıymıntı	: Sünepe, aptal.
Mızıkçı	: Oyun bozan.
Musul	: Ahırda hayvanların yem yediği sabit kap.
Nakas	: Aksi.
Nader	: Ne kadar.
Nemarek	: Bana ne, beni alakadar etmez.
Nidiyon	: Ne yapıyorsun.
Ödle	: Korkak.
Ökçesiz	: Korkak.
Örselemek	: Sallamak.
Pasak	: Kir.
Patat	: Dili tutuk, kekeme.
Pece	: Pencere.
Pişkir	: El havlusu.
Pinnik	: Kümes.
Pürçüklü	: Havuç.
Püs	: Ağaçta bulunan yapışkan madde.
Saçak	: El bezi.
Satıcak	: Sıtma hastalığı.
Sahan	: Bakır tabak.
Sasık	: Pis kokan.
Seki	: Evin giriş kapısı önündeki ilk basamak.

Sınamak	: Denemek.
Sındı	: Makas.
Sındık	: Sandık.
Sızgıt	: Kavurma et.
Sıçan	: Fare.
Siddi	: Yaşlı kadın.
Sini	: Bakırdan yapılmış büyük tepsi.
Sokum	: Lokma.
Sokranmak	: Kızgınlık belirtisi sessizce söylenmek.
Soku	: Bulgur dövülen ortası oyuk çukur taş.
Şamar	: Sert tokat.
Şamata	: Gürültü yapmak.
Şaplak	: Tokat vurmak.
Şişek	: Yetişkin dişi koyun.
Şirane	: Pekmez yapmak için çiğnenilen üzüm teknesi.
Tatava	: Ulu orta konuşan.
Trahmat	: Taş duvarlı toprak damların en üst sırası.
Tatavacı	: Laf taşıyan.
Teliz	: Yünden veya kendirden yapılmış çuval.
Tezvir	: Yalancı.
Terlik	: Başa örtülen şapka.
Tıfıl	: Çok küçük.
Tokus	: Ahşaptan yapılmış çamaşır tokmağı.
Tosbağa	: Kaplumbağa.
Uğra	: Hamurun tahtaya yapışmaması için kullanılan un.
Uğrun	: Gizlice.

Uğunmak	: Çok hızlı dönmek, çocukların fırıldakları için kullanılır.
Urba	: Giysi.
Usul	: Yavaş.
Uşkur	: Şalvara takılan ip.
Vanılamak	: Lüzumsuz yere konuşmak.
Vesait	: Vasıta, araç.
Yağlık	: Mendil.
Yapık	: Baş örtüsü, renkli tülbent.
Yarmaça	: Kayısı, erik gibi meyvelerin açılarak çekirdeksiz kurutulması.
Yınnaşmak	: Şımarmak.
Yikinmek	: Aniden koşmak.
Yoşuk	: Eski, kullanılmış.
Yuvak	: Toprak damlarda kullanılan silindir şeklinde taş.
Zağlanak	: Süratle gitmek.
Zemheri	: Karakış.
Zıbarmak	: Devrilip yatmak, uyumak.
Zığarmak	: Oyun bozmak.
Zıllamak	: Oyundan lüzumsuz yere çıkmak.
Zırık	: Çok uzun boylu.
Zıkım	: Yemez ol.
Zibidi	: Kılıksız insan.
Zifillik	: Fakirlik.
Zollu	: İyi, güzel.

6.9. LAKAPLAR

Abhazlar	Duran ustalar
Abüloşlar	Dükkancılar
Ahmet Duranlar	Ekberler
Akdudalar	Emetiler
Alaydurlar	Emirler
Ali Paşalar	Fakılar
Ali Ustalar	Firikler
Altındişler	Fotuklar
Anam Aliler	Güllüler
Arazlar	Hacımer çavuşlar
Arıcılar	Hamdi onbaşı
Asiye analar	Hamzalar
Aşıklar	Hanımın Ömer
Ateşler	Hatıplar
Aygelinler	Havsalar
Azizler	Hayirler
Batlıcancılar	Hayminiler
Bekçi aliler	Hocalar
Bilikler	İngilizler
Buldukler	İngilliler
Cabacılar	İresimler
Çamancılar	İsmail Efendiler
Çıvdırlar	Kabuğu kalınlar
Çiloğlanlar	Kara Aliler
Çopurlular	Kara Şabanlar
Çöpçüler	Karadayılar
Deli Fadimeler	Karaniler
Deli Osmanlar	Karavlar
Dığraklar	Kavallar
Dikdikler	Kazanlar
Dudasallılar	Keklikçiler

Kessaliler
 Kılılılar
 Kırıklılar
 Kırımoğulları
 Kıvrıklar
 Kırbıççılar
 Koca bıçaklar
 Koca Osmanlar
 Kör Aliler
 Köse Fadimesi
 Köseler
 Köşe şeytanlar
 Köşkerler
 Kulaklar
 Külcüler
 Male çavuşlar
 Miğriler
 Mozakbaşılar
 Niyazlar
 Onbaşılar
 Pertavaliler
 Pıskıllılar
 Salim öğretmenler
 Sallanbaçlar
 Samurlar
 Seyitler
 Sofular
 Sungurlar

Şevkatler
 Şükrü Efendiler
 Taflıoğullar
 Tarla kuşular
 Tereciler
 Tilkiciler
 Tombaklar
 Topbucular
 Uncu Aliler
 Yahyalar
 Yalaklar
 Yavan Aliler
 Yedi aylıklar
 Yeşil ağlar
 Yörükler

SONUÇ

Kıranardı, İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Kayseri ili, Melikgazi Kaymakamlığına bağlı, şehir merkezinin güneyinde, şehir merkezine 11 km uzaklıkta bulunan bir kasabadır. Yerleşim biriminin batısında Hisarcık Kasabası, doğusunda Akçakaya, Zincidere ve Endürlük Köyü, güneyinde Cebir Köyü, kuzeyinde ise Melikgazi İlçesi yer almaktadır.

Erciyes eteklerinde bulunan kasaba engebeli ve dağlık bir yapı arz eder. Yaylalar kasabanın güneyinde bulunmaktadır.

Kasaba sınırları içerisinde devamlı su taşıyan ırmak yada dere bulunmamaktadır. Yağışa bağlı su taşıyan Kıranardı Deresi ve Hisarcık Deresi (Deli Çay) en önemli drenajlarıdır. Derelerin yatak derinliklerinin fazla olmaması bölgenin eğiminin fazla olmasına bağlanmaktadır. Boşalım çabuk olmaktadır. Kıranardı Deresinde ilk bahar sellenmeler olmaktadır. Kasabanın yamaç üzerine kurulması, yer altı sularının kuzeye Kayseri Ovasına doğru akışı ve depolanması yer altı suyu seviyesinin çok aşağılarda olması nedeniyle yer altı sularından yeterince yararlanılamamaktadır. Kasabanın su ihtiyacını karşılamak için Tekir Göletinden yararlanılmakta ve Öküz Çukuru Göletinin yapımı devam etmektedir.

Kasabada, İç Anadolu Bölgesi'nin karakteristik iklimi olan step (bozkır) iklimi görülür. Bu iklim tipinde yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve kar yağışlıdır. Kasabada görülen iklim Kayseri merkezine göre yazları daha serin, kışları daha soğuk ve serttir. Bozkır ikliminden dolayı gece ve gündüz sıcaklıkları arasındaki farklılık oldukça yüksektir. Don olaylarına sıklıkla rastlanır. Kar yağışları Kasım ayının başlarından Nisan ayının ortalarına kadar devam etmektedir. En çok yağışı ilkbahar mevsiminde alır.

Kasabada step (bozkır) bitki örtüsü hakimdir. Yünlü Tepe, Aşağı Sarıkaya, Yukarı Sarıkaya, Murat Pınarı ve Kızılhelik ve Senir Tepesi bölgelerinde ağaçlandırma yapılmıştır. Kıranardı Kasabası Senir Mevkiinde bulunan ormanlık alanın 20 hektarlık bölümü kent ormanı konseptine uygun olarak düzenlenmiş ve halkın hizmetine sunulmuştur.

Kasabada jeolojik yapıyı Neojen`den günümüze kadar devam eden Erciyes Dağı volkanizması faaliyetine bağlı ürünler oluşturmaktadır.

Kıranardı hakkındaki mevcut en eski bilgiyi Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliyeden Müdevver Defteri Tapu Tahrir Defteri, 20vr. 23a; TD387, s.206 nolu 1500 tarihli bu vergi belgesinden öğrenmekteyiz. (Ek: 1)

Bu vergi belgesine göre Kıranardı karyesini Hamza Veled-i Mahmud Cim, Mehmed Veled-i Yusuf Cim, Yusuf Veled-i Mustafa Mim, Yusuf Veled-i Muhsin Mim`den oluşmaktaydı.⁵² Köyün hasıl-ı divanisi galle, resm-i çift, öşrü bağ, öşrü kovan ve bad-ı hava hasılı yekünü 432 akçe idi.

1520 yılı temettuat defterine göre Kıranardı malikanesi mülk ber muceb-i defter-i atik divanisi Yusuf Veled-i Mustafa Cim, Hacı Mehmed Veled-i Mehmed Cim, Taştımur Veled-i Sefer Kef`ten oluşmaktaydı. Hasılı öşr-i kovan 20, öşr-i bağat ve meyve 250, resm-i ganem 5, resm-i çift 84, öşr-i şair (arpa), öşr-i kendum (buğday), resm-i tapu ve bedestani 61, bad-ı hava 30, yekün 808 akçedir.⁵³

Kıranardı köyünde XVI. asrın başlarında arazinin tımar ve mülk arazi olmak üzere iki kısım olduğunu görüyoruz.

1831 yılında yapılan nüfus sayımı ile Kayseri Kazasına tabi köyler hakkında umumi bilgilere ulaşılabilir. Ancak nüfus sayım defterinde birkaç varak kaybolmuştur. Bu varakların içinde Kıranardı`ya ait olanlar da vardır. Fihristte olup; sayfaları olmayan köyler için fihristten yararlanarak çok az bir hata ile şu sonuca ulaşılmaktadır. Tahminlere göre Kıranardı`ya iki varak ayrılmıştır. Çoğunlukla bir varaka kırk hane kaydedilmiştir. Bir hanede de beş kişinin olduğu varsayılarak ($2 \times 40 = 80$) hane ve ($80 \times 5 = 400$) nüfusu olduğu sonucuna varılmıştır.⁵⁴

19. y.y içerisinde köy sınırları içerisinde yetişen cehri bitkisi halkının geçiminde rol oynar. Bu yüzyılın içerisinde Kayseri kazasında cehrilik oldukça gelişmiş ve gelir getiren bir tarım kolu olmuştur.

⁵² Cim evli, mim bekar anlamındadır.

⁵³ Başbakanlık Arşivi, 13874 Numaralı Temettuat Defteri.

⁵⁴ Hüseyin Cömert; Kayseri`de İlk Nüfus Sayımı 1831, Kayseri İl Özel İdare Yayınları, Kayseri 1993, s:VII.

Kıranardı, belediye olmadan önce Talas Bucağına bağlı bir köydür. Köyde Haziran 1966 tarihinde belediye kurulmuştur. Bu tarihten itibaren Talas Bucağından ayrılarak Kayseri ilinin merkeze bağlı belde belediyesi durumuna gelmiştir.

TBMM'nin 10.7.2004 tarihli çıkarmış olduğu 5216 sayılı büyük şehir belediyesi kanunu ile Kıranardı Belediyesi 1.1.2005 itibariyle Kayseri Büyükşehir Belediyesi sınırlarına dahil ilk kademe belediyesi olmuştur.

22.03.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 5747 sayılı Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki kanun" hükmü gereğince büyük şehir belediyesi ilk kademe belediyesi olan kasabanın belediye statüsü ortadan kalkmıştır. 5747 sayılı kanunun 2. maddesiyle 283 ilk kademe belediyelerinden biri olan kasabanın tüzel kişiliği kaldırılarak Melikgazi ilçesine bağlı mahalleye dönüştürülmüştür.

Kasabada 2 ilköğretim okulu, 1 sağlık evi, 1 postane ve 5 cami bulunmaktadır.

Kasabada üretilen tarım ürünleri ancak kendi içerisinde yeterli kalmaktadır. Herhangi bir şekilde dışa satım yapılmamaktadır. Çiftçilerin üretimi kendi ihtiyaçlarına göre olmaktadır. Yetiştirilen başlıca tarım ürünleri buğday, arpa ve çavdardır. Bağ, bahçe ve bostan tarımı oldukça gelişmiştir. Kasaba da her türlü meyve, sebze kaliteli ve lezzetli bir şekilde yetiştirilmektedir.

Ticaret kendi iç pazarına hizmet edecek şekildedir. El sanatlarından halı dokumacılığı gelişmiştir.

Kasaba sınırlarında bir perlit madeni bulunmaktadır ve bazı bölgelerinde kalay cevherleşmesine rastlanmaktadır.

Kayseri'ye bağlı diğer köy ve kasabalarda olduğu gibi, Kıranardı halkı da gelenek ve göreneklerine bağlı insanlardır. Günlük hayat Türk İslam kültürüne uygun olarak düzenlenmiştir. Birçok örfünü, adetini ve tarihi değerlerini korumakta ve devam ettirmektedirler.

BİBLİYOGRAFYA

- A. Nazif Efendi; Mirat.1 Kayseriyye (Kayseri Tarihi), Haz: Mehmet Palamutoğlu, Kayseri 1987.
- Arslan, İsmail H.; Ergün Yiğit; Pınar Özel ve Diğerleri; Endüstriyel Ham Maddeler Çalışma Grubu Raporu, Ankara 2001.
- Atilla, Zafer; T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Kayseri Yeşil Kuşak Projesi Kıranardı Ağaçlandırma Raporu.
- Aydoğan, Muhittin; 91/1 Numaralı Kayseri Şer'iyeye Sicili (H.1094.1095/M.1683.1684), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2002.
- Başbakanlık Arşivi Maliyeden Müdevver Defteri Tapu Tahrir Defteri 20vr. 23a; TD387.
- Başbakanlık Arşivi13874 Numaralı Temettuat Defteri.
- Beğenç, Cahit; Yöremiz ve Töremiz, İstanbul 1989.
- Boruz, Mehmet; Hisarcık Kasabası Ağzı, Atatürk Üniversitesi Lisans Bitirme Tezi, Erzurum 1975.
- Cömert, Hüseyin; Kayseri'de İlk Nüfus Sayımı 1831, Kayseri İl Özel İdare Yayınları, Kayseri 1993.
- Cömert, Hüseyin; "19. Yüzyıl Kayıtlarında Talas", III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (06.07 Nisan 2000), Kayseri 2000, s.85-99.
- Çelikesir, Hüseyin Ali; Kayseri Kıranardı İlave Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu, Kayseri 2002.
- Çördük, Selahaddin; 20/1 Numaralı Kayseri Şer'iyeye Sicili (H.1027/M.1617), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995.
- Dayıoğlu, Kadir; "Kayseri'nin Ticaret ve Sanayi Hayatı", Kayseri Ticaret Odası Dergisi, Aralık 2008, Kayseri s. 110-120.
- Deker, Yasemin; Hisarcık Kasabası, Lisans Tezi, Kayseri 2005.
- Demir, İsmet; Kayseri Temettuat Defteri III (Kaza Nahiye ve Köyler H.1250/M.1834), Kayseri Ticaret Odası Yayınları, Kayseri 1999.

- Deveci, Sefure; 55/2 Numaralı Kayseri Şer`iyye Sicili (H.1055/M.1645), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2002.
- Eren, Abdullah; Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yapım İşleri Daire Başkanlığı Kayseri Kadir Has Kent Ormanı Raporu, Kayseri 2007.
- Güngör, Erol; Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Ötüken Yayınları, İstanbul 1997.
- Halaçoğlu, Yusuf; XIV.XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, TTK, Ankara 1998.
- İmamoğlu, Vacit; Geleneksel Kayseri Evleri, Ankara 1992.
- İnbaşı, Mehmet; XVI. Yüzyıl Başlarında Kayseri, İl Kültür Müdürlüğü yayınları, Kayseri 1992.
- Jennigs, Ronald C.; The Erciyes Mounts In The Sixteenth Centruy.
- Karagöz, Mehmet;”XVIII.Asrın Başlarında Osmanlı İdari Taksimatı İçerisinde Kayseri`nin İdari Durumu”, I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (11.12 Nisan1996), Kayseri 1996, s.139-163.
- Kaski Faaliyet Raporu 2008.
- Kayseri İl Yıllığı 1968, Kayseri 1969.
- Kayseri Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü Bilgileri.
- Kayseri Ticaret Sicil Memurluğu Kayıtları.
- Kayseri.Hisarcık Tekir Göleti Planlama Raporu 1994, T.C. Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 1994.
- Kayseri.Melikgazi Kıranardı Öküzçukuru Göleti Planlama Raporu 2008, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 2008.
- Keskin, Mustafa; Kayseri Nüfus Müfredat Defteri (1831.1860), Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür yayınları, Kayseri 2000.
- Kıranardı Belediyesi Encümen Defteri, 1966-1967.
- Kıranardı Kasabası Belediye Dergisi, S.1, Kayseri Şubat 1999.

Şahan, Ömer; Kayseri İli Melikgazi İlçesi Kıranardı Kasabası İmar Planına Esas Olacak Jeolojik Etüt Raporu, İller Bankası Genel Müdürlüğü, 9. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 2001.

Sertoğlu, Midhat; Osmanlı Tarih Lügatı, İstanbul, 1986.

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü Teknik Bülteni, S. 68, Ankara Temmuz 1999

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü Konut Yapı Kooperatifi Ana Sözleşmesi Kayseri İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü 29.05 1996 Tarih ve 44 Sayılı Kooperatif Sözleşmesi.

Tuzcu, Ali; Karsu 2001 Kayseri Dünü Bugünü Takvimi.

Tümer, Fahri; “Köy Tetkikleri; Hisarcık Köyü”, Erciyes Kayseri Halkevi Dergisi, Kayseri, Mart 1938, s.27-30.

Yıldırım, Selahattin; Evren Yazgan; Ramazan Doğan; T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Kayseri Hisarcık Kıranardı Kalay Cevherleşmesi Maden Jeoloji Raporu.

Yıldız, Adem; 74/1 Numaralı Kayseri Şer`iyye Sicili (H.1077/M.1667), Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2000.

<http://www.haberx.com/Yazarlar/Ahmet.Rasim.Kucukusta/Subat.2009/DR.RIF.AKSEHIRLIOGLUNUN.ARDINDAN.aspx>

<http://www.kaski.gov.tr/tr/index.php>

<http://www.kiranardi.bld.gov.tr/>

İNDEKS

A

Ahmet Başpınar, 42, 122
Akçakaya,, 2, 23, 76
Anadolu, 1, 2, 6, 7, 18, 36, 76
Asar, 15

B

Belediye, 5, 12, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 34,
41, 54, 78, 96, 97, 98, 99
Bitki, 12

C. Ç

Cebir, 2, 15, 76, 93
Cehri, 19
Çanlı Kilise, 15, 111, 112, 113

D

Dağ, 3, 15
Dernekler, 31
Düğün, 45
Dürü, 45

E

Emrah Yiğit, 43
Endürlük, 2, 4, 6, 15, 19, 22, 27, 30, 38, 48,
50, 76
Erciyes, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 12, 15, 16, 18, 19,
30, 36, 49, 64, 76, 77, 80, 126

G

Gazi, 40, 43, 44
Gelenek, 48, 78
Gilaburu, 50
Gölet, 4, 5, 6, 109

H

Hakan Salma, 42, 122
Halı, 34, 35, 48, 66, 78, 96
Halk Edebiyatı, 61
Hedik, 40
Hisarcık, 2, 3, 4, 12, 15, 16, 23, 30, 31, 35,
36, 37, 45, 49, 65, 76, 79, 80, 81, 126

İ

İklim, 6, 13, 49, 76
İsmail Köse, 43

J

Jeoloji, 9, 36, 37, 81
Jeolojik, 1, 5, 7, 8, 77

K

kalay, 36, 37, 38, 78
Kalın, 46
Kayseri, 1, 2, 4, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 30, 31, 34,
35, 36, 37, 40, 42, 43, 48, 49, 50, 53, 65,
76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 90, 97, 126
Kent Ormanı, 12, 13, 79, 107, 109
Kıranardı, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12,
13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25,
28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 41,
42, 43, 44, 47, 48, 50, 53, 65, 76, 77, 78,
79, 80, 81, 85, 86, 90, 96, 97, 98, 99,
100, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 113,
114, 116, 117, 119, 121, 122, 123, 125
Kuyu, 53

Kültür, 1

M

Maden, 36, 37

Mehmet Kırım, 42, 121

Melikgazi, 2, 6, 7, 15, 29, 76, 78, 80, 126

Musa Koca, 42, 121

N

Nişan, 44, 45

Nüfus, 18, 19, 77, 85

O. Ö

Osmanlı, 1, 17, 18, 19, 20, 41, 42, 77, 80

Oyun, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60

Öküzçukuru Göleti, 5, 6, 80

Ölüm, 47, 61

Ömer Yalnız, 43

Örtme, 46

P

perlit, 38, 78

R

Recep Öz, 43

Roma, 15, 37

Ek 1 : BA MAD TD 20 vr. 23a; TD 387, s. 206

S. Ş

Seten, 33

Şehit, 40, 41, 42, 43

Şer`iyye Sicilleri, 20

Şerbet, 44

T

Talas, 4, 20, 25, 30, 50, 78, 79

Tandır, 52, 71

Tarım, 3, 6, 13, 19, 33, 48, 77, 78

Tekir Göleti, 4, 80, 102

Tepe, 17, 47, 65

Tımar,, 18

Ticaret, 28, 34, 53, 78, 79, 80, 90, 119

V

Vakıf, 31

Y

Yayla, 3, 31, 116

Z

Zincidere, 2, 76

Ek 2 : Kayseri Nüfus Müfredat Defteri 1831-1860⁵⁵

Kayseriyye ve havi olduğu kurasında mevcut ehl.i İslamından iki yüz kırk sekiz rız.i hazarından kırk dokuz ruz.ı Kasımına gelinceye kadar ba.nihade.i kehware.i vücud ve enfas.ı madudesi hudud.ı mukadderesine reside olarak (...) canib.i daru`l. hulud olan ricalin ceride.i icmalidir. Gurre.i Ramazan Sene 49. (Kayseri ve tabi köylerinde doğan ve ölenlerin listesi)					
Karye.i Kıranardı					
Sayf Deft	Vrk	Hane	Kimlik Bilgileri	Tevellüdü	Fevti
62	149	37	Halil İbrahim		15 C.E. 48
	„	„	Oğlu İbrahim	Gurre.i Recep 48	
	149	21	İmamzade Seyyid Ali		21 Receb 48
	149	7	Yamalık oğlu Osman		15 Ramazan 48
	„	„	Hafidi Ali		9 M. 49

Kayseri Sancağı dahilinde olup Ordu.yu Hümayunda vefat edenlerin ailelerine bağlanan maaşlar						
Kuraha.i Kayseriyye Karye.i Kıranardı						
Sayfa	Hane	Kimlik	Açıklama	Yaş	Şehriyesi	Saliyesi
8	9/3	Veli Mehmed oğlu Süleyman bin Süleyman	Zevcesi Fatıma	40	10 kuruş	120 kuruş
8	44/2	Abdurrahman oğlu Ahmet bin İbrahim	Kerimesi Hadime	8	10 kuruş	120 kuruş

İş bu bin iki yüz altmış iki senesi mah.ı Muharrem ibtidasından Zilhicce.i Şerif nihayetine değin 12 mah zarfında Kayseri kazası kurasında mevcut ehl.i İslamın tevellüd ve fevt olanlarının defter.i nüfusdan mahreç yoklama defteridir ki ber vech.i ati zikr ve beyan olundu. (Kayseri köylerindeki ehl.i İslamdan doğan ve ölnlerin listesi.)				
Karye.i Kıranardı				
Hane	Kimlik	Yaş	Açıklama	Tevellüd. Fevt
1/1	Orta boylu kumral sakallı Çiftçi Ömer bin Mehmed	40		Gurre.i Re 62
2/3	Oğlu Mehmed	3		Gurre.i M.62
10/1	Kumral Sakallı Çiftçi İsmail bin Mustafa	30	Tevellüdü Hasan	11...62
11/3	Çiftçi Halil İbrahim oğlu Ali	8		21 CE 62
22/2	Orta boylu ter bıyıklı İbrahim bin Salih	18		Gurre.i M. 62
23/1	Kumral bıyıklı Seyyid Ali bin Ali	22		7 C.E. 62

⁵⁵ Mustafa Keskin; Kayseri Nüfus Müfredat Defteri 1831.1860, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2000, s. 26.96.128.145.

27/4	Çerçi Mehmed`in oğlu Mustafa	6		17 R.A. 62
34/3	Orta boylu ter bıyıklı Muharrem bin Mustafa	17		15 C. E. 62
40/2	Orta boylu ter bıyıklı İrgat İbrahim bin Süleyman	18		11 Safer 62
49/1	Orta boylu ter bıyıklı babcı Ali`nin Hüseyin	20		5 Receb 62
51/1	Ak sakallıŞeyh Mehmed bin Mehmed	90		9 CE 62
52/1	Köse sakallıEmir Mehmed bin Emin	29		11 R.E. 62

Nefs.i Kayseriyye ve havi olduğu kurasında mevcut bulunan nüfus.ı ehl.i İslamdan iş bu altmış iki senesi ba. irade. i seniyye isimleri kura.i şer`iyeye isabet ederk silk.i askeriye dahil olan neferatın isim ve eşkal adedinin mübeyyin defteridir. (Kayseri ve köylerinde mevcut ehl.i İslamdan 1262 senesinde askeriye dahil olan neferlarrın isim listesidir.)

Karye.i Kıranardı

Sayfa	Hane	Kimlik	Yaş
60	15/3	Orta boylu kumral bıyıklı İbrahim bin Mehmed	22
	19/2	Orta boylu ter bıyıklı Adil bin Mustafa	22

Ek 3 : H.1250/M.1834 Tarihli Temettuat Defterine Göre Kıranardı Köyü

23 24 حاجی مراد و حاجی عمر بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۱۷۷۵	11 19 بکر و حاجی محمد بیضیه ۱۴۰	18 18 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۷۰۰
33 34 خان و حاجی حسین بیضیه ۱۴۵	32 32 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۱۴۵ ۱۴۵ ۴۴۵	30 30 خان و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۱۴۵ ۱۴۵ ۴۴۵
43 44 یما و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۱۴۵ ۱۴۵ ۴۴۵	40 40 طوب و حاجی محمد بیضیه ۶۰	36 36 ولی و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۱۴۹۵
48 48 کفه و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۱۴۵ ۱۴۵ ۴۴۵	47 47 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۱۴۹۵	45 45 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۵۰ ۱۴۹۵
55 55 حسین و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵	51 51 حاجی و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵	41 41 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵
59 59 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵	58 58 کون و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵	57 57 کون و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵
		17 17 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵
		16 16 حاجی و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵
		11 11 قزاق و حاجی محمد بیضیه و بیاضیه ۴۵۰ ۴۵۰ ۴۴۵

قران ارضی قریه سنه ۱۲۵۰ اسلامه

امیر علی طوق خلیج
قزاق و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

خالد و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

موسی و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

17
17
قزاق و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

16
16
حاجی و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

11
11
قزاق و حاجی محمد
بیضیه و بیاضیه
۴۵۰ ۴۵۰
۴۴۵

107 ۱۰۷ بکری بیشانه بیشانه ۱۰۵	103 ۱۰۳ ماهی خاکی بیشانه بیشانه ۱۰۰	102 ۱۰۲ فرزانی بیشانه بیشانه ۱۰۰	407 62 ۶۲ بیشانه بیشانه ۱۰۰	61 ۶۱ بیشانه بیشانه ۱۰۰	60 ۶۰ بیشانه بیشانه ۱۰۰
110 ۱۱۰ بیشانه بیشانه ۱۰۰	109 ۱۰۹ بیشانه بیشانه ۱۰۰	108 ۱۰۸ بیشانه بیشانه ۱۰۰	69 ۶۹ بیشانه بیشانه ۱۰۰	65 ۶۵ بیشانه بیشانه ۱۰۰	64 ۶۴ بیشانه بیشانه ۱۰۰
115 ۱۱۵ بیشانه بیشانه ۱۰۰	114 ۱۱۴ بیشانه بیشانه ۱۰۰	112 ۱۱۲ بیشانه بیشانه ۱۰۰	77 ۷۷ بیشانه بیشانه ۱۰۰	76 ۷۶ بیشانه بیشانه ۱۰۰	73 ۷۳ بیشانه بیشانه ۱۰۰
131 ۱۳۱ بیشانه بیشانه ۱۰۰	124 ۱۲۴ بیشانه بیشانه ۱۰۰	119 ۱۱۹ بیشانه بیشانه ۱۰۰	86 ۸۶ بیشانه بیشانه ۱۰۰	85 ۸۵ بیشانه بیشانه ۱۰۰	81 ۸۱ بیشانه بیشانه ۱۰۰
136 ۱۳۶ بیشانه بیشانه ۱۰۰	135 ۱۳۵ بیشانه بیشانه ۱۰۰	132 ۱۳۲ بیشانه بیشانه ۱۰۰	89 ۸۹ بیشانه بیشانه ۱۰۰	88 ۸۸ بیشانه بیشانه ۱۰۰	87 ۸۷ بیشانه بیشانه ۱۰۰
144 ۱۴۴ بیشانه بیشانه ۱۰۰	142 ۱۴۲ بیشانه بیشانه ۱۰۰	137 ۱۳۷ بیشانه بیشانه ۱۰۰	95 ۹۵ بیشانه بیشانه ۱۰۰	94 ۹۴ بیشانه بیشانه ۱۰۰	93 ۹۳ بیشانه بیشانه ۱۰۰
152 ۱۵۲ بیشانه بیشانه ۱۰۰	151 ۱۵۱ بیشانه بیشانه ۱۰۰	148 ۱۴۸ بیشانه بیشانه ۱۰۰	101 ۱۰۱ بیشانه بیشانه ۱۰۰	100 ۱۰۰ بیشانه بیشانه ۱۰۰	96 ۹۶ بیشانه بیشانه ۱۰۰

H.1250/M.1834 Tarihli Temettuat Defterine Göre Kıranardı Köyü⁵⁶

Hane No	Mükellefin Adı	Mal Cinsi	Adet	Kıymeti	Yekün
1	Emir Ali Torunu İbrahim Efendi (İmam)	Hane	1	250	
		Bahçe	1	400	
		Bağ	1	400	
		Tarla	1	450	
4	Halil İbrahimioğlu Osman (1.Muhtar)	Çehrilik	1	500	2000
		Hane	1	200	
		Bağ	1	220	
		Bağ	1	300	
		Tarla	1	200	
		Çehrilik	1	250	1170
7	Musaoğlu Ali (2.Muhtar)	Hane	1\2	125	
		Bağ	1\2	50	
		Bahçe	1\2	90	
		Tarla	1\2	200	465
16	Hacı Hüseyinoğlu Ali	Hane	1	60	
		Bahçe	1	150	210
17	Kara Musa torunu Musa	Hane	1\2	100	
		Bağ	1\2	50	
		Bahçe	1\2	250	
		Tarla	1\2	150	
		Çehrilik	1\2	150	700
18	Kardeşi Ali	Hane	1\2	100	
		Bağ	1\2	50	
		Bahçe	1\2	250	
		Tarla	1\2	150	
		Çehrilik	1\2	150	700
19	Bekiroğlu Mehmet	Hane	1	120	
23	Hacı Ömeroğlu Hacı Ömer	Hane	1	250	
		Bahçe	1	500	
		Bağ	1	75	
		Tarla	1	350	
		Çehrilik	1	600	1775
30	Aşık Mustafaoğlu Halil İbrahim	Hane	1\2	100	
		Çehrilik	1\2	125	225
32	Kardeşi Hacı	Hane	1\2	100	
		Çehrilik	1\2	125	225
33	Hatunoğlu Hüseyin	Hane	1	60	
36	Deli Mehmetoğlu Süleyman	Hane	1	250	
		Bahçe	1	500	
		Bağ	1	200	
		Tarla	1	120	
		Çehrilik	1	225	1295
40	Topsakal Halil İbrahim	Hane	1	60	
43	Yamalıoğlu Mustafa	Hane	1	180	
		Bağ	1	250	
		Çehrilik	1	450	880

⁵⁶ İsmet Demir; Kayseri Temettuat Defteri III (Kaza Nahiye ve Köyler H.1250/M.1834), Kayseri Ticaret Odası Yayınları, Kayseri 1999, s: 575.583.

45	Karsandioğlu Murtaza	Hane	1\2	60	
		Bahçe	1\2	20	
		Bağ	1\2	75	
		Tarla	1\2	75	
		Çehrilik	1\2	100	330
47	Kardeşi Eyüp	Hane	1\2	60	
		Bahçe	1\2	20	
		Bağ	1\2	75	
		Tarla	1\2	75	
		Çehrilik	1\2	100	330
48	Kefeli Hasanoğlu Mehmet	Hane	1\2	180	
		Bahçe	1\2	200	
		Tarla	1\2	300	
		Çehrilik	1\2	100	780
49	Kardeşi Hüseyin	Hane	1	180	
		Bahçe	1	200	
		Tarla	1\2	300	
		Çehrilik	1\2	100	780
51	Hacı Hüseyinoğlu Mehmet	Hane	1	120	
		Bahçe	1	300	
		Bağ	1	150	
		Tarla	1	250	
		Çehrilik	1	200	
55	Haytaoğlu Ömer	Hane	1	180	
		Bahçe	1	300	
		Bağ	1	200	
		Tarla	1	200	
		Çehrilik	1	350	1230
57	Kör Yusufuğlu Osman	Hane	1	60	
58	Gök Ali oğlu Mehmet	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	75	
		Tarla	1\4	125	
		Çehrilik	1\4	50	300
59	Kardeşi İbrahim	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	125	
		Tarla	1\4	125	
		Çehrilik	1\4	50	300
60	Diğer Kardeşi Salih	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	75	
		Tarla	1\4	125	
		Çehrilik	1\4	50	300
61	Kardeşi Salih	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	75	
		Tarla	1\4	125	
		Çehrilik	1\4	50	300
62	Feyzullahoğlu Seyit	Hane	1	250	
		Bahçe	1	200	
		Bağ	1	75	400
65	Genç Alioğlu Ahmet	Hane	1	125	
		Bahçe	1	250	
		Çehrilik	1	125	500
29	Süleymanoğlu Musa	Hane	1	125	
		Bahçe	1	250	

		Bağ	1	30	
		Çehrilik	1	125	
		Tarla	1	125	655
70	İsmailoğlu Mustafa	Hane	1\2	60	
		Bağ	1\2	75	135
73	Kardeşi Mehmet	Hane	1\2	60	
		Bağ	1\2	75	135
76	Hadım Osman	Hane	1	120	
		Bahçe	1	220	
		Tarla	1	200	540
77	Kör Yusuf oğlu Kara Ahmet	Hane	1	50	
81	Kaviloğlu Salih	Hane	1	120	
		Tarla	1	120	240
85	Süleyman Ağa	Hane	1	100	
		Bahçe	1	300	
		Bağ	1	120	
		Çehrilik	1	100	620
86	Çillioğlu Seyit	Hane	1\3	40	
		Bahçe	1\3	50	90
87	Kardeşi Selahattin (Yetim)	Hane	1\3	40	
		Bahçe	1\3	50	90
88	Diğer Kardeşi Abit (Yetim)	Hane	1\3	40	
		Bahçe	1\3	50	90
89	Deli Mehmet oğlu Musa	Hane	1	125	
		Bahçe	1	300	
		Tarla	1	300	
		Çehrilik	1	300	1025
93	Kara Ahmet oğlu Süleyman	Hane	1\3	50	
		Bahçe	1\3	150	
		Bağ	1\3	25	
		Tarla	1\3	75	300
94	Kardeşi Mehmet	Hane	1\3	50	
		Bahçe	1\3	150	
		Bağ	1\3	25	
		Tarla	1\3	75	300
95	Çoban Ali	Hane	1	60	
		Bahçe	1	150	
		Bağ	1	200	
		Tarla	1	150	560
96	Fakihoğlu Ali	Hane	1	60	
		Bahçe	1	60	
		Tarla	1	150	
100	Hanefi Osman oğlu İbrahim	Hane	1\2	60	
		Bahçe	1\2	130	
		Tarla	1\2	80	280
101	Emmizadesi Nebi	Hane	1\4	30	
		Bahçe	1\4	65	
		Tarla	1\4	40	135
102	Kardeşi İbrahim	Hane	1\4	30	
		Bahçe	1\4	65	
		Tarla	1\4	40	
103	Hacı Ali oğlu Mehmet	Hane	1	120	
		Bahçe	1	300	

		Tarla	1	100	
		Çehrilik	1\2	300	820
107	Yeğeni Mehmet	Hane	1	30	
		Bahçe	1	125	
		Bağ	1	30	175
108	Cebir Mehmetoğlu Mustafa	Hane	1\3	50	
		Bağ	1\3	150	
		Tarla	1	80	280
109	Seyitoğlu Feyzullah	Hane	1	120	
		Bahçe	1	500	
		Bağ	1	150	
		Çehrilik	1	75	1520
110	Gusuloğlu Ali	Hane	1\3	60	
		Bahçe	1\3	65	
		Tarla	1\3	80	205
112	Kardeşi Mehmet	Hane	1\3	60	
		Bağ	1\3	65	
		Tarla	1\3	80	205
114	Diğer Kardeşi Osman	Hane	1\3	60	
		Bahçe	1\3	65	
		Tarla	1\3	80	205
115	Osman Ağaoğlu Osman	Hane	1	120	
		Bahçe	1	900	
		Bağ	1	50	
		Tarla	1	200	1270
119	Fakihoğlu Mehmet Ağa	Hane	1	130	
		Bahçe	1	175	
		Tarla	1	500	805
124	Yalınizoğlu Ahmet Efendi	Hane	1	100	
		Bahçe	1	100	
		Bağ	1	250	450
131	Haliloğlu Ali	Hane	1\4	45	
		Bahçe	1\4	150	
		Bağ	1\4	30	
		Tarla	1\4	150	
		Çehrilik	1\4	140	515
133	Kardeşi Ömer	Hane	1\4	45	
		Bahçe	1\4	150	
		Bağ	1\4	30	
		Tarla	1\4	150	
		Çehrilik	1\4	140	515
135	Diğer Kardeşi İbrahim	Hane	1\4	45	
		Bahçe	1\4	150	
		Bağ	1\4	30	
		Tarla	1\4	150	
		Çehrilik	1\4	140	515
136	Kardeşi Mehmet	Hane	1\4	45	
		Bahçe	1\4	150	
		Bağ	1\4	30	
		Tarla	1\4	150	
		Çehrilik	1\4	140	515
137	Hacı Mehmet Ağa	Hane	1	250	
		Bahçe	1	450	

		Bağ	1	300	
		Tarla	1	300	
		Çehrilik	1	200	1500
142	Hacı Osmanoğlu İbrahim	Hane	1	225	
		Bahçe	1	275	
		Bağ	1	150	
		Tarla	1	450	
		Çehrilik	1\2	125	1225
144	Everekliolu Mustafa	Hane	1	225	
		Bahçe	1	275	
		Bağ	1	150	
		Tarla	1	450	
		Çehrilik	1\2	125	1225
148	Hasan Alioğlu Ahmet	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	50	
		Çehrilik	1\4	100	200
151	Kardeşi Hasan	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	50	
		Çehrilik	1	100	200
152	Kardeşi Mehmet	Hane	1\4	50	
		Bahçe	1\4	50	
		Çehrilik	1	100	200
153	Karaca Mustafa	Hane	1	100	
155	Öksüzöğlu Osman	Hane	1	100	
		Bahçe	1	250	
		Bağ	1	50	
		Çehrilik	1	200	600
163	Kocaoğlanoğlu Mehmet	Hane	1	120	
		Bağ	1	150	
		Tarla	1	50	320
164	Kulak Alioğlu Ali	Hane	1\3	60	
		Bahçe	1\3	200	
		Çehrilik	1\3	100	360
167	Kardeşi Mustafa	Hane	1\3	60	
		Bahçe	1\3	200	
		Çehrilik	1\3	100	360
169	Diğer Kardeşi Seyit	Hane	1\3	60	
		Bahçe	1\3	200	
		Çehrilik	1\3	100	360
170	Abdurrahmanoğlu Selahattin	Hane	1\3	35	
		Bahçe	1\3	80	
		Tarla	1\3	75	190
171	Kardeşi Şeyh Mehmet (Yetim)	Hane	1\3	35	
		Bahçe	1\3	80	
		Tarla	1\3	75	190
172	Çolak Memiş	Hane	1	250	
		Bahçe	1	175	
		Bağ	1	175	
		Tarla	1	1000	
		Çehrilik	1\2	1000	2600
176	Kocaoğlanoğlu İsmail (Ama)	Hane	1	120	
		Bahçe	1	150	
		Bağ	1	150	

180	Kardeşi Mehmet	Tarla	1	50	470
		Hane	1	100	
		Bahçe	1	150	
		Tarla	1	100	
		Çehrilik	1	400	750
185	Kardeşi Koca Ali	Hane	1	180	
		Bahçe	1	200	
		Bağ	1	200	
		Çehrilik	1	200	
		Tarla	1	400	1280
190	Hacı Ömeroğlu Alioğlu Nuh (Yetim)	Hane	1\2	90	
		Bahçe	1\2	150	
		Bağ	1\2	75	
		Çehrilik	1\2	150	
		Tarla	1\2	150	615
191	Hacı Ömeroğlu Mustafa	Hane	1\2	90	
		Bahçe	1\2	150	
		Bağ	1\2	75	
		Çehrilik	1\2	150	
		Tarla	1\2	150	615
193	Hinti Emir	Hane	1	60	
		Bağ	1	150	
		Çehrilik	1	50	260
195	Feyzullahoğlu Emin	Hane	1\2	50	
		Bahçe	1\2	125	
		Bağ	1\2	150	
		Çehrilik	1\2	300	
		Tarla	1\2	100	725
199	Yeğeni Mustafa	Hane	1\3	15	
		Bahçe	1\3	40	
		Bağ	1\3	50	
		Çehrilik	1\3	100	
		Tarla	1\2	50	255
200	Yeğeni Hamza	Hane	1\3	15	
		Bahçe	1\3	40	
		Bağ	1\3	50	
		Çehrilik	1\3	100	
		Tarla	1\2	50	255

Hane Sayısı:84 Emlakın Yekün Kıymeti 45605

Ek 4 : Kıranardı Belediye Başkanları

Ahmet Fidan 1966-1968

1966 yılında Güven Partisinden kasabanın ilk belediye başkanı seçilmiştir. 1962-63 yıllarında köy muhtarı iken köye ilk kez elektrik hattının getirilmesini sağlamıştır. İlkokul mezunudur. Esnaflık yapmış ve Sümer Fabrikasında çalışmıştır. 1928 yılında Kıranardı`da doğmuş ve 1976 yılında vefat etmiştir.

Mehmet Altıntop 1968-1971

1968 yılında Adalet Partisinden belediye başkanı seçilmiştir. Kasabanın ilk belediye hizmet binasını yaptırmış ve kasabanın ilk kez imar ve kadastro çalışmalarını başlatmıştır. İlkokul mezunudur. Din görevlisi olarak uzun süre görev yapmış ve halı imalatı ile iştigal etmiştir. 1932 yılında Kıranardı`da doğmuştur.

Hasan Şahin 1971-1973

1971 yılında Adalet Partisinden belediye başkanı seçilmiştir. Kasabanın imar ve kadastro çalışmalarının bitirilmesini sağlamıştır. İlkokul mezunudur. D.S.İ. XII. Bölge Müdürlüğü`nde makine bakımcısı olarak çalışmış ve oradan emekli olmuştur. 1937 Kıranardı doğumludur.

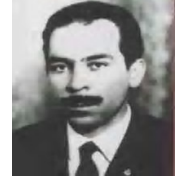

Mehmet Aydın 1973-1980

1973 yılında Milli Selamet Partisinden belediye başkanı seçilerek iki dönem başkanlık yapmıştır. Kasabanın Cumhuriyet Meydanının yapılmasını ve sosyal tesislerin inşasını gerçekleştirmiştir. İlkokul mezunudur. Çeşitli iş kollarında esnaflık yapmıştır. 1941 Kıranardı doğumludur.

Ahmet Duru 1981-1982

12 Eylül 1980 İhtilali`nde belediye başkanının görevden alınmasından sonra Kıranardı belediye başkanlığına kısa sürelerde birkaç kişi atanmış ve daha sonra Kayseri Vergi Dairesi müdürlüğü görevi ile birlikte 2 yıl boyunca Ahmet Duru bu görevi de sürdürmüştür.

Mustafa Küçük 1982.1984

1980 İhtilali ile Ahmet Duru`dan sonra Kıranardı belediye başkanlığına atanmıştır. Hava İkmal Bakım merkezinin tesviye bölümünden emekli olmuştur. İşçi sendikası baş temsilciliği yapmıştır. Ortaokul mezunudur. 1933 Kıranardı doğumludur ve 1996 yılında vefat etmiştir.

Duran Güllü 1984.1989

1984 yılında Doğru Yol Partisinden belediye başkanı seçilmiştir. Yeni belediye hizmet binasını yaptırmıştır. Çeşitli kuruluşlarda yöneticilikte bulunmuş ve Karayolları 6. Bölge Müdürlüğünde kepçe operatörlüğü yapmış, spor faaliyetlerinde bulunmuştur. Ortaokul mezunudur. 1944 Kıranardı doğumludur.

Tahsin Aydın 1989-1999

1989 yılında bağımsız aday olarak belediye başkanlığına seçilmiştir. 1994 yılında Anavatan Partisinden belediye başkanlığına yeniden seçilmiştir. Kasabada ilk kez toplu konut yapımını başlatmıştır. Nakliye işleri ile iştigal etmektedir. İlkokul mezunudur. 1948 Kıranardı doğumludur.

Asım Dilbaz 1999-2004

1999 yılında Doğru Yol Partisinden belediye başkanı seçildi. Kasabanın su ihtiyacının karşılanması amacıyla Öküzçukru Göletinin yapımını başlatmasını sağlamıştır. Kasabada 220 Ha alanın ağaçlandırılmasını sağlamıştır. İlkokul eğitimini Kıranardı'da tamamladıktan sonra 1959.60 yıllarında Merzifon 1. Astsubay Hazırlama Ortaokuluna gitti, Mersin ve Konya astsubay okullarında okuduktan sonra 1964 yılında İstanbul İstihkam okuluna gitmiş ve 1966 yılında mezun olmuştur. Çeşitli askeri birliklerde görev yaptıktan sonra 1989 yılında Sapanca'dan emekli olmuştur. 01. 04.1947 Kıranardı doğumludur.

İsmail Bağcı 2004-2008

2004 yılında Adalet ve Kalkınma Partisinden belediye başkanı seçildi. Yüksek öğrenim işletme mezunudur. Özel sektörde bir süre görev yaptıktan sonra D.S.İ. XII.Bölge Müdürlüğünde çeşitli birimlerde yöneticilik yapmıştır. 1952 yılında Kıranardı'doğmuş ve 2008 yılında vefat etmiştir.

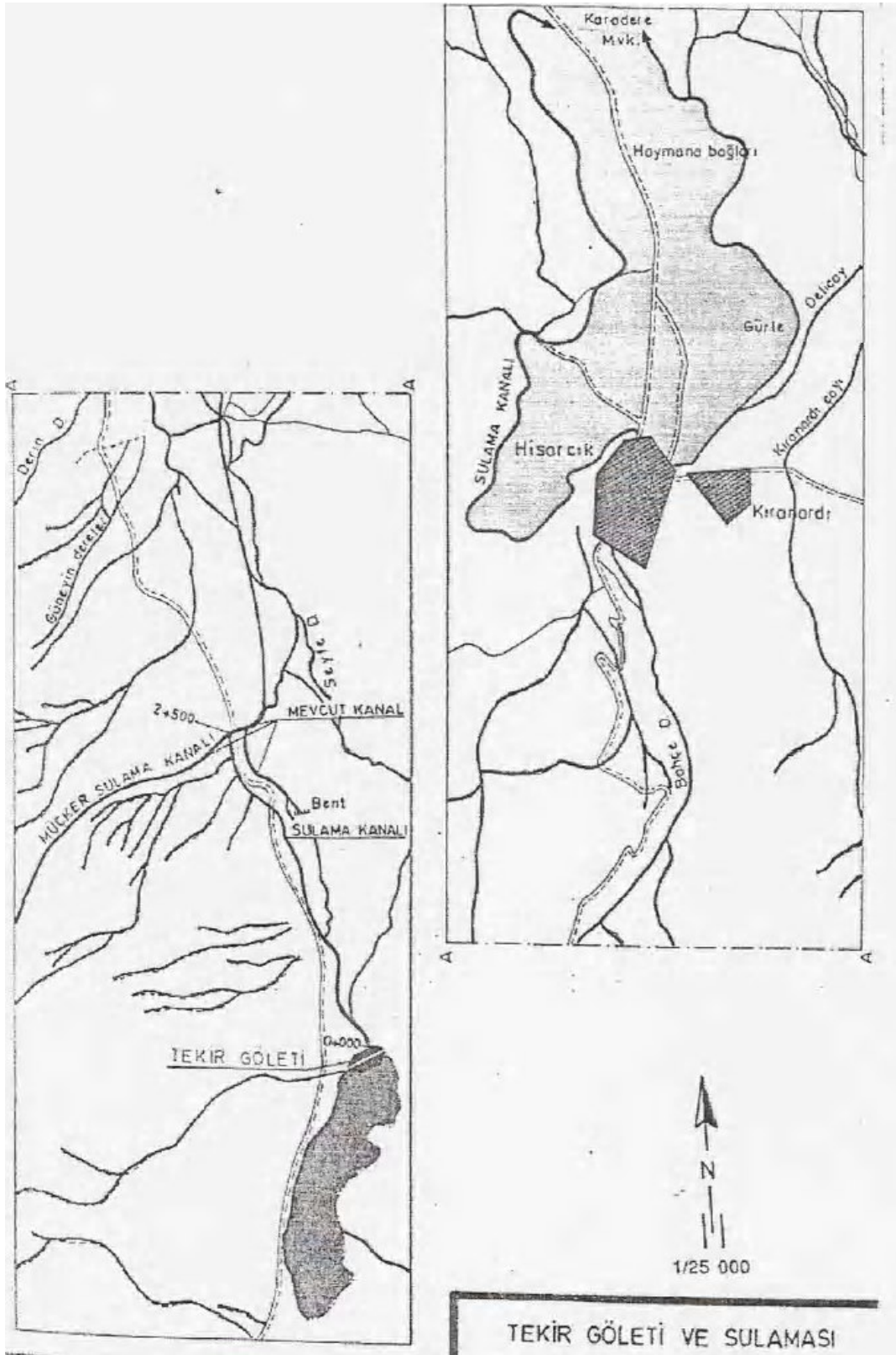
Rıdvan İlkaya 2008-2009

Belediye başkanı İsmail Bağcı'nın vefatı üzerine belediye meclis üyesi iken meclis üyeleri arasında yapılan oylama sonucunda 2009 yılı mahalli seçimlerine kadar belediye başkanlığı görevini yürütmüştür. Ortaokul mezunudur. Ticaretle uğraşmıştır. 1966 Kırınardı doğumludur.

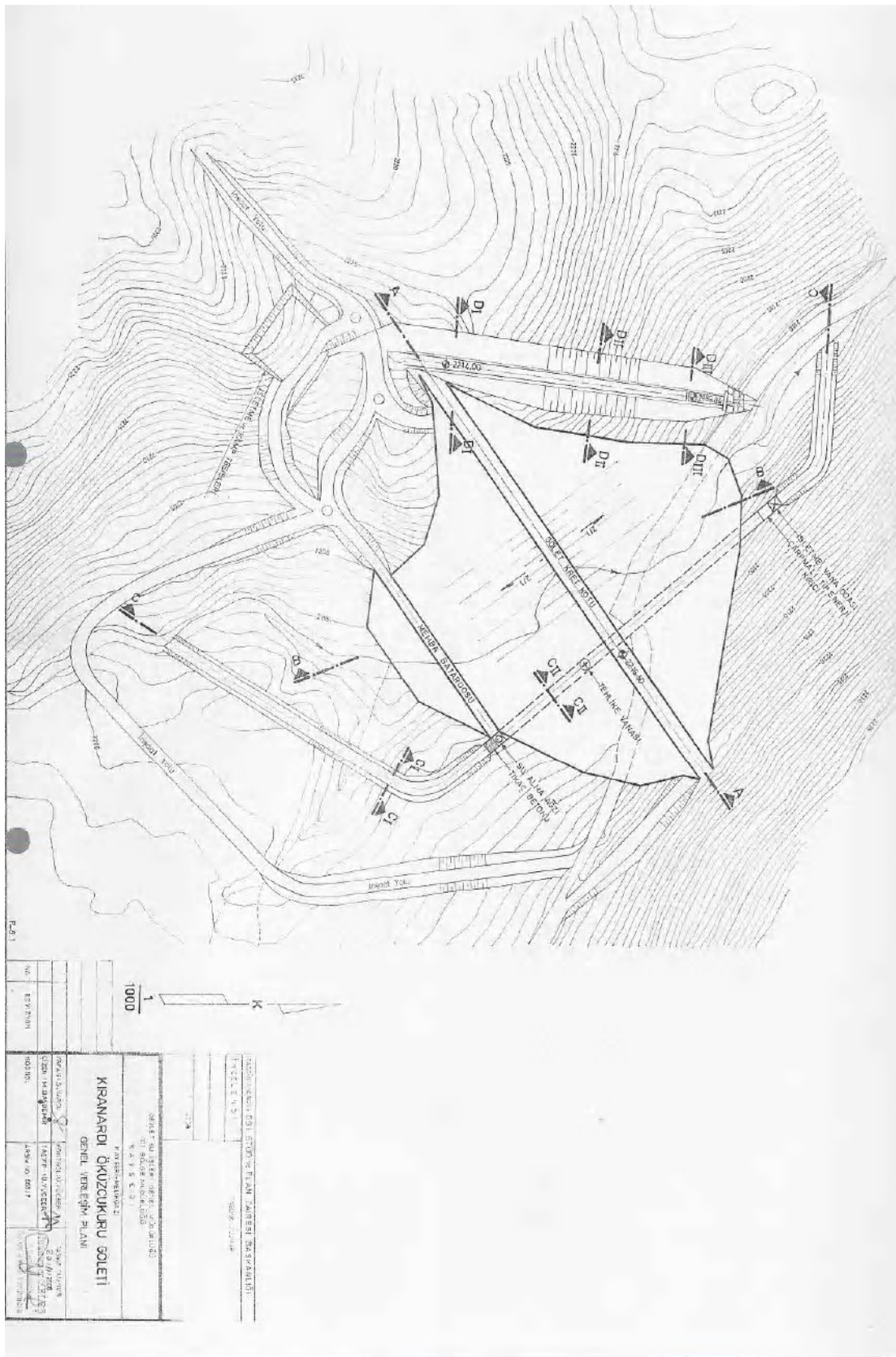
Harita 2 : Kırnardı Kasabası Uydu Haritası

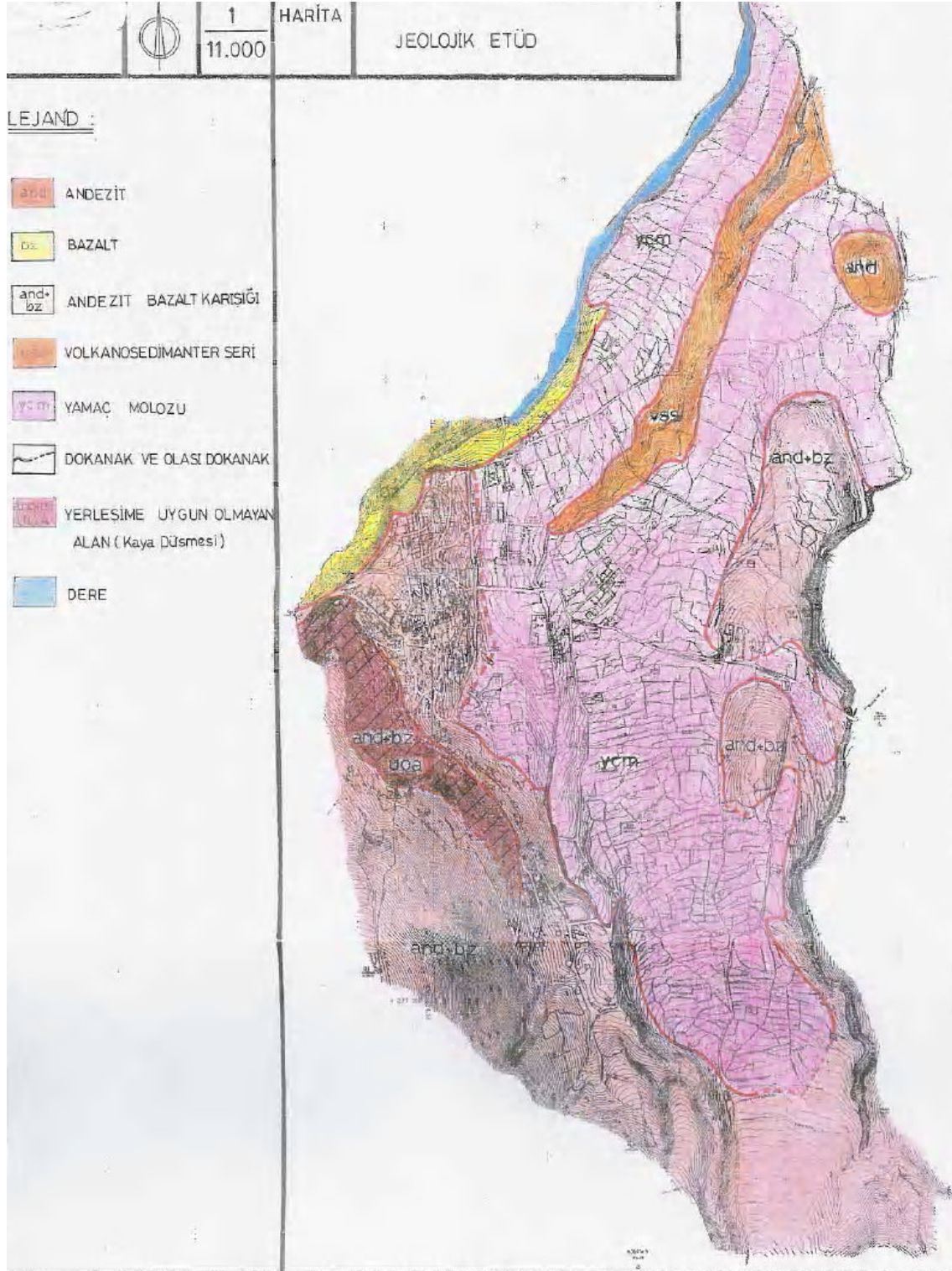
Harita 3 : Tekir Göleti ve Sulama Alanları

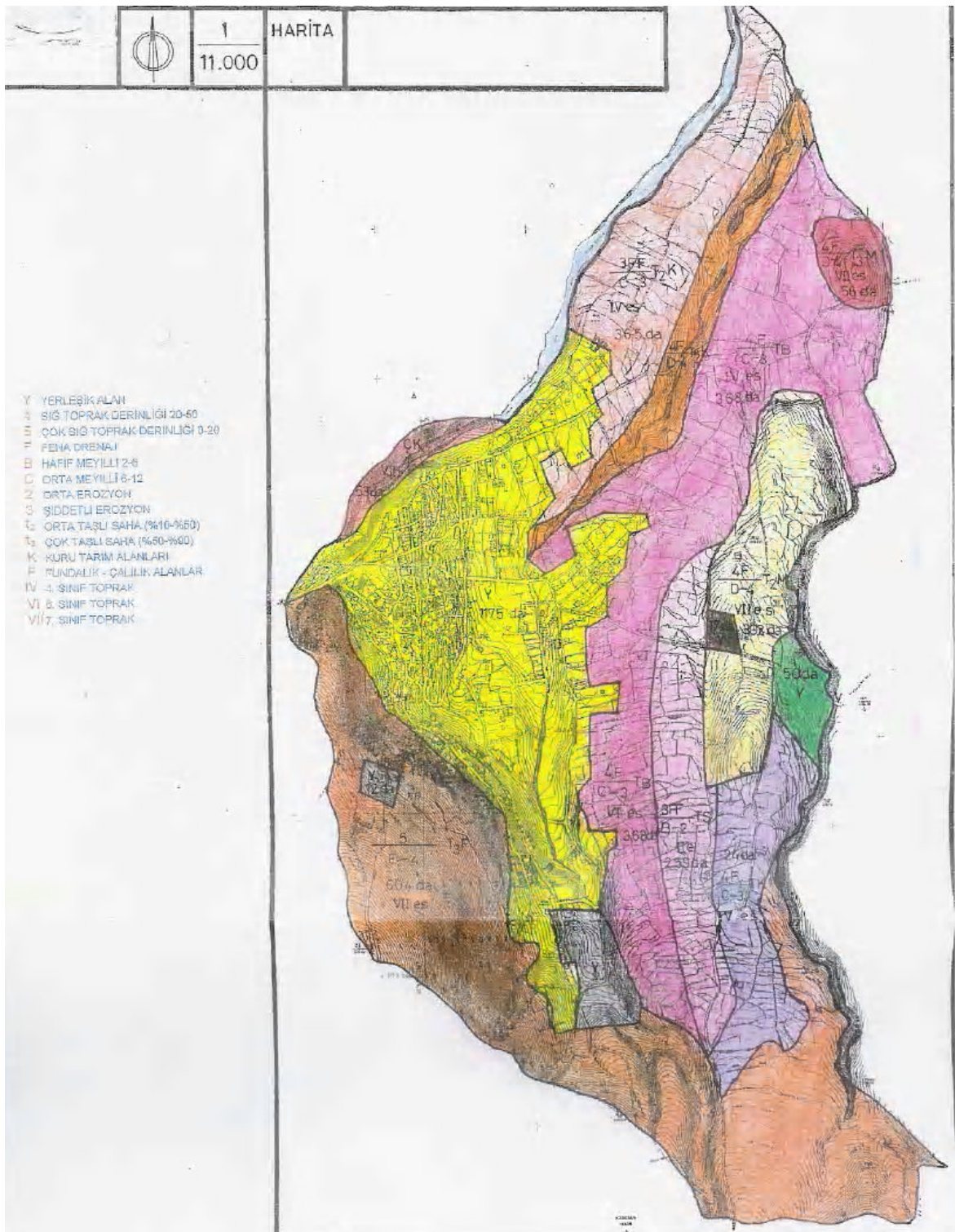
Harita 4 : Öküzçukuru Göleti

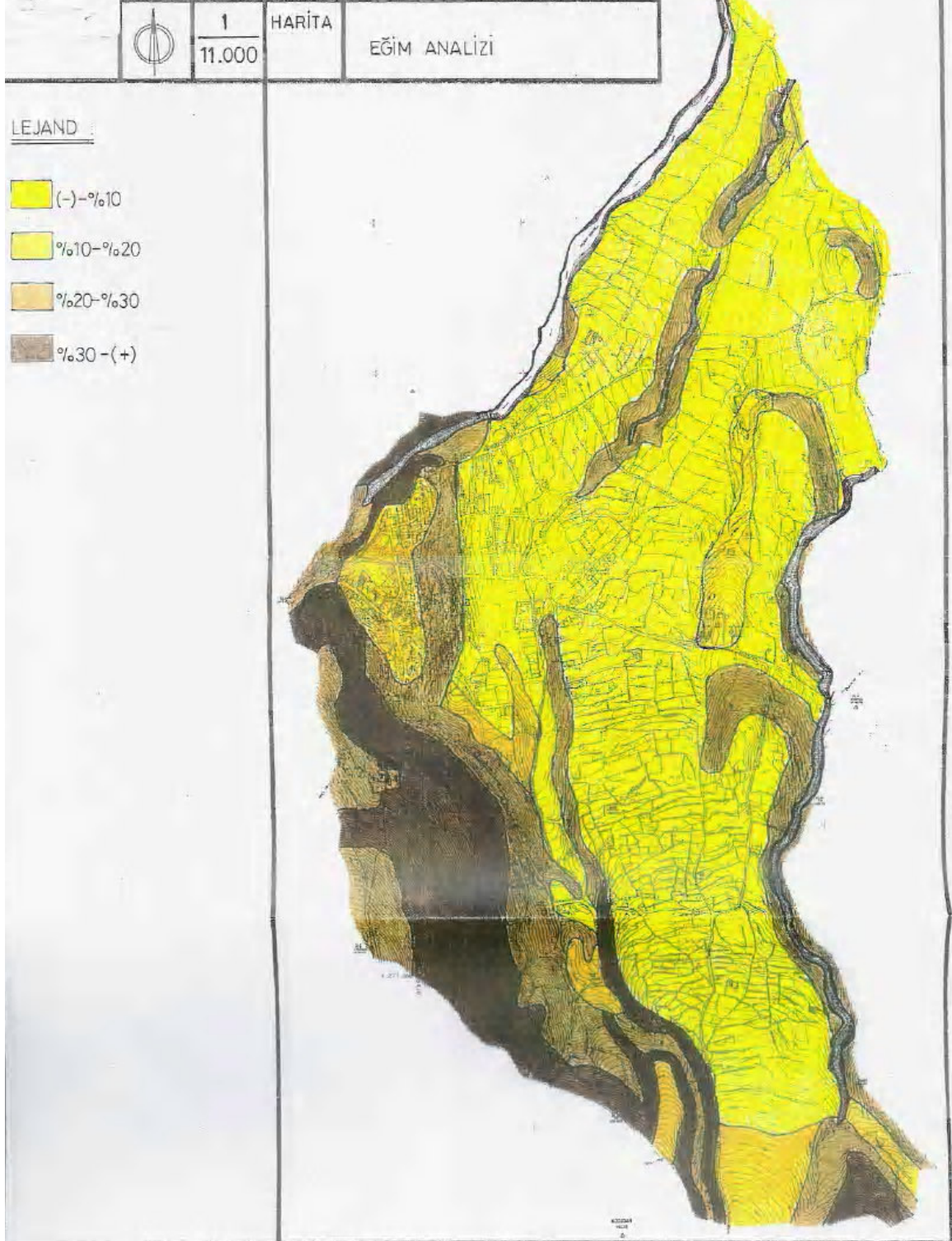
Harita 5 : Kırnardı Kasabası Jeolojik Etüt Haritası

Harita 6 : Kiranardı Kasabası Toprak Analiz Haritası

Harita 7 : Kırnardı Kasabası Eğim Analiz Haritası

Harita 8 : Kırnardı Kent Ormanı

Resimler

Resim 1 : Kırnardı Kasabası Genel Görünümü

Resim2.a : Öküz Çukuru Göleti Çaylak Çukuru Alanı

Resim 2.b : Öküz Çukuru Gölet Alanı Aks Kısmı

Resim 3 : Ormanlık Alanlar, Senir Tepesi ve Kadir Has Kent Ormanı

Resim 3.b : Arif Akşehirlioğlu'na Ait Bahçede Bulunan Toros Sediri

Resim 4.a : anlı Kilise Mağara Giriş Alanı

Resim 4.b : anlı Kilise Mağara Girişİ

Resim 4.c : anlı Kilise Mağarası Kilit Taşı

Resim 4.d : anlı Kilise Yerleşim Harabeleri

Resim 4.e : anlı Kilise Yerleşim Harabeleri

Resim 5 : Kiranardı Belediye Binası

Resim 6 : Kırnardı Kasabası İlköğretim Okulu

Resim 7 : Kani Arıkan İlköğretim Okulu

Resim 8 : Sebahat Köseoğlu Sağlık Evi

Resim 9 : Fatih Camii

Resim 10 : Kıranardı Meydan Camii

Resim 11 : Yayla Yolu Camii

Resim 12 : Yeşil Camii

Resim 13 : Kırnardı Kooperatif Evleri Bölgesindeki Cami İnşası

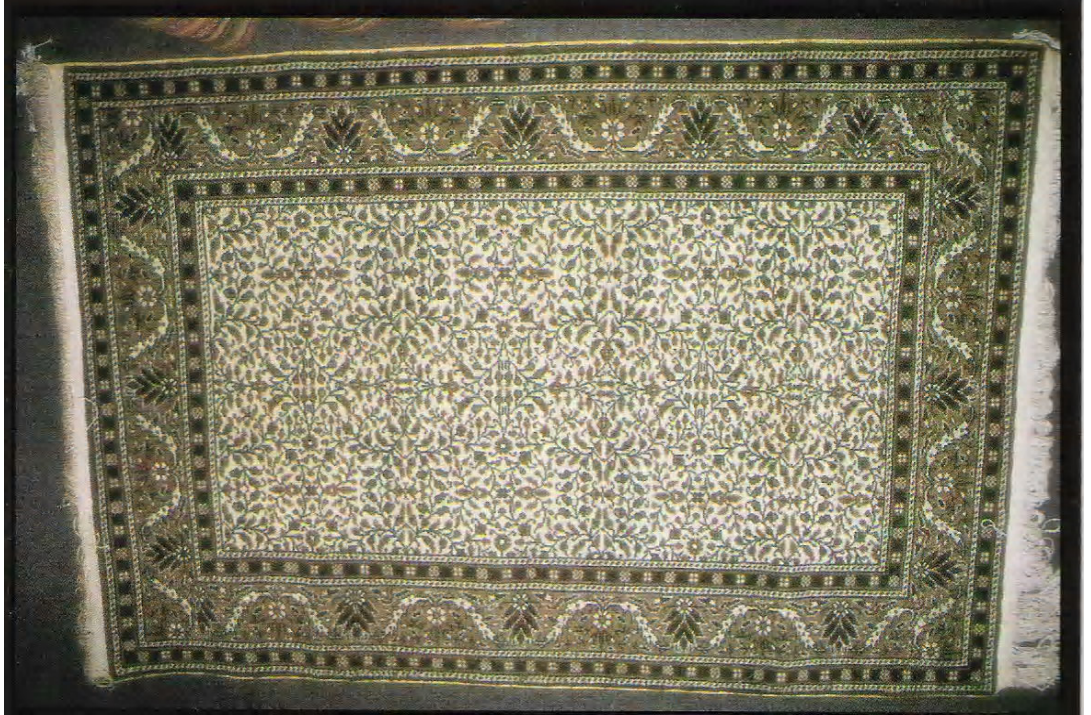
Resim 14 : Seten

Resim 15 : Kiranardı Kasabasında Ticaret Alanları

Resim 16.a: Renkli ve Göbekli Halı

Resim16.b: Naturel ve Çiçekli Halı

Resim 17 : Kıranardı Kasabası Ağbayır Sırtları Perlit Madeni

Resim 18 : Şehit Mehmet Kırım'ın Kabri

Resim 19 : Şehit Musa Koca Kabri

Resim 20 : Şehit Ahmet Başpınar Kabri

Resim 21 : Şehit Hakan Salma Kabri

Resim 22 : Kırnardı Kasabası Mezarlığı

Resim 23 : Kiranardı Eski Evleri

Resim 24 : Arif Akşehirlioğlu'na Ait Olan Kasabanın Tek Konağı ve Örtmesi

Resim 25 : ıkırlı Kuyu

Resim 26 : Kıranardı Kooperatif Evleri

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Kayseri ili Melikgazi ilçesine bağlı Hisarcık kasabasında doğdu. İlköğretimini Hisarcık'ta Hikmet Yedekçioğlu İlköğretim okulunda, ve Hisarcık Lisesi'nde (orta okul bölümünde) tamamladı. Kayseri Melikgazi Lisesinden mezun oldu. 2001 yılında Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde lisans öğrenimine başladı ve 2005 yılında mezun oldu. 2007 yılında Erciyes Üniversitesi'nde Tarih Anabilim dalı Genel Türk Tarihi Bilim dalında yüksek lisans öğrenimine başladı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres :Hisarcık Erciyes Mahallesi Şht. Hayrullah Dünya Cd. No: 29

Melikgazi / KAYSERİ

E Posta :ydeker@gmail.com

Tel : 0536 363 38 34